

AGATHA CHRISTIE

ZAGOMINI
LEGABAJU
SINTESU

Zagonetni događaj u Stylesu ***(Misterija u Stylesu)***

The Mysterious Affair at Styles

Agatha Christie, 1920

1. Putujem u Styles

Veliko zanimanje što ga je u javnosti bio izazvao takozvani »slučaj Styles« sada je već ponešto popustilo. No unatoč tomu, s obzirom na svjetsku »slavu« koju je svojedobno bio stekao, i prijatelji i Poirot, pa i sama obitelj zamolili su da opišem taj događaj. To će, nadajmo se, napokon ušutkati senzacionalistička naklapanja koja se i dalje ustrajno šire.

Ukratko ću stoga opisati prilike koje su dovele do toga da i sam budem umiješan u čitavu tu priču.

Ranjen sam na bojištu i poslan kući na liječenje, a potom sam, nakon nekoliko mjeseci provedenih u podosta deprimantnom sanatoriju, dobio još mjesec dana bolovanja. Budući da nemam ni bliže rodbine ni prijatelja, upravo sam razmišljao što da radim, kad naletih na Johna Cavendisha. Posljednjih sam ga godina veoma rijetko vidao. Zapravo, nisam ga nikada osobito dobro poznavao. Jedan od razloga bio je i taj što je dobrih petnaest godina stariji od mene, premda nije izgledao kao da je prošao četrdeset petu. Medutim, kao dječak sam često boravio u Stylesu, imanju što ga je njegova majka imala u Essexu.

Pošteno smo se napričali o dobrim starim vremenima, a završilo je time što me je pozvao da ostatak bolovanja provedem kod njih u Stylesu.

— Majci će biti veoma drago da te opet vidi, nakon toliko godina - dometnuo je na kraju.

— Majka se dobro drži? - upitah.

— O, da. Zacijelo znaš da se ponovno udala?

Bojim se da sam malo odveć otvoreno pokazao svoje iznenadenje. Gđa Cavendish koja se udala za Johnova oca nakon što je ostao

udovac s dva sina, ostala mi je u sjećanju kao pristala sredovječna žena. Danas nipošto ne može imati ni dana manje od sedamdeset. Pamtio sam je kao energičnu, samovoljnu osobu, pomalo sklonu stjecanju slave na račun svoga dobrotvorstva i skrbi za sirotinju, i s osobitom ljubavi prema otvaranju bazara i igranju uloge Gospe Darežljive. Bila je nevjerojatno velikodušna, a posjedovala je pristojan vlastiti imetak.

Ladanjsku kuću Styles Court kupio je g. Cavendish ubrzo nakon njihove ženidbe. On je bio potpuno pod utjecajem svoje supruge, toliko da joj je i ovaj posjed, i veći dio svoga imetka oporučno ostavio na doživotno uživanje, što je nedvojbeno bilo nepošteno prema njegovim sinovima. Njihova je maćeha, međutim, uvijek bila prema njima krajnje velikodušna; a oni su nju, budući da su kad im se otac ponovno oženio bili još mali, zapravo smatrali svojom pravom majkom.

Lawrence, mlađi sin, bio je mladac osjetljiva zdravlja. Završio je medicinu, no rano je odustao od bavljenja liječničkim pozivom i ostao živjeti kod kuće baveći se pisanjem, premda njegovi stihovi nisu postizali osobit uspjeh.

John je neko vrijeme radio kao odvjetnik, ali je naposljetku odabrao život zemljoposjednika koji mu je bolje odgovarao. Prije dvije godine se oženio i doveo suprugu u Styles, premda sam ja pronicavo zaključio kako bi njemu bilo draže da mu je majka povećala prihode što bi mu omogućilo da živi u vlastitoj kući. Gđa Cavendish, međutim, bila je gospa koja rado sama donosi svoje odluke i očekivala je da se drugi s njima suglase, a u ovom je slučaju ona nedvojbeno držala uzde, tj. novčarku, u svojim rukama.

John je zamijetio kako me je novost o udaji njegove majke uvelike iznenadila i tužno se nasmiješio.

— Pokvareni mali neotesanac, ktomu! - reče s mržnjom. - Mogu ti reći, Hastingsu, da nam to uvelike otežava život. Što se Evie pak tiče... sjećaš se Evie?

— Ne sjećam.

— Ah, onda je valjda došla nakon tvoga vremena. Ona je majčin faktotum, njezina družbenica, Katica-za-sve! Dobra duša... naša stara Evie! Nije više najmlada, a ni osobito lijepa, ali je pitoma k'o andeo.

— Htio si reći...

— Ah da, taj momak! Pojavio se niotkuda, pod izlikom da je Evin bratić ili tako nešto, premda ona nije bila baš osobito sklona priznati to srodstvo. Momak je krajnje čudan, to se vidi na prvi pogled. Ima veliku, crnu bradurinu i nosi lakirane čizme po svakom vremenu! Ali majka se odmah nad njim raznježila i uzela ga sebi za tajnika... znaš da se uvijek bavila stotinama raznih društava? Kimnuh potvrdno.

— No, naravno, rat je te stotine pretvorio u tisuće. Momak joj je, zacijelo, bio od velike koristi. Ali nitko od nas nije mogao doći sebi od čuđenja kad je, prije tri mjeseca, iznenada objavila da su ona i Alfred zaručeni! Momak je najmanje dvadeset godina mlađi od nje!

— Zacijelo vam je ta situacija svima neugodna. - Neugodna? Nepodnošljiva je!

Tako se dogodilo da sam tri dana kasnije izišao iz vlaka na apsurdnom, malom kolodvoru Styles St Mary, nasadenom usred zelenih polja i seoskih putova koji nije imao nikakva vidljiva razloga za postojanje. Na peronu me je dočekao John Cavendish i odveo do svojeg automobila.

— Još imam kapljicu-dvije benzina, kao što vidiš dometne. - Uglavnom zahvaljujući majčinim aktivnostima. Selo Styles St Mary smješteno je oko tri kilometra od željezničke stanice, a Styles Court udaljen je od njega još kilometar i pol. Bio je tih, topao ranosrpanjski dan. Gledajući oko sebe ovaj ravan eseški kraj što tako zelen i tih leži na suncu, gotovo nisam mogao povjerovati da, ne tako daleko odavde, jedan veliki rat ide svojim zadanim tijekom. Osjećao sam se

kao da sam iznenada zalutao u neki drugi svijet. Kad smo se provezli kroz kolni ulaz, John reče:

— Bojim se, Hastingse, da će ti se život ovdje kod nas učiniti odveć nezanimljivim.

— Stari moj, to je upravo ono što meni treba.

— Ah, može biti i posve ugodno ako voliš besposličiti. Ja dva puta tjedno vježbam s dragovoljcima a pomažem i u poljskim radovima. Moja supruga svaki dan radi »na polju«. Ujutro ustaje u pet da pomuze krave i nastavlja raditi sve do objeda. Bilo bi, kad se sve uzme u obzir, doista lijepo tako živjeti, samo da nema toga Alfreda Inglethorpa! - Naglo je zaustavio automobil i pogledao na sat. Pitam se imamo li vremena pokupiti Cynthia. Ne, nema mo, sada je već sigurno krenula iz bolnice. - Cynthia! To nije tvoja supruga?

— Ne, Cynthia je majčina štićenica, kćerka njezine stare školske druge koja se udala za nekog lupeža od fiškala. On je propao a djevojčica je ostala siročić, i to bez igdje ičega. Moja joj je majka priskočila u pomoć i Cynthia je s nama već gotovo dvije godine. Radi u Tadminsteru, desetak kilometara odavde, u bolnici Crvenoga križa.

Dok je ovo govorio, dovezli smo se pred lijepu staru kuću. Gospoda u debeloj suknji od tvida, koja je bila nagnuta nad cvjetnom lijehom, uspravi se kad se približismo.

— Zdravo, Evie, ovo je naš ranjeni junak! Gospodin Hastings... gospođica Howard.

Gdica Howard mi stisnu ruku tako srdačno i čvrsto te me je gotovo zaboljela. Prvo što sam ugledao bile su izrazito modre oči na preplanulu licu. Bila je zgodna žena od četrdesetak godina, duboka, snažna, gotovo muškoga glasa, te krupna, pomalo uglata tijela, s odgovarajućim stopalima - ova potonja bila su obuvana u čvrste, debele čizme. Izražavala se, kako sam ubrzo otkrio, telegrafski.

— Korov se razbuktao k'o kuća u plamenu. Ne mogu s njim izići na kraj. I vas ću natjerati. Čuvajte se!

— Uvjeravam vas da će mi biti osobito drago ako budem mogao biti od koristi - odgovorih.

— Nemojte to reći. Nikada nije. Poslije ćete se kajati. - Evie, vi ste cinik - reče John, smijući se. - Gdje danas pijemo čaj, unutra ili vani?

— Vani. Odveć lijep dan a da se čami u kući.

— Idemo onda, za danas ste dosta radili po vrtu. Kako kaže ona poznata: »Radnik je zaslužio svoju nadnicu«. Dodite i malo se osvježite.

— Pa, - reče gdica Howard skidajući svoje vrtlarske rukavice - u tome bih se s vama složila.

Povela ih je oko kuće do mjesta gdje je ispod velike američke platane bio serviran čaj.

Ženska se prilika podiže s jednoga od pletenih stolaca i pode nam nekoliko koraka u susret.

— Hastingse, ovo je moja supruga - reče John. Nikada neću zaboraviti trenutak kad sam prvi put ugledao Mary Cavendish. Njezinu visoku, vitku priliku obasjanu jarkim svjetlom; živ osjećaj zapretene vatre što kao da je nalazila izraza jedino u onim prekrasnim žutosmedim očima, tim jedinstvenim očima, toliko drukčijima od svih ženskih očiju koje sam ikada vidio; snaga njezine mirnoće koja je ipak uspijevala ostaviti dojam divljeg, neukroćenog duha u izuzetno uljudenu tijelu - sve mi je to ostalo duboko urezano u pamćenje. Nikada to neću zaboraviti.

Pozdravila me je s nekoliko prijaznih riječi dobrodošlice, izgovorenih tihim, jasnim glasom, i ja se spustih na stolec od pruća, neobično zadovoljan što sam prihvatio Johnov poziv. Gđa Cavendish ponudila

me čajem, i nekoliko njezinih tihih primjedaba učvrstilo je prvotni dojam što ga bijah stekao o njoj kao o apsolutno čarobnoj ženi.

Blagonaklon slušatelj uvijek čovjeka oraspoloži i ja se, trudeći se da budem što duhovitiji, dadoh na opisivanje nekih epizoda iz sanatorija u kojemu sam se oporavljao, i to na način koji je, tako barem umišljam, uvelike zabavljao moju domaćicu. Johna se, naravno, koliko god bio drag čovjek, teško moglo nazvati briljantnim kozerom.

U tom času kroz obližnja otvorena staklena vrata do mene dopre dobro mi poznati glas:

— Znači, Alfrede, poslije čaja ti ćeš pisati princezi? A ja ću poslati poziv lady Tadminster za drugi dan. Ili ćemo radije pričekati da nam princeza odgovori? U slučaju da odbije, lady Tadminster može otvoriti prvog dana, a gospoda Crosbie drugoga. A onda još imamo i vojvotkinju - u svezi sa školskom proslavom.

Muški je glas nešto promrmljao, a onda se opet javi gđa Inglethorp:

— Da, naravno. Poslije čaja je posve u redu. Dragi Alfrede, ti si tako pažljiv.

Staklena se vrata još malo otvoriše i pristala sijeda starica s ponešto zapovjedničkim crtama lica iziđe kroz njih u vrt. Slijedio ju je muškarac u čijem se držanju osjećala natruha pokornosti.

Gđa Inglethorp pozdravila me veoma srdačno.

— Dakle, zbilja mi je drago što vas opet vidim, gospodine Hastingse, nakon toliko godina. Alfrede, dragi, ovo je gospodin Hastings... moj suprug.

Sa zanimanjem sam pogledao »dragog Alfreda«. Doista se doimao pomalo egzotično.

Nisam se čudio što John ima nešto protiv njegove brade. Bila je to najduža i najcrnija brada koju sam ikada vidio. Nosio je cvikere sa

zlatnim okvirom i imao neobično bezizražajno lice. Pomislih kako bi na pozornici vjerojatno izgledao posve prirodno, ali u zbiljski se život nikako nije uklapao. U njegovu prilično dubokom glasu osjećao se nekakav lažan patos. Pružio mi je mlitavu ruku i rekao:

— Osobito mi je zadovoljstvo, gospodine Hastingse. Potom okrenuvši se svojoj supruzi: - Emily, najdraža, mislim da je taj jastuk malko vlažan.

Toplo mu se nasmiješila kad joj je, pokazujući najnježniju skrb, donio drugi jastuk.

Neobična, slijepa zaljubljenost u jedne inače tako razumne žene!

U nazočnosti g. Inglethorpa u naše se društvo uvukao osjećaj usiljenosti i prikrivena neprijateljstva. Gdica Howard nije se čak ni trudila sakriti svoje osjećaje. Činilo se, međutim, da gđa Inglethorp ne zamjećuje ništa neobično. Njezina blagoljublje, koje sam se otprije dobro sjećao, nije se u međuvremenu nimalo smanjila, pa je iz njezinih usta i sada tekla nezaustavljiva bujica riječi; govorila je uglavnom o dobrotvornom bazaru koji ona organizira i koji se treba uskoro održati. Povremeno bi se obratila svom suprugu kad su u pitanju bili dani i datumi. Njegovo se uvijek budno i oprezno držanje nije mijenjalo. Od samoga sam početka osjećao prema njemu nepokolebljivu i duboku odbojnost, a ja si laskam da su moje prve procjene obično prilično točne.

Kad se gđa Inglethorp okrenula kako bi Evelyru Howard dala neke upute glede pisama, njezin mi se suprug obrati svojim sladunjavim glasom:

— Je li vojska vaše stalno zanimanje, gospodine Hastingse?

— Nije. Prije rata radio sam u Lloyd.

— I vratit ćete se onamo kad rat završi?

— Možda. A možda ću se odlučiti za nešto sasvim drugo. Mary Cavendish se nagnu naprijed i upita:

— Koje biste zanimanje odabrali kad biste mogli birati prema svojim sklonostima?

— Pa, to ovisi...

— Nemate neki tajni hobi? - zanimala se dalje. - Recite... zacijelo vas nešto privlači?

Svakoga nešto privlači.. obično nešto posve apsurdno.

— Smijat ćete mi se. Nasmiješila se.

— Možda.

— Pa, oduvijek sam potajno čeznuo da postanem detektiv!

— Zaozbiljno... u Scotland Yardu? Ili Sherlock Holmes? - Ah, Sherlock Holmes, naravno. Ali najozbiljnije. Silno me to privlači. Jednom davno upoznao sam se u Belgiji s jednim čovjekom, veoma poznatim detektivom, koji me je silno zagrijao za to zvanje. Bio je to čudesan čovječuljak. Uvijek je govorio da je svaki uspješan detektivski posao isključivo pitanje metode. Moj se pristup ternelji na njegovomu - premda sam ja, naravno, otišao mnogo dalje. Bio je on smiješan čovječuljak, veliki kicoš, ali fantastično inteligentan.

— I sama rado pročitam dobru detektivsku priču dometne gdica Howard. - Ali ima tu i svakakvih gluposti. Zločinac se otkriva u posljednjem poglavlju. Svi zaprepašćeni.

Kod pravoga zločina... znalo bi se odmah.

— Postoji velik broj neotkrivenih zločina - pobunih se.

— Ne mislim na policiju, nego na ljude iz najbliže oko line. Obitelj. Njih ne možeš nasamariti. Oni bi točno znali. - Znači - upitah

podrugljivo - vi mislite kako biste, da se dogodi zločin, recimo ubojstvo, bili u stanju odmah pogoditi tko je ubojica?

— Naravno da bih. Možda to ne bih mogla dokazati hordi odvjetnika. Ali sigurna sam da bih znala. Osjetila bih to u vršcima prstiju, kad bi mi se približio.

— Mogla bi to biti i »ona« - napomenuh.

— Mogla bi. Ali ubojstvo je čin nasilja. Povezujem ga više s muškarcima.

— Ali ne u slučaju trovanja. - Trgnuo sam se na zvonki glas gđe Cavendish. - Baš jučer je doktor Bauerstein rekao kako, zahvaljujući tome što liječnici uglavnom ništa ne znaju o manje uobičajenim otrovima, vjerojatno ima nebrojeno mnoštvo slučajeva trovanja na koje nitko nikada nije posumnjao.

— Ali, Mary, kakva grozna tema! - poviče gđa Inglethorp. - Sva sam se naježila kao da mi je netko prešao preko groba. Oh, evo i Cynthije!

Mlada djevojka u odori Pomoćnih dragovoljačkih postrojbi lakim se korakom približavala preko travnjaka.

— Cynthia, pa ti danas kasniš. Upoznaj gospodina Hastingsa... gospođica Murdoch.

Cynthia Murdoch bila je mlado stvorenje svježa izgleda, puno života i energije.

Odbacila je svoju malu kapicu dobrovoljačke odore i ja se zadivih dugim bujnim walovima njezine kestenjaste kose i bjelini nježne ručice koju je pružila da primi šalicu čaja. S tamnim očima i obrvama bila bi prava ljepotica.

Bacila se na travu kraj Johna i nasmiješila mi se kad sam joj pružio pladanj sa sendvičima.

— Dajte, sjednite ovamo na travu. Mnogo je ljepše. Smjesta se poslušno spustih do nje na travu.

— Vi, gospođice Murdoch, radite u Tadminsteru, zar ne?

Kimnula je potvrdno. - Po kazni.

— Znači li to da vas tamo maltretiraju? - upitah sa smiješkom.

— Samo neka probaju! - ponosno poviče Cynthia.

— Jedna moja sestrična radi kao bolničarka - dometnuh. - Ona živi u vječnom strahu od »Sestara«.

— Nikakvo čudo. Dakle te » Sestre« su zbilja malo..., gospodine Hastingse. One su naprosto takve. Ne možete ni zamisliti! Ali ja, bogu hvala, nisam sestra. Ja radim u bolničkoj ljekarni.

— Koliko ljudi obično otrujete? - upitah, smiješeći se. Cynthia se također nasmiješi.

— Ah, na stotine! - odvrati.

— Cynthia - pozove je gđa Inglethorp - reci, bi li mogla napisati umjesto mene nekoliko poruka?

— Naravno da bih, teta Emily.

Smjesta je skočila na noge, a nešto u njezinu ponašanju podsjeti me da je ona ovdje materijalno ovisna i da joj gđa Inglethorp, ma koliko inače velikodušna, nije dopuštala da to zaboravi.

Sada se domaćica obratila meni.

— John će vam pokazati vašu sobu. Večera je u sedam i trideset. Mi smo onedavna ukinuli kasnu večeru. I lady Tadminster, supruga našeg zastupnika (ona je kćerka pokojnog lorda Abbotsburya) je učinila isto. Ona se slaže sa mnom da mi trebamo biti primjerom u štedljivosti. Mi ovdje živimo u čisto ratnim prilikama; ništa se kod nas

ne baca; čak se svaki, pa i najmanji, komadić papira skuplja i šalje odavde u vrećama.

Izrazio sam svoje odobravanje i pošao za Johnom, koji me je proveo kroz predvorje i potom širokim stubištem što se na pola puta granalo u dva kraka, za lijevo i desno krilo zgrade. Moja soba bila je u lijevom krilu i gledala je na park.

John je otišao i nekoliko minuta kasnije ugledah ga kako, rukom pod ruku, polako šeta preko travnjaka sa Cynthiom Murdoch. Onda sam čuo kako gđa Inglethorp nestrpljivo viče » Cynthia! « na što se djevojka trgnula i otrčala natrag u kuću. U istom trenutku jedan se muškarac pojavio iz sjene obližnjeg stabla i krenuo polako u istom smjeru. Moglo mu je biti četrdesetak godina, imao je veoma tamnu put i sjetno, glatko izbrijano lice. Djelovao je kao da se bori s nekim veoma snažnim osjećajima. Prolazeći, pogledao je gore prema mome prozoru, i ja sam ga prepoznao, premda se u posljednjih petnaest godina, koliko je prošlo od našeg posljednjeg susreta, uvelike promijenio. Bijaše to Johnov mlac~i brat, Lawrence Cavendish. Pitao sam se što li je to moglo izazvati onaj toliko neobičan izraz na njegovu licu.

Nakon toga prestao sam razmišljati o njemu i vratio se svojim problemima.

Večer je prošla posve ugodno; te sam noći sanjao onu zagonetnu ženu, Mary Cavendish.

Sljedeće jutro osvanulo je bistro i sunčano, i ja sam se unaprijed radovao ugodnu boravku ovdje.

Gdu Cavendish nisam vidio do ručka, kad se ponudila da me povede u šetnju; proveli smo prekrasno poslijepodne lutajući šumom i vratili se kući oko pet.

Kad smo ušli u prostrano predvorje, John nas oboje pozove u mali salon za pušenje.

Na licu sam mu odmah vidio da se dogodilo nešto neugodno. Kad smo ušli u sobu, zatvorio je za nama vrata.

— Slušaj, Mary, ovdje je nastala vraška gužva. Evie se posvadila s Alfredom Inglethorpom i dala otkaz.

— Evie? Otkaz?

John kimne potvrdno.

Da, shvaćaš, otišla je majci i.. o, evo i Evie.

Ušla je gđica Howard. Usne su joj bile čvrsto stisnute, a u ruci je nosila kovčežić.

Djelovala je uzrujano ali odlučno i odmah je zauzela obrambeni stav.

— U svakom slučaju - provali iz nj e - barem sam rekla što mislim!

— Ali Evelyn, draga - poviče gda Cavendish - to ne može biti!

Gđica Howard kimne mračno.

— Može, i te kako! Bojim se da sam Emily rekla neke stvari koje neće tako skoro zaboraviti. Ne bi mi bilo krivo ako joj se usijeku u pamćenje. No, vjerojatno će to njoj na jedno uho unutra, na drugo van. Rekla sam joj otvoreno: »Emily, ti si stara žena, a stara budala je najgora budala. Taj čovjek je dvadeset godina mlađi od tebe i ne trebaš uopće dvojiti o razlogu zbog kojega se za tebe oženio. Zbog novca!

Samo, pazi da mu ga ne daješ previše. Farmer Raikes ima veoma zgodnu mladu ženu.

Priupitaj malo svoga Alfreda koliko vremena provodi kod njih. « Silno se razbjesnila.

Naravno! Ali ja sam nastavila: »Upozoravam te, svidjelo se to tebi ili ne. Taj će te čovjek ubiti na spavanju netrepnuvši. To ti je

pokvarenjak. Možeš govoriti što hoćeš, ali zapamti što sam ti rekla. On je pokvarenjak!«

— Što je ona na to odgovorila?

Gdica Howard načini veoma izražajnu grimasu.

— »Dragi Alfred«.. »najdraži Alfred«.. »gadne klevete«.. »gadne laži«... »pokvarena žena«.. tako optužiti njezina »dragog mužića!« Što prije napustim njezinu kuću, to bolje. Prema tome, ja idem.

— Valjda ne odmah? - Ovoga časa!

Načas smo ostali sjediti zagledani u nju. Naposljetku John Cavendish, shvativši da njegovo nagovaranje nema uspjeha, otide pogledati vozni red. Njegova supruga pođe za njim, mrmljajući nešto u smislu da će pokušati nagovoriti gdu Inglethorp da promijeni mišljenje.

Kad je izišla iz sobe, izraz gdice Howard se iznenada promijeni. Žustro se nagnula prema meni.

— Gospodine Hastingse, vi ste pošten čovjek. Mogu li u vas imati povjerenja?

Bio sam malo zatečen. Stavila je ruku na moju podlakticu i spustila glas do šapta.

— Pripazite na nju, gospodine Hastingse. Na moju jadnu Emily. Sve su to sami lešinari.. svi oni. Ah, ja najbolje znam o čemu govorim. Nema nijednoga među njima koji nije u novčanim neprilikama i koji ne pokušava izvući od nje novaca. Ja sam je štitila koliko sam mogla. Sada, kad mene više ne bude, oni će je iskorištavati.

— Naravno, gospođice Howard - odvratih - učinit ću sve što bude u mojoj moći, ali uvjeren sam da ste sada malo odveć uzrujan i srditi.

Prekinula me je polako mašući kažiprstom.

— Mladiću, vjerujte meni. Ja sam mnogo više proživjela nego vi. Tražim od vas samo da držite oči otvorene. Odmah ćete shvatiti o čemu govorim.

Kroz otvoreni prozor dopre do nas brujanje motora, i gđica Howard ustane i krene prema vratima. S rukom na kvaki, ona mi preko ramena daje znak glavom.

— Osobito, gospodine Hastingse, pazite na onog đavla od njezina muža!

Više nije stigla reći. Gđica Howard odjednom se našla okružena zborom glasova koji su negodovali i opraštali se od nje. Inglethorповi se nisu pojavili.

Dok se automobil udaljavao, gđa Cavendish se odjednom odvojila od naše male skupine i krenula preko ceste na travnjak ususret visoku bradatu muškarcu koji se očigledno bio uputio prema kući. Dok mu je pružala ruku, njezini se obrazi obliše rumenilom.

— Tko je to? - upitah oštro, jer sam osjetio nagonsko nepovjerenje prema tom čovjeku.

— To je doktor Bauerstein - odvrati kratko John. - A tko je taj doktor Bauerstein?

— Trenutačno boravi dolje u selu, oporavlja se od sloma živaca. On je specijalist u Londonu; veoma pametan čovjek.. čini se da je jedan od najvećih stručnjaka za otrove na svijetu.

— I Maryin dobar prijatelj - dometne Cynthia, ne uspjevši se suspregnuti.

John Cavendish se namršti i promijeni temu razgovora.

— Idemo malo prošetati, Hastingse. Ovo je vraški neugodna stvar. Nikad nije imala dlake na jeziku, ali ne postoji pouzdaniji prijatelj u cijeloj Engleskoj nego što je Evelyn Howard.

Krenuli smo stazom preko polja, i kroz šumu što je graničila s jednom stranom njihova imanja, stigli do sela.

Kad smo, na povratku kući, opet prošli kroz kolni ulaz, u susret nam je iz suprotnog smjera došla zgodna mlada žena pomalo ciganskog izgleda koja nam se naklonila i nasmiješila. - Zgodna cura - opazih s odobravanjem.

Izraz Johnova lica postane tvrdi. - To je gospoda Raikes.

— Ona o kojoj je gospođica Howard...

— Baš ta - reče John, posve nepotrebno žestoko. Pomislio sam na sjedokosu staru damu u velikoj kući i usporedio je s ovim živahnim, vragoljastim lišcem što nam se maloprije nasmiješilo i prože me neka neugodna jeza od zlih slutnji. No odmah sam to odbacio od sebe.

— Styles je doista prelijep - rekoh Johnu. On prilično tmurno potvrdi glavom.

— Da, to je lijepo imanje. Jednoga će dana pripasti meni - trebalo bi po svim pravilima već i sada biti moje, samo da je moj otac napravio oporuku kako priliči.

Tada zacijelo ne bih imao takvih prokletih neprilika s novcem kao što ih imam.

— Ozbiljno, imaš neprilika s novcem?

— Dragi moj Hastingse, mogu ti otvoreno reći da više ne znam kako da dodem do njega.

— Zar ti brat ne bi mogao pomoći?

— Lawrence? On je svoj posljednji peni spiskao na objavljivanje loših stihova u raskošnu uvezu. Ne, mi smo ti svi siromašni kao crkveni miševi. Majka je, moram priznati, prema nama uvijek strašno

velikodušna. Odnosno, do sada je bila. Otkako se udala, naravno... - zašutio je, namrštivši se.

Prvi put osjetih da se, s odlaskom Evelyn Howard, atmosfera nekako promijenila.

Njezina je nazočnost ulijevala sigurnost. Sada je tog osjećaja sigurnosti nestalo... i u zraku se osjećala neodređena sumnjičavost. S nelagodom se prisjetih mračnoga lica dr. Bauersteina. Neko nepovjerenje spram svima i svakome ispuni mi misli. U jednom trenutku obuze me slutnja da nam se približava neko zlo.

2. Šesnaesti i sedamnaesti srpnja

U Styles sam stigao petoga srpnja. Sada ću prijeći na događaje što su se zbili šesnaestog i sedamnaestog dana toga mjeseca. Pomoći ću čitaocima i pokušati opisati događaje tih dana što vjernije mogu. Oni su tek naknadno izišli na vidjelo nakon duga i zamorna ispitivanja svjedoka.

Nekoliko dana nakon odlaska Evelyn Howard primio sam od nje pismo kojim me obavještava da radi kao bolničarka u velikoj bolnici u Middlinghamu, tridesetak kilometara udaljenom industrijskom gradiću, i moli da joj javim bude li gda Inglethorp pokazala i najmanju želju za pomirbom.

Jedina mrlja na mojim inače mirnim danima bila je krajnje neobična i, po mojem mišljenju, neobjašnjiva sklonost gde Cavendish druženju s dr. Bauersteinom. Uopće mi nije bilo jasno što je našla u tom čovjeku, ali stalno ga je pozivala kući, a često je s njim odlazila i na duge izlete. Moram priznati da nisam bio u stanju razumjeti u čemu je njegova privlačnost.

Šesnaesti srpnja padao je u ponedjeljak. Bijaše to dan sveopćeg meteža. Glasoviti dobrotvorni sajam održan je u subotu, a zabava s istom dobrotvornom svrhom na kojoj je gda Inglethorp trebala recitirati jednu ratnu pjesmu, trebala se održati te večeri. Cijelo smo jutro svi bili zaposleni uređivanjem i urešavanjem dvorane u Općini u selu, u kojoj se sve to trebalo održati. Kasno smo objedovali i potom proveli poslijepodne odmarajući se u vrtu. Opazio sam da se John ponaša pomalo čudno.

Djelovao je veoma uzbuđeno i nemirno.

Nakon čaja gđa Inglethorp otišla je malo otpočinuti prije naporne večeri, a ja sam pozvao Mary Cavendish na partiju tenisa.

Oko tričetvrt sedam gđa Inglethorp nam je doviknula da ćemo zakasnuti, budući da je večera danas ranije. Nastala je poprilična gužva jer smo htjeli stići na vrijeme; a prije no što smo završili s večerom, pred vratima nas je već čekao automobil.

Zabava je bila velik uspjeh, recitacija gđe Inglethorp bila je pozdravljena burnim pljeskom. Bilo je i nekoliko »živih slika« u kojima je sudjelovala i Cynthia. Ona se kući nije vratila s nama, budući da je bila pozvana na kasnu večeru nakon koje je trebala i prespavati kod prijatelja koji su s njom sudjelovali u »živim slikama«.

Sljedećeg jutra gđa Inglethorp je doručkovala u postelji jer je bila premorena; ali oko 12.30 pojavila se u jednom od svojih najživahnijih raspoloženja i odvukla mene i Lawrencea sa sobom na objed.

— Primila sam tako ljubazan poziv gospođe Rolleston. Sestra lady Tadminster, znate.

Rollestonovi su ovamo došli s Vilimom Osvajačem: jedna su od naših najstarijih porodica.

Mary se ispričala dogovorom s dr. Bauersteinom. Objed je protekao veoma ugodno i kad smo krenuli kući, Lawrence predloži da se vratimo preko Tadminstera, koji je bio jedva kilometar i pol udaljen od našeg puta, i posjetimo Cynthiju u njezinoj ljekarni. Gđa Inglethorp odgovori da je to sjajna zamisao no da će nas ona, budući da sama još mora napisati nekoliko pisama, ostaviti ondje pa se možemo vratiti sa Cynthijom u dvokolici.

Bili smo, kao sumnjive osobe, zadržani od bolničkog vratara, sve dok se nije pojavio naš jamac, Cynthia, koja je u svojoj dugoj bijeloj kuti djelovala veoma svježe i ljupko. Povala nas je u svoje svetište i upoznala s kolegom ljekarnikom, osobom koja običnom čovjeku ulijeva strahopoštovanje, no koju je Cynthia veselo oslovila s »Nibs«.

— Koliko je tu boca i bočica! - uzviknuo sam kad sam se obazreo po sobici. - Vi ste sigurni da znadete što je u svakoj od njih?

— Recite nešto originalno - zastenje Cynthia. - Svatko, ali baš svatko tko ovamo ude, kaže isto. Počeli smo ozbiljno razmišljati da dodijelimo posebnu nagradu prvome tko ne bude rekao: »Koliko je tu boca! « A znam i da je sljedeće što ćeš reći: »Koliko ste ljudi već otrovali?«

Smijući se, priznao sam krivnju.

— Ljudi, kad biste vi znali kako je užasno lako nekoga nehotice otrovati, ne biste s tim zbijali šale. Hajde, idemo popiti čaj. Imamo mi u ovom ormaru svakakvih tajnih zaliha. Ne, Lawrence, ovo je onnarić s otrovima. Onaj veliki ormar.. taj, da.

Popili smo čaj, veselo čavrljajući, a potom pomogli Cynthiji oprati sude. Upravo smo bili pospremili zadnju žličicu, kad netko zakuca na vrata. Cynthijino i Nibsovo lice učas se skameniše u ukočen i strog izraz.

— Naprijed - reče Cynthia, odrješitim, profesionalnim tonom. Pojavi se mlada bolničarka, prilično uplašena izgleda, noseći bocu koju pruži Nibsu a koji je rukom uputi na Cynthiju, uz ponešto zagonetnu primjedbu:

— Ja, zapravo, danas nisam ovdje.

Cynthia uze bocu i poče je ogledavati strogim pogledom kakva suca.

— Ovo je trebalo biti poslano nama jutros. - Sestra se ispričava. Zaboravila je.

— Sestra bi trebala pročitati pravila na vratima.

Iz izraza male bolničarke shvatio sam kako ne postoji ni najmanja mogućnost da će imati hrabrosti prenijeti ovu poruku strašnoj »Sestri«.

— To sada ne može biti gotovo prije jutra - zaključí Cynthia.

— Ne biste li nam to možda ipak mogli pripremiti za večeras?

— Pa - smilovala se Cynthia - imamo mnogo posla, ali nastojat ćemo, ako budemo imali vremena.

Mala se bolničarka povukla, a Cynthia smjesta uze staklenku s police, napuni bocu i stavi na stol pred vratima.

Nasmijao sam se.

— Discipline mora biti?

— Upravo tako. Dođite na naš mali balkon. Odavde možete vidjeti zgrade svih bolničkih odjela.

Krenuo sam za Cynthijom i njezinim kolegom pa su mi pokazali gdje se nalazi koji odjel. Lawrence je ostao u sobi, ali nakon nekoliko časaka Cynthia mu preko ramena dovikne da nam se pridruži. Tada pogleda na svoj sat.

— Danas nemamo više ništa, Nibs? - Ne.

— Dobro, onda možemo zaključati pa idemo.

Toga sam poslijepodneva upoznao Lawrencea u posve drugom svjetlu. Njega je, za razliku od Johna, bilo zapanjujuće teško bolje upoznati. On je u gotovo svakom pogledu bio živa suprotnost svom bratu, budući da je bio neobično stidljiv i povučen.

A ipak je posjedovao stanovit šarm i ja sam zamišljao da bi ga čovjek, da ga bolje upozna, mogao veoma zavoljeti. Uvijek sam držao da je njegovo ponašanje spram Cynthije ponešto suzdržano i da ga je ona, sa svoje strane, sklona izbjegavati. No toga su poslijepodneva oboje bili dobro raspoloženi i čavrljali su jedno s drugim poput djece.

Dok smo se vozili kroz selo, sjetih se da trebam poštanske marke; stoga se zaustavimo pred poštom.

Na izlasku iz poštanskog ureda sudario sam se s nekim čovječuljkom koji je upravo ulazio. Stao sam ustranu i ispričao se,

kadli me on iznenada i uz glasan povik zagrlj i srdačno poljubi.

— Mon ami' Hastings! - poviče on. - Pa to je stvarno mon ami Hastings!

— Poirot! - povikah.

Okrenuo sam se prema dvokolici.

— Gospodice Cynthia, ovo je za mene veoma ugodan susret. Ovo je moj stari prijatelj Monsieur~ Poirot, kojega nisam vidio već godinama.

Prijatelj.

— Gospodin.

— Oh, ali mi poznajemo Monsieur Pirota - reče Cynthia veselo. - Nisam, međutim, imala pojma da je vaš prijatelj.

— Točno - prihvati Poirot ozbiljno. - Poznajem Mademoiselle Cynthiju. Ja sam ovdje zahvaljujući velikodušnosti dobre gospode Inglethorp. - Potom, budući da sam ga upitno pogledao, nastavi:

— Da, dragi prijatelju, ona je ljubazno ponudila gostoprimstvo sedmorici mojih sunarodnjaka koji su, žalibože, izbjeglice iz svoje domovine. Mi Belgijanci uvijek ćemo je se sjećati sa zahvalnošću.

Poirot je bio čovječuljak veoma neobičnog izgleda. Bio je jedva nešto viši od stotinu i pedeset centimetara, ali držao se veoma dostojanstveno. Glava mu je bila posve nalik jajetu, a nagnjao ju je uvijek malo na jednu stranu. Brkovi su mu bili gusti i podrezani na vojničku. Urednost njegove odjeće bila je gotovo nevjerovatna; uvjeren sam da bi mu trunka prašine nanijela više boli nego rana od metka. A ipak je taj neobičan, pretjerano nalickan čovječuljak koji je, kako sam nažalost vidio, sada jako šepao, svojedobno bio jedan od najslavnijih pripadnika belgijske policije. Kao detektiv imao je

izuzetan osjećaj, i postigao je svjetsku slavu riješivši neke od najzakučastijih slučajeva u to vrijeme.

Pokazao mi je kućicu u kojoj su živjeli on i njegovi sunarodnjaci Belgijanci, i ja mu obećah da ću ga uskoro doći posjetiti. On potom kitnjastom gestom skine šešir pred Cynthijom i mi se odvezosmo.

— On je tako drag čovječuljak - reče Cynthia. - Nisam imala pojma da ga poznajete.

— Ugostili ste, i ne znajući, slavna čovjeka - odvratih. Ostatak puta do kuće nabrajao sam im redom mnogobrojne pothvate i uspjehe Herculea Poirota.

Kući smo stigli izvrsno raspoloženi. Dok smo ulazili u predvorje, gđa Inglethorp je izlazila iz svaga budoara. Bila je crvena u licu i djelovala uzrujano.

— A, stigli ste - reče.

— Je li se što dogodilo, teta Emily? - upita je Cynthia. - Ne, ništa - odvratila je oštro gđa Inglethorp. - A što bi se dogodilo? - Uto je ugledala na vratima blagovaonice sobaricu Dorcas i doviknula joj neka joj donese nekoliko maraka u budoar.

— Odmah, gospodo. - Stara je sluškinja malo oklijevala, a potom doda plašljivo:

— Ne mislite li, gospođo, da bi bilo dobro da malo prilegnete? Izgledate veoma umorno.

— Možda imaš pravo, Dorcas... da... ne, ne odmah. Moram dovršiti nekoliko pisama prije no što se zatvori pošta. Jesi li zapalila vatru u mojoj sobi kao što sam ti rekla?

— Jesam, gospodo.

— Onda ću leći odmah nakon večere.

Vratila se u svoj budoar, a Cynthia osta stajati, gledajući za njom.

— Majko moja! Što li se to događa? - reče Lawrenceu. Činilo se da je nije čuo, jer se bez rijeći okrenuo oko sebe i izišao iz kuće.

Predložio sam kratku partiju tenisa prije večere i, pošto je Cynthia prihvatila, potrčao sam gore po svoj reket.

Gđa Cavendish je upravo silazila niza stube. Možda se to meni samo pričinilo, ali i ona je djelovala nekako čudno i uzrujano.

— Jeste li se lijepo našetali s doktorom Bauersteinom? - upitao sam je, trudeći se da izgledam što sam više mogao nezainteresirano.

— Nisam bila u šetnji - odgovorila je odsječno. - Gdje je gospođa Inglethorp?

— U svom budoaru.

Ruka kojom se držala za stubišnu ogradu grčevito se stisnula, a potom ona, kao da je prikupila snagu za neki neugodan susret, prošavši brzo kraj mene siđe niza stube, prijeđe predvorje, uđe u budoar i zatvori za sobom vrata.

Kad sam se malo kasnije trčeći uputio prema teniskom igralištu, morao sam proći ispod prozora budoara i nisam mogao ne čuti sljedeći ulomak razgovora. Čuo sam Mary Cavendish kako glasom žene koja se očajnički nastoji obuzdati kaže: - Znači nećete mi to pokazati?

Na što je gđa Inglethorp odgovorila:

— Draga moja Mary, ovo s tim nema nikakve veze. - Onda mi pokažite.

— Kažem ti da to nije ono što ti misliš. Ovo se tebe uopće ne tiče.

Na što je Mary Cavendish odgovorila s gorčinom u glasu:

— Naravno, mogla sam si i misliti da ćete ga vi uzeti u zaštitu.

Cynthia koja me je već čekala, pozdravi me sljedećim riječima:

— Dakle! Došlo je do užasne svađe! Izvukla sam sve iz Dorcas.

— Kakva vrst svađe?

— Između tete Emily i njega. Nadam se da ga je konačno raskrinkala!

— Zar je Dorcas bila tome nazočna?

— Naravno da nije. »Slučajno se u tom trenutku našla blizu vrata«. Bila je to prava pravcata svada. Tako bih rado znala o čemu je zapravo riječ.

Odmah sam pomislio na cigansko lice gde Raikes i na upozorenja Evelyn Howard, ali mudro odlučih sačuvati svoj mir, dok je Cynthia, iscrpivši sve moguće pretpostavke, veselo zaključila:

— Nadam se da će ga teta Emily otjerati odavde i da više nikada neće s njim progovoriti ni riječi.

Ja sam jedva čekao da se nađem s Johnom, no njemu nije bilo ni traga ni glasa.

Očigledno se toga poslijepodneva dogodilo nešto veoma značajno. Nastojao sam zaboraviti onih nekoliko riječi što sam ih čuo; no koliko god se trudio, nisam ih mogao posve izbrisati iz pamćenja. Kakav je udio Mary Cavendish u svemu tome?

Kad sam sišao na večeru, g. Inglethorp je bio u salonu. Lice mu je, kao i obično, imalo savršeno ravnodušan izraz, a meni je i ovaj put upala u oči čudna nestvarnost tog čovjeka.

Napokon siđe i gđa Inglethorp. Još uvijek je djelovala uzrujano, a za večerom je vladala ponešto usiljena šutnja. Inglethorp je bio neuobičajeno tih. Inače je uvijek okruživao svoju suprugu sitnim

pažnjama, podmetao joj jastučić pod leda i uopće igrao ulogu odana supruga. Odmah nakon večere gđa Inglethorp povukla se u svoj budoar.

— Pošalji mi kavu ovamo, Mary - viknula je. - Imam još samo pet minuta da uhvatim otpremu pošte.

Cynthia i ja smjestili smo se kraj otvorena prozora u salonu. Mary Cavendish donijela nam je kavu. Djelovala je uzbuđeno.

— Treba li vama mladima svjetlo ili uživate u sumraku? - upita. - Hoćeš li ti, Cynthia, odnijeti gospođi Inglethorp kavu? Ja ću natočiti.

— Nemoj se s tim gnjaviti, Mary - javi se Inglethorp. Ja ću je odnijeti Emily. - Natočio je šalicu kave i, pažljivo je noseći, napustio sobu.

Lawrence izide za njim, a gđa Cavendish sjedne do nas. Nas troje sjedili smo neko vrijeme šuteći. Večer je bila prekrasna, topla i tiha. Gđa Cavendish hladila se polako palminim listom.

— Gotovo da je odveć toplo promrmlja. - Bit će oluje. Žalibože što ovako lijepi trenuci nikada ne traju dugo. Moje sanjarenje iznenada je grubo prekinuo zvuk glasa iz predvorja koji sam dobro poznao i od srca mrzio.

— Doktor Bauerstein! - kliknula je Cynthia. - Kakvo neobično vrijeme za posjet.

Pogledao sam ljubomorno Mary Cavendish, ali ona se činila posve mirnom, nježno bljedilo njezinih obraza nije se ni za nijansu promijenilo.

Za koji čas Alfred Inglethorp uveo je u salon liječnika koji se smijao, prosvjedujući kako njegov izgled nije prikladan za salon. I doista, pružao je jadnu sliku, budući da je bio doslovce pokriven blatom.

— Što ste to radili, doktore? - povika gđa Cavendish. - Moram se ispričati - reče liječnik. - Doista mi nije namjera bila ulaziti, ali

gospodin Inglethorp je bio uporan. - Dakle, Bauerstein, dobro si se udesio - reče John, došetavši se iz predvorja. - Popij kavu i ispričaj nam u što si se to uvalio.

— Hvala, hoću. - Pomalo se pokajnički smijao, opisujući kako je na jednom nepristupačnom mjestu otkrio rijetku vrstu paprati i kako se, pokušavajući do nje doprijeti, pokliznuo i neslavno pao u obližnji ribnjak.

— Sunce me je ubrzo osušilo - dometnuo je - no nažalost izgledam odvratno.

U tom trenutku gđa Inglethorp pozove Cynthiju i djevojka istrči iz salona.

— Molim te, dušo, odnesi gore moju kutiju za pisma. Ja idem u postelju.

Vrata što su vodila u predvorje bila su široka. Ustao sam kad i Cynthia, a John je stajao kraj mene. Bila su, dakle, tri svjedoka koja su mogla posvjedočiti da je gđa Inglethorp u ruci imala svoju šalicu kave, još netaknutu. Meni je večer, zahvaljujući nazočnosti dr. Bauersteina, bila definitivno upropaštena. Činilo mi se da taj čovjek neće nikada otići. Napokon se ipak digao i ja sam odahnuo s olakšanjem.

— Prošetat ću s vama do sela - reče g. Inglethorp. Moram se naći s našim upraviteljem imanja zbog onih računa. - Okrenuo se Johnu. - Nije potrebno da me itko čeka. Uzet ću ključ od ulaznih vrata.

3. Noć kad se dogodila tragedija

I tako bi ovaj dio moje priče bio što jasniji, prilažem sljedeći plan prvoga kata u Stylesu. Do služinskih soba dolazi se kroz vrata B. Između njih i desnoga krila zgrade, gdje su smještene sobe bračnoga para Inglethorp, ne postoji prolaz.

Kad me je Lawrence Cavendish probudio, bila je, čini se, duboka noć. U ruci je držao svijeću, a po uzrujanu izrazu njegova lica odmah sam shvatio da se zbilo nešto veoma ozbiljno.

— Što se događa? - upitah, uspravivši se u sjedeći položaj i pokušavajući se pribitati.

— Bojimo se da je naša majka ozbiljno bolesna. Čini se da ima nekakav napadaj. Na nesreću, zaključala je vrata svoje sobe.

— Idem smjesta s vama.

Iskočih iz postelje i navlačeći jutarnji ogrtač podoh za Lawrenceom niz hodnik i kroz lodu do desnoga krila zgrade. Putem nam se pridružio John Cavendish, a jedno ili dvoje služinčadi stajalo je u blizini u stanju uplašena uzbuđenja. Lawrence se obratio svome bratu:

— Što misliš, što bi bilo najbolje učiniti?

Nikada, pomislih, njegova neodlučnost nije bila očiglednija.

John snažno protrese kvaku na vratima sobe gdje Inglethorp, ali bez ikakva učinka.

Vrata su očigledno bila zaključana ili zasunjena iznutra. Sada je već cijela kuća bila na nogama. Iz sobe su se čuli krajnje zabrinjavajući zvuci. Bilo je jasno da nešto treba poduzeti.

— Pokušajte proći kroz sobu gospodina Inglethorpa, gospodine - doviknula je Dorcas.

— Oh, jadna moja gospodarica!

Odjednom shvatih da Alfred Inglethorp nije mec~u nama - da jedino on nije dao od sebe nikakva znaka života. John otvori vrata njegove sobe. Bilo je mračno kao u rogu, no Lawrence je išao za nama sa svijećom i na njezinu slabašnom svjetlu vidjeli smo da je postelja netaknuta i da nema znakova da je u sobi netko prenoćio.

Krenusmo odmah prema vratima koja povezuju dvije sobe. Ona su, također, bila zaključana ili zasunjena s druge strane. Što sada?

— Oh, majko moja, gospodine - kukala je Dorcas i lomila ruke - što ćemo sada?

— Morat ćemo, pretpostavljam, pokušati razbiti vrata. Bit će to, međutim, prilično teško. Neka jedna od sobarica ode probuditi staroga Bailyja i pošalje ga smjesta po doktora Wilkinsa. Sada ćemo, dakle, prijeći na vrata. Ipak, čekajte malo, ne postoje li i vrata što vode u sobu gospodice Cynthije?

— Postoje, gospodine, ali su zasunjena. Nikada se ne otvaraju.

— Mogli bismo ipak, za svaki slučaj, pogledati. Pojurio je niz hodnik do Cynthijine sobe. Ondje je zatekao Mary Cavendish kako pokušava probuditi djevojku koja je, očigledno, imala neobično tvrd san.

Vratio se začas.

— Ništa od toga. I ona su zasunjena. Moramo razbiti vrata. Čini mi se da su ova malko manje masivna od onih što vode na hodnik.

Svi smo zajedno uprli i gurali. Vratnice su bile čvrste i vrata su dugo odolijevala našim naletima, no napokon osjetismo kako popuštaju pod našom težinom a onda se, uz glasan prasak, konačno i otvoriše.

Svi zajedno upadosmo teturajući u sobu, Lawrence još uvijek držeći svijeću. Gđa Inglethorp je ležala na postelji, cijelo joj se tijelo svijalo od napadaja jakih grčeva i očito je za jednoga takvog napadaja srušila i stolić što je stajao kraj postelje. Dok smo ulazili, međutim, tijelo joj se opustilo i ispružila se na jastucima.

John prijeđe preko sobe i upali plinsko svjetlo. Okrenuvši se Annie, jednoj od sluškinja, poslao ju je dolje u blagovaonicu po bocu s konjakom. Potom je prišao majčinoj postelji, dok sam ja otišao skinuti zasun s vrata što vode na hodnik.

Okrenuo sam se Lawrenceu s namjerom da mu kažem kako mislim da je, sada kad moja pomoć više nije potrebna, možda najbolje da ih napustim, ali riječi mi se zalediš~ na usnama. Nikada u životu nisam vidio nikoga s tako sablasnim izrazom lica.

Bio je bijel kao kreda, vosak sa svijeće u njegovoj drhtavoj ruci kapao je na sag, a njegove oči, skamenjene od straha ili nekog drugog sličnog čuvstva, nepomično su zurile preko moje glave u jednu točku na zidu u dnu sobe. Kao da je ondje ugledao nešto od čega se skamenio. Nagonski sam, prateći njegov pogled, pogledao u tom smjeru, ali nisam vidio ništa neobično. Žar u kaminu koji je još slabo tinjao i niz uredno poslaganih ukrasnih predmeta na ogradi kamina zacijelo su bili posve bezazleni.

Činilo se da je žestina napadaja gde Inglethorp počela slabiti. Čak je uz velik napor uspjela i progovoriti.

— Sada je bolje... iznenada... glupo od mene... što sam se zaključala.

Jedna sjena pala je na postelju i ja, uzgledavši, vidjeh Mary Cavendish kako, obgrlivši Cynthiju oko ramena, stoji kod vrata. Činilo se da pridržava djevojku koja je djelovala potpuno ošamućeno i izvan sebe. Lice joj je bilo tamno rumeno i neprekidno je zijevala.

— Sirota Cynthia je strašno uplašena - reče gđa Cavendish tihim jasnim glasom.

Uočio sam da na sebi ima bijelo radno odijelo. Bilo je, znači, kasnije no što sam računao. Vidjeh da se kroz zavjese na prozorima probija danje svjetlo, a ura na ogradi kamina pokazivala je blizu pet sati.

Trgoh se od prigušena krika što se začuo s postelje. Nesretna stara dama dobila je nov napadaj bolova. Grčila se tako strašno te se nije dalo gledati. Nasta opća pomutnja. Okupili smo se oko nje, nemoćni da joj pomognemo ili olakšamo bolove.

Posljednji grč digao ju je s postelje, te se činilo da se oslanja samo na glavu i pete, dok joj se tijelo izvilo na nevjerojatan način. Uzalud su joj Mary i John pokušavali dati još malo konjaka. Trenuci su prolazili. Tijelo joj se ponovno napelo u onom čudnom luku.

U tom se trenutku doktor Bauerstein odlučno progura u sobu. Na trenutak je zastao kao pokošen, i zurio u priliku na postelji, a u isti čas gđa Inglethorp zahropće, očiju uprtih u liječnika:

— Alfred. Alfred... - Potom padne natrag i osta nepokretno ležati na jastucima.

Jednim korakom liječnik se našao kraj postelje i uhvatio njezine ruke koje poče energično dizati i spuštati, primjenjujući nešto što sam prepoznao kao umjetno disanje. Izdao je nekoliko oštrih kratkih naredbi posluži. Zapovjednim pokretom ruke otpravi nas sve k vratima. Otamo smo zadivljeni pratili što radi, premda smo duboko u duši znali da je prekasno i da se više ništa ne može učiniti. Vidio sam mu na licu da i sam nema puno nade.

Napokon on odustane od daljnjih pokušaja, odmahujući tužno glavom..U tom trenutku začusmo korake u hodniku i u sobu dojadi osobni liječnik gde Inglethorp, dr. Wilkins, debeo čovječuljak pretjerano žustrih kretnji.

U nekoliko riječi dr. Bauerstein mu objasni kako je slučajno prolazio kraj kolnog ulaza kad je tuda izišao automobil i kako je što je brže mogao, pojurio prema kući dok je automobil otišao po dr. Wilkinsa. Laganom kretnjom ruke pokazao je prema postelji.

— Jako žalosno, jako žalosno - promrmljao je dr. Wilkins. - Jadna stara gospoda.

Uvijek je pretjerano radila... pretjerano... protivno mojim savjetima. Upozoravao sam je: »Od-mo-ri-te se.« Ali ne... njezin je žar u dobrotvornim poslovima bio pretjeran. Priroda se pobunila. Priroda se po-bu-ni-la.

Zapazio sam kako dr. Bauerstein oštro promatra mjesnog liječnika. Ne skidajući pogleda s njega, on reče:

— Grčevi su bili neuobičajeno jaki, doktore Wilkins. Žao mi je što niste bili ovdje da to vidite. Bili su, pa... nalik na one što ih uzrokuje tetanus.

— U! - reče mudro dr. Wilkins.

— Rado bih s vama govorio nasamo - reče dr. Bauerstein. Obratio se Johnu. - Nemate ništa protiv?

— Naravno da nemam.

Svi smo se maknuli u hodnik, ostavljajući liječnike same u sobi, a ja sam čuo kako se ključ okreće u bravi. Polako smo sišli u prizemlje. Bio sam užasno uzbuđen.

Posjedujem stanovitu sposobnost dedukcije i držanje dr. Bauersteina navelo me je na najčudnije pretpostavke. Gđa Cavendish mi dotakne ruku.

— O čemu je riječ? Zašto je doktor Bauerstein izgledao tako... čudno?

Pogledao sam je.

— Znate što j a mislim? - Što?

— Slušajte! - ogledao sam se oko sebe: ostali su bili izvan domašaja zvuka. Spustio sam glas do šapta. - Mislim da je otrovana! Siguran

sam da i doktor Bauerstein na to sumnja.

— Što?-Ustuknula je i stisnula se uza zid, a zjenice joj se divlje raširiše. Tad iznenada glasno vrisne od čega sam se sav stresao i stade vikati:

— Ne, ne... idite. Htjela bih biti sama. Ostavite me dvije-tri minute na miru. Idite dolje k ostalima.

Poslušao sam je, iako nerado. John i Lawrence su bili u blagovaonici i tu im se pridružio. Svi smo šutjeli, no vjerujem da sam izrazio misli svih nas kad sam prekinuo šutnju, rekavši:

— Gdje je gospodin Inglethorp? John niječno odmahnu glavom. - U kući ga nema.

Pogledi nam se susretoše. Gdje je Alfred Inglethorp? Njegova odsutnost bila je čudna i neobjašnjiva. Sjetih se posljednjih riječi gđe Inglethorp. Što se krilo iza njih? Što nam je još mogla reći da je imala vremena?

Napokon začusmo korake dvojice liječnika na stubištu. Dr. Wilkins se držao važno i vidjelo se da je veoma uzbuđen i da se trudi to svoje unutarnje radosno uzbuđenje prikriti dolično mirnim držanjem. Dr. Bauerstein je ostao u pozadini, a izraz na njegovu ozbiljnom bradatom licu ostao je nepromijenjen. Dr. Wilkins je preuzeo ulogu glasnogovornika. Obratio se Johnu:

— Gospodine Cavendish, morat ću vas zamoliti da odobrite obdukciju.

— Je li to nužno? - teško izgovori John. Lice mu se zgrčilo od bola.

— Apsolutno - reče dr. Bauerstein.

— Želite li time reći.. ?

— Da ni ja ni doktor Wilkins u ovakvim okolnostima ne možemo potpisati umrlicu.

John pognu glavu.

— U tom slučaju ja nemam izbora, moram prihvatiti. - Hvala vam - reče dr. Wilkins hitro. - Mi predlažemo da se to obavi sutra navečer.. ili, još bolje, večeras. - 'I~ on pogleda van, gdje je već svitalo. - U ovim okolnostima, bojim se, istraga se neće moći izbjeći - te su formalnosti nužne, ali molim vas da se zbog toga ne uznemiravate.

Nastala je stanka za koje dr. Bauerstein izvuče iz džepa dva ključa i preda ih Johnu.

— Ovo su ključevi obiju soba. Ja sam ih zaključao i po mome bi mišljenju trebale ostati zaključane do daljnjega. Nakon toga oba su liječnika otišla.

Meni se u glavi stalno motala jedna pomisao i činilo mi se kako je došao trenutak da o njoj progovorim. Ipak, malo sam se skanjivao. Znao sam da se John užasava bilo kakve vrste publiciteta i da, kao optimist koji voli ležeran život, uvijek i po svaku cijenu nastoji izbjeći neprilike. Možda će biti teško uvjeriti ga u razboritost moga plana. Osjećao sam, međutim, da bih u Lawrenceu, koji je bio manje konvencionalan i posjedovao više mašte, mogao prije naći saveznika. Nedvojbeno je nastupio trenutak da ja preuzmem vodstvo.

— Johne - rekoh - nešto ću te upitati. - Izvoli.

— Sjećaš li se kad sam ti spomenuo svoga prijatelja Poirota? Onog Belgijanca koji je trenutačno ovdje? On je svojedobno bio jedan od najpoznatijih detektiva.

— Sjećam se.

— Htio bih da mi dopustiš da ga pozovem.. da istraži ovu stvar.

— Što... zar sada? Prije obdukcije?

— Da, što prije to bolje ako... ako... je riječ o nekoj prljavoj raboti.

— Gluposti! - viknu ljutito Lawrence. - Po mome je mišljenju sve to Bauersteinova izmišljotina! Wilkinsu takvo što uopće nije palo na pamet dok mu Bauerstein nije stavio bubu u uho. A Bauerstein, kao i svi specijalisti, ima fiksne ideje. Otrovi su njegov hobi i on ih posvuda vidi.

Priznajem da me je iznenadila Lawrenceova reakcija. Rijetko je s takvom žestinom govorio o bilo čemu.

John se škanjivao.

— Ne bih se mogao složiti s tvojim mišljenjem, Lawrence - reče napokon. - Ja sam sklon dati Hastingsu slobodne ruke, premda bih rado još malo pričekao. Ne želimo nepotrebnih skandala.

— Ne, ne - povikah hitro - toga se ne trebate bojati. Poirot je sušta diskrecija.

— Pa dobro onda, neka bude po tvome. Prepuštam to tebi. Premda, ako je to ono u što mi sumnjamo, onda je slučaj prilično jasan. Neka mi Bog oprost ako sam ga krivo optužio!

Pogledao sam na svoj sat. Bilo je šest. Odlučio sam dalje ne gubiti vrijeme.

Ipak sam si dopustio izgubiti još pet minuta. Proveo sam ih prekopavajući po knjižnici dok nisam pronašao jednu medicinsku knjigu u kojoj je bilo opisano trovanje strihninom.

4. g. Poirot počinje istraživati

Kuća u kojoj su u selu stanovali Belgijanci bila je posve blizu ulazu u park. Mogli ste uštedjeti na vremenu koristeći se uskom stazom što vodi kroz visoku travu i presijeca zaobilaznu vijugavu cestu. Tako sam i ja krenuo tim putem. Već sam bio posve blizu njihove kućice, kadli moju pozornost privuče muška prilika koja mi se trkom približavala. Bio je to g. Inglethorp. Gdje li je on do sada bio? Kako namjerava objasniti svoju odsutnost?

Pristupio mi je sav zadihan.

— Moj Bože! To je strašno! Moja jedna supruga! Tek sam sada doznao.

— Gdje ste bili? - upitah.

— Denby me sinoć zadržao. Bilo je već prošlo jedan kad smo završili s poslom. Potom sam otkrio da sam ipak zaboravio ključ od ulaznih vrata. Nisam htio probuditi cijelu kuću pa me je Denby smjestio kod sebe.

— Kako ste doznali za novost? - pitao sam dalje.

— Wilkins je probudio Denbyja i zamolio ga da mi kaže što se dogodilo. Jedna moja Emily! Bila je tako požrtvovna - takav plemenit značaj. Precijenila je svoje snage.

Osjetih kako me preplavljuje val gađenja. Kakav prekaljeni licemjer!

— Moram se požuriti - rekoh, sretan što me nije upitao kamo sam se uputio.

Za nekoliko sam časaka već kucao na vratima Leastways Cottagea.

Kako se nitko nije javio ponovno sam nestrpljivo pokucao. Sada se prozor nad mojom glavom oprezno otvorio i na njemu se pojavi Poirot.

Vidjevši me, on iznenađeno uzviknu. U par riječi ispričah mu o tragediji što se dogodila i objasnih kako mi je potrebna njegova pomoć.

— Pričekajte, dragi prijatelju, pustit ću vas unutra pa ćete mi sve lijepo ispričati dok se ja budem odijevao.

Za nekoliko trenutaka otključao je vrata i ja se popeh za njim u njegovu sobu. Tu me je smjestio na stolac i ja mu ispričah cijelu priču, ne zatajivši ništa i ne ispustivši nijednu činjenicu, ma koliko beznačajna ona bila, a za to se vrijeme on veoma brižljivo i bez žurbe dotjerivao.

Ispričao sam o tome kako šam bio probuđen, o posljednjim riječima gđe Inglethorp, o odsutnosti njezina supruga, o svađi prethodnoga dana, o dijelu razgovora što se vodio između Mary i gđe Inglethorp koji sam nehotice čuo, o prethodnoj svađi između gđe Inglethorp i Evelyn Howard te o aluzijama ove posljednje.

Nisam bio onoliko jasan kako bih bio želio. Po nekoliko sam se puta ponavljao i povremeno se morao vraćati na neke pojedinosti koje su mi bile promakle. Poirot se na to smiješio s razumijevanjem.

— Misli su zbrkane? Nije li tako? Samo polako, mon ami. Vi ste uzbuđeni; vi ste uzrujani.. pa to je sasvim prirodno. Čim se malo smirimo, poredat ćemo činjenice, uredno, svaku na svoje mjesto. Ispitat ćemo... i odbaciti. One važne stavit ćemo na jednu stranu; one nevažne, puf! - tu on napuše svoje kerubinske obraze i neobično smiješno puhne - otpuhnut ćemo ih!

— Sve je to lijepo i krasno - pobunih se - ali kako ćete odlučiti što je važno, a što nije? Meni je uvijek to najteže. Poirot energično odmahnu glavom. Upravo je krajnje pomnjivo dotjerivao brkove.

— Nije tako. voyons!' Jedna činjenica vodi do druge... tako idemo dalje. Pristaje li sljedeća ovamo? A merveille!?! Dobro! Možemo nastaviti. A ova sljedeća mala činjenica... ne pristaje! O, to je čudno! Nešto nedostaje... karika u lancu koje nema.

Mi ispitujemo. Tražimo. I ta mala čudna činjenica, ta možda bezvrijedna mala pojedinost koja se ne želi uklopiti, mi je stavimo ovamo! - On načini ekstravagantnu kretnju rukom. - Ona je značajna! Ona je golema!

— D.. da...

— Ali! - Poirot mi tako ljutito zamaše prstom pred očima te sam ustuknuo. - Oprez!

Pogibeljno je za detektiva ako kaže: »Tako je mala... nije uopće važna. Ne uklapa se među ostale. Zaboravit ću na nju. « Upravo tako se stvara zbrka! Sve je važno.

— Znam. To ste mi uvijek govorili. Upravo sam zbog toga iznio svaku pojedinost ovog slučaja, činila se ona meni bitnom ili ne.

— Zadovoljan, sam s vama. Imate dobro pamćenje i vjerno ste mi prenijeli činjenice.

O redu kojim ste ih iznijeli.

— Da vidimo! Sjajno! neću ništa reći.. zbilja, taj je za žaljenje! Ali to ću vam oprostiti - uzrjajani ste. Tome pripisujem i činjenicu da ste ispustili jedan detalj od najveće važnosti.

— A koji to? - upitah.

— Niste mi rekli je li gospoda Inglethorp sinoć dobro večerala.

Zabuljio sam se u njega. Rat je očigledno ostavio traga na čovječuljkovu mozgu. On je bio zauzet temeljitim četkanjem svog kaputa prije no što će ga obući i činilo se kako je time posve zaokupljen.

— Ne sjećam se - rekoh. - A, uostalom, ne razumijem... - Vi ne razumijete? Ali to je od najveće važnosti.

— Nije mi jasno zbog čega - nastavih pomalo razdražljivo. - Koliko se sjećam, nije mnogo jela. Bila je vidljivo uzrujana, pa joj je to pokvarilo tek. To je posve prirodno.

— Da - reče Poirot zamišljeno - posve prirodno. Otvorio je ladicu, izvadio iz nje tanak kovčežić, a potom se okrenuo prema meni.

— Ja sam spreman. Sad ćemo krenuti put chateaua, pa ćemo stvar detaljno analizirati izravno na mjestu događaja. Oprostite, mon ami, ali vi ste se odjenuli na brzinu i kravata vam stoji ukoso. Dopustite mi. - Jednom spretnom kretnjom ruke, on je popravi.

A sada, hoćemo li krenuti?

Požurili smo kroz selo i prošli kroz vrata parka. Poirot načas zastane i baci žalostan pogled na prekrasan veliki perivoj koji je još. blistao od jutarnje rose.

— Dvorac. 'To je to!

— Tako lijepo, tako lijepo, a ipak, jedna obitelj, obavijena tugom, shrvana bolom.

Govoreći to, prodorno me je gledao i ja postadoh svjestan da sam se zarumenio pod njegovim upornim pogledom.

Je li obitelj shrvana bolom? Je li tuga zbog smrti gđe Inglethorp baš tako velika?

Shvatio sam da se u cijelom ozračju osjeća nedostatak emocija. Pokojnica nije posjedovala svojstva koja bi u onima što je okružuju mogla pobuditi ljubav. Njezina je smrt za njih bila udarac i neugodnost, ali nitko od njih neće za njom od sveg srca žaliti.

Poirot kao da je slijedio moje misli, tužno je kimnuo glavom.

— Ne, vi ste u pravu - reče - nije to isto kao da su bili u krvnom srodstvu. Ona je prema tim Cavendishima bila ljubazna i velikodušna, ali im nije bila prava majka. Krv nije voda... imajte to uvijek na umu.. krv nije voda.

— Poirot - zamolih ga - volio bih da mi kažete zašto ste htjeli znati je li gospođa Inglethorp sinoć puno pojela. Stalno o tome razmišljam, ali nikako ne mogu dokučiti u kakvoj je to svezi s čitavom pričom.

Pošutio je čas-dva, mi smo hodali dalje, ali napokon ipak reče:

— Nemam ništa protiv da vam kažem.. premda, kao što znate, nije moj običaj išta objašnjavati dok nije sve gotovo. Trenutačno se pretpostavlja da je gospođa Inglethorp umrla od trovanja strihninom koji joj je vjerojatno stavljen u kavu.

— Da?

— Dakle, u koliko je sati servirana kava?

— Oko osam.

— Znači da ju je popila između osam i pola devet... zacijelo ne mnogo kasnije. E sad, strihnin je otrov s prilično brzim djelovanjem. Njegovo bi se djelovanje osjetilo veoma brzo, vjerojatno unutar jednoga sata. Međutim, u slučaju gospode Inglethorp, simptomi se ne manifestiraju do pet sati ujutro: devet sati! No obilata večera, konzumirana poprilično u isto vrijeme kad i otrov, mogla je usporiti njegovo djelovanje, ali sigurno ne toliko. Ipak, to je mogućnost koju treba uzeti u obzir. No vi ste rekli da je veoma slabo večerala, a ipak se simptomi nisu pokazali prije sljedećeg jutra! E, to je neobična okolnost, dragi prijatelju. Možda će se nešto otkriti kod autopsije što će je objasniti. U međuvremenu, zapamtite je.

Kad smo se približili kući, John nam je izišao u susret. Djelovao je iscrpljeno i oronulo.

— Ovo je grozna stvar, Monsieur Poirot - reče on. Hastings vam je objasnio kako nam je silno stalo do toga da se izbjegne publicitet.

— Savršeno razumijem.

— Shvaćate, za sada postoji samo sumnja. Nemamo nikakvih dokaza.

— Točno. To je samo mjera opreza.

Vadeći tabakeru i pripaljujući cigaretu, John se okrene prema meni.

— Znaš da se onaj tip Inglethorp vratio? - Znam. Susreo sam ga.

John baci žigicu u obližnju cvjetnu gredicu, koji postupak osjetljivi Poirot nije mogao otpjeti. On je pokupi i uredno zakopa u zemlju.

— Najveća je nevolja što čovjek ne zna kako bi se prema njemu ponašao.

— Ta nevolja neće dugo potrajati - objavi Poirot mirno. John je djelovao zbunjeno, kao da posve ne razumije smisao ove zagonetne izjave. Pružio mi je dva ključa što mu ih je dao dr. Bauerstein.

— Pokaži Monsieur Poirotu sve što želi vidjeti. - Sobe su zaključane? - upita Poirot.

— Doktor Bauerstein je to držao uputnim. Poirot kimnu zamišljeno.

— Znači da je prilično siguran. No, to nama pojednostavljuje posao.

Popeli smo se do sobe u kojoj se odigrala tragedija. Radi lakšeg snalaženja prilažem tlocrt sobe gdje Inglethorp s ucrtanim glavnim komadima namještaja.

Poirot je zaključao vrata iznutra i dao se na pomno pretraživanje sobe.

Prelazio je s jednog predmeta na drugi okretnošću skakavca. Ja sam ostao kraj vrata, ne želeći izbrisati kakav trag. Poirot, međutim, kao da mi uopće nije bio zahvalan na suzdržljivosti.

— Što vam je, dragi prijatelju - povikao je - te stojite tamo kao... kako vi ono kažete?... kao ukopani? Objasnih mu kako se bojim da ne izbrišem kakve tragove nogu.

— Tragovi nogu? Kakve li pomisli! Pa kroz ovu je sobu praktički već prošla vojska ljudi!

Ne, dodite ovamo i pomognite mi u pretraživanju. Odložit ću svoj kovčežić dok mi ne zatreba.

I doista ga je odložio na okrugli stolić kraj prozora, što se pokazalo neuputnim, budući da se ploča stolića koja nije bila učvršćena prevrnula i njegov se kovčežić našao na podu.

— En voila une table!^[1] - viknu Poirot. - Ah, moj prijatelju, čovjek može živjeti u ne znam kako velikoj kući a da mu ipak nedostaju i najosnovnije udobnosti.

Nakon tih poučnih riječi on nastavi s pretragom. Stanovito je vrijeme bio zaokupljen malom ljubičastom kutijom za pisma s ključem u bravi što je stajala na pisaćem stolu. Izvukao je ključ iz brave i pružio meni da ga pregledam. Ja, međutim, na njemu nisam uočio ništa osobito. Bio je to običan ključ koji je visio na komadiću žice.

Potom je pregledao okvir vrata kroz koja smo bili provalili, uvjerivši se da je zasun doista bio navučen. Onda je otišao do vrata na suprotnom zidu što su vodila u Cynthijinu sobu. I na njima je zasun bio navučen, kao što sam mu bio rekao. On je svejedno prošao cijeli postupak skidanja zasuna, te ih je nekoliko puta otvorio i zatvorio; učinio je to s najvećom pomnjom, pazeći da ne proizvede bilo kakvu buku.

Iznenada mu je, čini se, privuklo pozornost nešto na samom zasunu. Prvo ga je pomno pregledao sa svih strana a potom, izvadiвши

spretno iz svoga kovčežića pincetu, skinu sa zasuna komadić nečega i s najvećom ga pomnjom stavi u jednu malu omotnicu koju potom zalijepi.

Na komodi je stajao pladanj a na njemu svjetiljka na špirit i jedan mali vrč. U vrču je bilo ostataka neke tamne tekućine, a prazna šalica za kavu i tanjurić koji su bili uporabljeni, stajali su kraj njega.

Pitao sam se kako sam tako nešto mogao previdjeti. Bio je to vrijedan podatak za istragu. Poirot malko nakvasi jedan prst u tekućini i oprezno ga lizne. Načini grimasu.

— Kakao s... čini mi se... s rumom.

Prešao je potom na ono što je ležalo na podu, tamo gdje se stolić kraj kreveta bio prevrnuo. Stolna svjetiljka, nekoliko knjiga, žigice, svežanj ključeva i krhotine šalice za kavu ležali su razbacani uokolo.

— Ah, ovo je zanimljivo - reče Poirot.

— Moram priznati da u tome ne vidim ništa osobito zanimljivo.

— Ne vidite? Pogledajte bolje svjetiljku.. cilindar se razbio u dva dijela; leže onako kako su i pali. Ali vidite, šalica za kavu je smrvljena u prah.

— Pa što - rekoh s dosadom. - Pretpostavljam da je netko stao na nju.

— Točno - potvrdi Poirot, čudnim glasom. - Netko je na nju stao.

Podigao se s poda i polako odšetao do kamina, gdje se zaustavio rastreseno dodirujući ukrasne predmete i dovodeći ih u red: to je činio uvijek kad je bio uzbuđen.

— Mon ami - reče, okrećući se prema meni - netko je stao na tu šalicu i smrvio je u prah, a učinio je to ili zato što je sadržavala strihnin ili - što je mnogo ozbiljnije zato što nije sadržavala strihnin!

Nisam ništa odgovorio. Bio sam zbunjen, ali znao sam da od njega nema smisla tražiti objašnjenje. No on se ubrzo trgnuo i nastavio s istragom. S poda je podigao svežanj ključeva i, zavrtjevši ih oko prsta, izabrao među njima jedan svjetli i sjajni ključić kojim je pokušao otključati ljubičastu kutiju za pisma. Ključ je pristajao u bravu i on otvori kutiju, ali je nakon kraćeg oklijevanja ponovno zatvori i zaključa, a svežanj ključeva, zajedno s onim što je pripadao kutiji, strpa u svoj džep.

— Nisam ovlašten pregledati ove dokumente. Ali to treba učiniti - smjesta!

Onda je temeljito pregledao sadržaj ladica u ormariću pod umivaonikom. Kad je prešao na suprotnu stranu sobe, pozornost mu privuče okrugla mrlja, jedva vidljiva na tamnosmedem sagu ispod lijevog prozora. Spustio se na koljena pomno je ispitujući - čak ju je i pomirisao.

Nakraju je ukapao nekoliko kapi kakaoa u epruvetu i pomno je zapečatio. Sada je na red došla njegova mala bilježnica.

— U ovoj smo sobi otkrili - govorio je užurbano pišući - šest zanimljivih pojedinosti.

Hoću li ih ja nabrojiti, ili ćete to vi učiniti?

— Vi, naravno - odvratih žurno.

— Onda dobro. Prva: netko je zdrobio u prah šalicu za kavu; druga: kutija za pisma s ključem u bravi; treća: mrlja na podu.

— Ta može biti i otprije - prekidoh ga ja.

— Ne može, jer je još uvijek osjetno vlažna i miriše po kavi. Četiri, komadić neke tamnozeleno tkanine - tek nit ili dvije, ali je prepoznatljiva.

— A! - povikah. - To je, znači, ono što ste stavili u omotnicu i zapečatili.

— Tako je. Možda će se pokazati da je to nit jedne od haljina same gde Inglethorp, što znači da je posve nevažno. Vidjet ćemo. Peta: ovo ovdje! - Dramatičnom kretnjom ruke pokaže on na mrlju od voska na podu kraj pisaćeg stola. To je nedvojbeno nastalo od jučer, u protivnom bi dobra sobarica to već bila očistila s bugačicom i vrućim glačalom. Tako je jedanput jedan od mojih najboljih šešira... no to s ovim nema nikakve veze.

— Najvjerojatnije je nastala prošle noći. Svi smo bili veoma uzrujani. A možda je i samoj gospođi Inglethorp ispala svijeća iz ruke.

— Donijeli ste samo jednu svijeću u sobu?

— Da. Donio ju je Lawrence Cavendish. Ali on je bio posve izvan sebe. Činilo se da tamo prijeko - pokazah na kamin - vidi nešto što ga je potpuno paraliziralo.

— Veoma zanimljivo - brzo će Poirot. - Da, tu su razne mogućnosti - reče obuhvativši pogledom cijelu dužinu zida. - Ali ta velika masna mrlja nije od njegove svijeće, jer vidite i sami da je to mrlja od bijelog voska; dok je svijeća Monsieur Lawrencea, koja još stoji na toaletnom stoliću, ružičasta. S druge pak strane, gospoda Inglethorp nije u sobi imala svijećnjak, nego samo stolnu svjetiljku.

— Dobro - rekoh - i što iz toga zaključujete?

Na to moj prijatelj dade odgovor koji me pomalo naljutio: neka se počnem koristiti vlastitim prirođenim sposobnostima.

— A šesta pojednost? - upitah. - Pretpostavljam da je to uzorak kakaoa.

— Nije - zamišljeno će Poirot - mogao sam to staviti kao šestu, ali nisam. Ne, šestu ću pojednost zasada zadržati za sebe.

Hitro se ogledao po sobi. - Ovdje mislim da više nemamo što raditi osim ako...

Zagledao se ozbiljnim dugim pogledom u pepeo u kaminu. - U vatri sve izgara... i biva uništeno. Ali možda... slučajno... zna se dogoditi.. da vidimo!

Spustio se na koljena i spretno počeo vaditi pepeo iz ložišta na štitnik pred kaminom, dobro pazeći da mu ništa ne promakne. Odjednom tiho usklikne.

— Hastings, pincetu!

Hitro mu je pružih i on iz pepela vješto izvuče komadić poluizgorjela papira.

— Onda, mon ami! - kliknu on. - Što mislite o ovome? Pregledao sam taj komadić papira. Ovo je njegova točna reprodukcija:

Nisam znao što da mislim. Papir je bio neuobičajene debljine, ni po čemu nije nalikovao običnom listovnom papiru. Odjednom mi na um padne jedna pomisao.

— Poirot! - povikah. - To je dio neke oporuke! - Upravo tako.

Oštro ga pogledah.

— Vi niste iznenadeni?

— Nisam, - on će ozbiljno. - Očekivao sam to.

Predao sam mu taj komadić papira i gledao kako ga sprema u svoj kovčežić, istom onom metodičnom brižljivošću kakvu je posvećivao svemu. Meni se vrtjelo u glavi.

Kakva je sad to nova komplikacija s oporukom? Tko ju je uništio? Osoba koja je iza sebe ostavila mrlju od voska na podu? Očigledno. Ali kako je itko uspio ući? Sva su vrata bila zaključana iznutra.

— Sada mi, dragi prijatelju, - reče Poirot žustro - idemo. Ja bih htio postaviti nekoliko pitanja sobarici, zove se Dorcas, zar ne?

Prošli smo kroz sobu Alfreda Inglethorpa gdje se Poirot zadržao onoliko dugo koliko mu je trebalo da i ondje obavi kratku, ali temeljitu pretragu. Izišli smo kroz vrata što vode na hodnik te zaključali i njih i ona što vode u sobu gdje Inglethorp, kao što smo ih bili i zatekli.

Odveo sam ga u budoar koji je želio pogledati a sam sam otišao u potragu za Dorcas.

Kad sam se, međutim, vratio s njom, budoar je bio prazan. - Poirot - povikah - gdje ste? - Ovdje, dragi prijatelju.

Bio je izišao kroz staklena vrata što vode u vrt i sada je stajao, očigledno posve zanesen ljepotom cvjetnih lijeha raznih oblika.

— Divno! - promrmlijao je. - Divno! Kakva simetrija! Pogledajte samo onaj polumjesec; i one rozete... njihov sklad je prava radost za oko. Razmak između pojedinih biljaka također je savršen. To je nedavno uređeno, zar ne?

— Da. Čini mi se da su to uređivali jučer poslijepodne. Ali dodite unutra... Dorcas je ovdje.

— Eh bien, eh bien!^[2] Ne zamjerajte mi na ovom kratkom uživanju u ljepoti.

— Dobro, ali ova stvar je mnogo važnija.

— A kako, molim vas, znate da ove krasne begonije nisu jednako toliko važne?

Slegnuo sam ramenima. S njim se nije moglo prepirati ako bi odlučio krenuti tim smjerom.

— Vi se ne slažete? Ali i to se događa. No, ući ćemo unutra i razgovarati s vrlo Dorcas.

Dorcas je stajala nasred budoara, ruke je prekrižila na prsima, a sijeda joj se kosa u obliku ukrućenih valova uzdizala pod bijelom kopicom. Bila je živi uzorak i oličenje dobre, staromodne sluškinje.

U držanju spram Poirota pokazivala je stanovitu sumnjičavost, no on je ubrzo slomio njezin otpor. Privukao joj je stolac.

— Molim vas da sjednete, mademoiselle. - Hvala, gospodine.

— Vi ste kod vaše gospodarice bili mnogo godina, nije li tako?

— Deset godina, gospodine.

— To je mnogo vremena, i k tome veoma odana službenica. Bili ste joj veoma privrženi, zar ne?

— Bila mi je jako dobra gospodarica, gospodine.

— Onda sigurno nećete odbiti odgovoriti na nekoliko pitanja. Ja vam ih postavljam s dopuštenjem gospodina Cavendisha.

— Naravno da neću, gospodine.

— Počet ću, u tom slučaju, s pitanjima koja se odnose na ono što se dogodilo jučer poslijepodne. Vaša se gospodarica s nekim posvadila?

— Tako je, gospodine. Ali nisam sigurna da bih trebala... - skanjivala se Dorcas.

Poirot je prodorno pogleda.

— Dobra moja Dorcas, nužno je da ja o toj svadi doznam svaku, pa i najmanju pojedinost. Nemojte misliti da time izdajete gospodaričine tajne. Vaša gospodarica leži mrtva, i mi nužno moramo doznati sve... ako je želimo osvetiti. Ništa je ne može vratiti u život, ali zato se nadamo da ćemo, ako je posrijedi kakva podla rabota, dovesti krivca pred lice pravde.

— Amen - reče Dorcas vatreno. - Neću spominjati imena, no ima ovdje u kući netko koga nitko od nas nikada nije podnosio! I nesretan dan je bio onaj kad je njegova sjena pala na naš prag.

Poirot pričekava da je prođe ogorčenost i potom zapita svojim uobičajenim poslovnim tonom:

— Onda, što je s tom svađom? Što ste od nje prvo čuli? - Pa, gospodine, jučer sam slučajno prolazila ovim hodnikom tu vani...

— Koliko je bilo sati?

— Ne bih mogla točno reći, gospodine, ali nipošto još nije bilo vrijeme za popodnevni čaj. Možda četiri sata... ili možda malko kasnije. Dakle, gospodine, kako rekoh, slučajno sam tuda prolazila, kad odavde začuh veoma glasne i ljutite glasove. Nisam zapravo namjeravala prislušivati, no... tako je ispalo. Zastala sam. Vrata su bila zatvorena, ali gospodarica je govorila veoma glasno i razgovijetno, i ja sam posve dobro čula što je rekla. »Lagao si mi i varao me,« rekla je. Nisam čula što je gospodin Inglethorp odgovorio. Govorio je mnogo tiše nego ona, ali ona mu je odgovorila: »Kako se samo usuđuješ? Ja sam te izdržavala, odijevala i hranila!

Duguješ mi sve! A evo kako mi vraćaš! Tako da sramotiš naše pošteno ime! « Ni ovaj put nisam čula što je on rekao, ali ona je nastavila: »Što god ti rekao, to ništa neće promijeniti. Meni je jasno što mi je činiti. Ja sam se odlučila. Nemoj misliti da će me zaustaviti strah od publiciteta ili od bračnog skandala. « Onda mi se činilo da ih čujem kako se pripremaju izići, pa sam se brzo maknula.

— Sigurni ste da je ono što ste čuli bio glas gospodina Inglethorpa?

— Oh, jesam, gospodine, a čiji bi mogao biti? - Dobro, a što se poslije dogodilo?

— Kasnije sam se vratila u predvorje, ali sve je bilo tiho. U pet sati je gospoda Inglethorp pozvonila i rekla mi da joj donesem šalicu čaja, i ništa uz to, u budoar.

Izgleda la je strašno, tako blijeda i uzrujana. »Dorcas,« rekla je, »doživjela sam veliki udarac.« »Neobično mi je žao, gospođo,« kažem ja. »Bit će vam bolje kad popijete šalicu čaja, gospodo. « Imala je nešto u ruci, ne znam je li pismo ili samo komad papira, ali na njemu je nešto pisalo, i ona je zurila u to, kao da ne može vjerovati da to tamo piše. Govorila je sama sa sobom poluglasno kao da je zaboravila da sam tamo: »Ovih nekoliko riječi.. i sve se promijenilo. « A onda će meni: »Nikada ne vjeruj muškarcama, Dorcas, oni to ne zaslužuju! « Brzo sam otišla i donijela joj šalicu dobrog jakog čaja i ona mi je zahvalila i rekla da će se osjećati bolje kad ga popije. »Ne znam što da radim,« kaže mi ona. »Bračni skandal je strašna stvar, Dorcas. Radije bih to zataškala, kad bih mogla. « Tada je u sobu ušla gospoda Cavendish, pa više nije rekla ništa.

— I dalje je u ruci imala pismo ili što je to već bilo? - Da, gospodine.

— Što mislite, što je s tim kasnije mogla učiniti?

— Pa, ne znam, gospodine, pretpostavljam da ga je zaključala u onu svoju ljubičastu kutiju.

— Je li ona tamo i inače držala važne dokumente?

— Jest, gospodine. Svako jutro donosila ju je sa sobom dolje, a uvečer odnosila gore.

— Kada je izgubila ključ od kutije?

— Primijetila je da joj nedostaje jučer za vrijeme objeda, gospodine, i rekla mi da svuda dobro pogledam ne bih li ga našla. Bila je zbog toga veoma loše volje.

— Ali imala je duplikat? - O, da, gospodine.

Dorcas ga je pogledala začudeno, a i ja, moram priznati. Kakva je to priča o izgubljenom ključu? Poirot se nasmiješio.

— Nije važno, Dorcas, moj posao je da sve znam. Je li ovo ključ koji se bio izgubio?

Izvukao je iz džepa ključ koji je našao gore u bravi kutijice za dokumente.

Dorcas je razrogačila oči kao da će joj iskočiti.

— To je on, gospodine, sasvim sigurno. Ali gdje ste ga našli? Sve sam pretražila.

— Da, ali znate, on jučer nije bio na istome mjestu na kojem je bio danas. A sada, da prijedemo na drugu temu, ima li vaša gospodarica u svojoj garderobi tamnozelenu haljinu?

Dorcas je bila prilično zbunjena ovim neočekivanim pitanjem.

— Nema, gospodine.

— Potpuno ste sigurni? - O, da, gospodine.

— Ima li itko u kući zelenu haljinu? Dorcas malo razmisli.

— Gospodica Cynthia ima zelenu večernju haljinu. - Svjetlo ili tamnozelenu?

— Svjetlozelenu, gospodine; od jedne vrste, kako to zovu, šifona.

— Ah, to nije ono što meni treba. I nitko drugi nema ništa zeleno?

— Nema, gospodine... barem koliko ja znam.

Na Poirotovu licu nije se moglo pročitati je li razočaran ili nije. Samo je zamijetio:

— Dobro, ostavit ćemo to i idemo dalje. Imate li ikakva razloga vjerovati da je vaša gospodarica sinoć imala razloga uzeti prašak za spavanje?

— Ne sinoć, gospodine, znam pouzdano da nije.

— Otkud tako pouzdano znadete?

— Zato što je kutijica bila prazna. Posljednji je uzela prije dva dana, a nije naručila da joj se pripreme drugi.

— U to ste posve sigurni? - Posve, gospodine.

— Onda je to razjašnjeno! Usput, vaša gospodarica nije od vas jučer tražila da potpišete kakav dokument?

— Da potpišem dokument? Nije, gospodine.

— Kad su gospodin Hastings i gospodin Lawrence jučer došli kući, zatekli su vašu gospodaricu zaposlenu pisanjem pisama. Vi pretpostavljam, ne znate komu su ta pisma bila upućena?

— Nažalost, ne znam, gospodine. Imala sam slobodnu večer. Možda vam Annie može reći, premda je ona prilično handrava. Sinoć je zaboravila oprati šalice za kavu. Eto što se događa kad ja nisam tu da na sve pazim.

Poirot podiže ruku.

— Budući da su ostale neoprane, Dorcas, pustite ih neka tako ostanu još neko vrijeme, najljepše vas molim. Htio bih ih malo pogledati.

— U redu, gospodine. - Kada ste sinoć izišli? - Oko šest, gospodine.

— Hvala vam, Dorcas, to je sve što sam vas htio pitati. - Ustao je sa stolca i polako odšetao do prozora. - Divio sam se ovim cvjetnim lijevama. Usput, koliko je vrtlara ovdje zaposleno?

— Sada su samo trojica, gospodine. Prije rata, kad se vrt održavao kako priliči gospodskoj kući, imali smo petoricu. Da ste ga onda vidjeli, gospodine! Bio je prekrasan.

A sada su ostali samo stari Manning i mladi William, i neka nova vrsta ženskog vrtlara što nosi hlače i takve stvari. Ah, ovo su užasna vremena!

— Dobra će se vremena vratiti, Dorcas. Tako se barem nadamo. A sada, budite ljubazni i pošaljite mi ovamo Annie.

— Hoću, gospodine. Hvala vam, gospodine.

— Kako ste znali da je gospođa Inglethorp uzimala prašak za spavanje? - upitao sam čim je Dorcas napustila sobu, ne mogavši izdržati od znatiželje. - A ono s izgubljenim ključem i duplikatom?

— Jedno po jedno, molim. Kad je o prašku za spavanje riječ, znao sam po ovome. -

Uzmu se odjednom u ruci nade jedna od malih kartonskih kutijica u kojima ljekarnici prodaju praške.

— Gdje ste je našli?

— U ladici ormarića za umivanje u spavaćoj sobi gospode Inglethorp. To je bio broj šest na mojem popisu.

— Ali, pretpostavljam da nije od osobite važnosti, budući da je posljednji prašak potrošen prije dva dana?

— Vjerojatno nije, no niste li uočili nešto čudno kod ove kutijice?

Pogledao sam bolje kutijicu. - Ne, ne bih rekao.

— Pogledajte naljepnicu.

Pročitao sam pažljivo što piše na naljepnici: Uzeti jedan prašak prije spavanja, ako je potrebno. Gđa Inglethorp. - Ne, ništa mi se ne čini neobičnim.

— Ni činjenica da nema imena ljekarnika? - Ah! - povikah. - Priznajem, to je čudno!

— Jeste li kad čuli za ljekarnika koji bi kutijicu poput ove pustio u promet a da na njoj nije otisnuto njegovo ime? - Ne, ne bih rekao.

Počelo me je obuzimati uzbuđenje, no Poirot me malo ohladi primijetivši:

— A ipak, objašnjenje je posve jednostavno. Nemojte stoga, prijatelju moj, dopustiti da vas to odveć zaokupi. Glasno šuškanje najavilo je Annin dolazak, te nisam imao vremena odgovoriti.

Annie je bila zgodna, stasita djevojka, sada očigledno izvan sebe od prevelikog uzbuđenja pomiješanog s pomalo lešinarskim uživanjem u tragediji.

Poirot je poslovnom odrještiošću odmah prešao na stvar.

— Annie, poslao sam po vas jer mislim da mi vi možete reći nešto o pismima što ih je sinoć napisala gospoda Inglethorp. Koliko ih je bilo? I možete li mi reći neko od tih prezimena i adresa?

Annie malo razmisli.

— Bila su četiri pisma, gospodine. Jedno je bilo za gospodicu Howard, a jedno za odvjetnika, gospodina Wellsa, a ostala dva nisam sigurna da se mogu sjetiti, gospodine... ah, da, jedno je od njih bilo za Rossa, našeg dobavljača u Tadminsteru.

Za drugo se ne sjećam.

— Razmislite - nije odustajao Poirot. Annie je uzalud napinjala mozak.

— Žao mi je, gospodine, ali sasvim sam zaboravila. Ne vjerujem da sam to uopće uočila.

— Nije važno - reče Poirot, ne odajući ničim da je razočaran. - Sada vas želim pitati nešto drugo. U sobi gospođe Inglethorp nalazi se posuda u kojoj je ostatak kakaoa.

Je li to ona pila svake večeri?

— Jest, gospodine, svake smo joj večeri odnosili kakao u sobu i ona ga je noću mogla podgrijati kad god zaželi. - Što je to bilo? Čisti kakao?

— Da, pripremljen s mlijekom, sa žličicom šećera i dvije žličice ruma.

— Tko joj je to nosio u sobu? - Ja, gospodine.

— Uvijek?

— Da, gospodine. - U koje vrijeme?

— Uvijek kad bih išla navući zavjese, gospodine. - Jeste li ga donosili ravno iz kuhinje?

— Nisam, gospodine; znate, na plinskom štednjaku nema baš puno mjesta, zato ga je kuharica običavala pripremiti unaprijed, prije no što počne kuhati povrće za večeru.

Onda bih ga ja donijela gore i ostavila na stoliću kraj vrata na okretanje, i poslije bih ga odnijela u njezinu sobu.

— Vrata na okretanje nalaze se u lijevom krilu, zar ne? - Tako je, gospodine.

— A stolić, je li on s ove strane vrata ili s druge - bliže služinskim sobama?

— S ove strane, gospodine.

— U koliko ste sati donijeli kakao sinoć? - Mislim, oko sedam i četvrt, gospodine.

— A kada ste ga odnijeli u sobu gospođe Inglethorp? - Kad sam išla gore zatvoriti prozore, gospodine. Oko osam sati. Gospođa Inglethorp je došla na počinak prije no što sam bila gotova.

— Znači, između sedam i četvrt i osam sati kakao je stajao na stoliću u lijevom krilu?

— Tako je, gospodine. - Annie je postajala sve rumenija i rumenija u licu i sada neočekivano izlance:

— A ako je u njemu uopće bilo soli, to nije mojom krivnjom. Ja mu sa solju nisam došla ni blizu.

— Zbog čega mislite da je u njemu bilo soli? - upita Poirot.

— Vidjela sam je na pladnju, gospodine. - Vidjeli ste sol na pladnju?

— Jesam. Izgledalo je kao gruba, kuhinjska sol. To uopće nisam primijetila kad sam donijela pladanj gore, ali kad sam došla po njega da ga odnesem u gospođinu sobu, odmah sam je vidjela, možda sam se trebala vratiti u kuhinju i zamoliti kuharicu da pripremi novi, ali veoma sam se žurila, jer je Dorcas bila vani, i mislila sam da je kakao možda dobar i da se sol prosula samo po pladnju. Tako sam je obrisala keceljom i odnijela pladanj unutra.

S najvećom sam mukom obuzdavao uzbuđenje. Annie nas je, ne znajući, opskrbila važnim dokazom. Kako li bi zinula kad bi znala da su njezinih »par zrna soli« zapravo strihnin, jedan od najubojitijih otrova što ga svijet poznaje. Divio sam se Poirotovu miru. Njegova je sposobnost samosvladavanja bila zapanjujuća. S nestrpljenjem sam čekao njegovo sljedeće pitanje, ali ostadoh razočaran.

— Kad ste ušli u sobu gospode Inglethorp, jesu li vrata što vode u sobu gospođice Cynthije bila zasunjena?

— O, da, gospodine; uvijek su zasunjena. Nikada se ne otvaraju.

— A vrata sobe gospodina Inglethorpa? Jeste li uočili da li su i ona bila zasunjena?

Annie se malo skanjivala.

— Ne bih mogla pouzdano reći, gospodine; bila su zatvorena, ali ne mogu reći jesu li bila zasunjena ili nisu. - Kad ste napokon izišli iz sobe, je li gospoda Inglethorp za vama zasunila vrata?

— Ne, gospodine, tada nije, ali vjerujem da je to učinila kasnije. Obično ih je preko noći zaključavala. Hoći reći, vrata što vode na hodnik.

— Jeste li uočili kakvu mrlju od voska na podu kad ste jučer spremali sobu?

— Mrlju od voska? O ne, gospodine, nisam. Gospođa Inglethorp nije imala svijećnjak, nego samo stolnu svjetiljku.

— Znači, da je na podu bila velika mrlja od voska, vi ste sigurni da biste je bili uočili?

— Bih, gospodine, i bila bih je očistila komadićem bugačice i vrelin glačalom.

Poirot ponovi pitanje što ga je bio postavio i Dorcas: - Je li vaša gospodarica imala zelenu haljinu?

— Nije, gospodine.

— Ni kaput, ni pelerinu, ni - kako ga zovete - športski ogrtač?

— Ne zeleni, gospodine. - A netko drugi u kući? Annie se zamisli.

— Ne, gospodine. - Sigurni ste u to? - Posve sigurna.

— Bien! To je sve što sam želio znati. Hvala vam. Nervozno hihoćući Annie se šušteći udalji iz sobe. Moje jedva suzdržavano uzbuđenje izbije sada svom silinom.

— Poirot - povikah - čestitam vam! Ovo je veliko otkriće. Ovo sve objašnjava!

Naravno da nije djelovao sve do jutarnjih sati, budući da je kakao bio popijen tek u noći.

— Vi, dakle, držite da je kakao - pazite što ću reći - da je kakao sadržavao strihnin?

— Naravno! Ona sol na pladnju, što bi to drugo moglo biti?

— Mogla je biti sol - odgovori mirno Poirot.

Slegnuo sam ramenima. Ako je odlučio tako promatrati stvari, nije imalo smisla s njim se prepirati. Pomislih, i to ne prvi put, kako jadni stari Poirot počinje starjeti.

U sebi sam držao da je prava sreća što se udružio s nekim tko posjeduje veću sposobnost shvaćanja.

Poirot me je mirno promatrao, a oči su mu se iskrole. - Niste sa mnom zadovoljni, mon ami?

— Dragi moj Poirot - rekoh hladno - nije na meni da vam govorim što da radite. Vi imate pravo na svoje mišljenje, jednako kao ja i na svoje.

— Razmišljanje dostojno divljenja - pripomenu Poirot i žustro skoči na noge. - Sada sam s ovom sobom završio. Usput, čiji je onaj manji pisaći stol u kutu?

— Gospodina Inglethorpa.

— Aha! - On oprezno pokuša otvoriti rolo poklopac. Zaključano. No možda bi ga neki od ključeva gospođe Inglethorp otvorio. - Pokušao je s nekoliko njih, okretao ih je i vrtio u bravi dobro uvježbanim pokretima, te napokon zadovoljno kliknuo:

— voila! To nije ključ ali poslužit će u nevolji. - Gurnuo je unatrag rolo poklopac i hitrim pogledom prešao preko uredno složenih papira. Na moje najveće iznenađenje, uopće ih nije pregledao; zaključavajući

ponovno pisaći stol, samo je s odobravanjem primijetio: - Taj gospodin Inglethorp nedvojbeno je metodičan čovjek!

»Metodičan čovjek« za Poirotovo je poimanje bila najveća pohvala koja se može udijeliti nekoj osobi. Pomislih kako moj prijatelj nije više ono što je bio, dok je on i dalje nepovezano brbljao:

— U pisaćem stolu nema poštanskih maraka, ali možda ih je bilo, ha, mon ami? Možda ih je bilo? Da - pogled mu je lutao po sobi - ovaj budoar nam više nema što reći. Nije nam nešto osobito otkrio. Samo ovo.

Tu on iz džepa izvuče jednu zgužvanu omotnicu i dobaci mi. Bio je to ponešto neobičan dokument. Najobičnija stara omotnica prljava izgleda na kojoj je, očigledno nasumce, bilo naškrabano nekoliko riječi. Ovo je preslik omotnice:

— Gdje ste ovo pronašli? - upitah znatiželjno Poirota. - U košu za papir. Prepoznali ste rukopis?

— Jesam, to je rukopis gospođe Inglethorp. Ali što to znači?

Poirot slegnu ramenima.

— Ne znam vam reći, ali navodi čovjeka na razmišljanje. Na pamet mi pade nevjerojatna pomisao. Je li moguće da je um gospođe Inglethorp bio pomućen?

Možda je umišljala da je u vlasti sotone? A ako je to istina, ne postoji li mogućnost da si je sama oduzela život?

Već sam se spremio da tu teoriju iznesem Poirotu, ali me njegove riječi odvratije od toga.

— Dođite - reče on - sada ćemo ispitati šalice za kavu! - Dragi moj Poirot! Kakva nam je, zaboga, korist od toga, sada kad znamo za kakao?

— O, la, la! Taj nesretni kakao! - povika Poirot u šali. Nasmijao se i, očigledno se dobro zabavljajući, podigao ruke prema nebu glumeći očajanje na način koji nisam mogao ne smatrati neukusnim.

— A, osim toga - rekoh hladno - budući da je gospođa Inglethorp svoju kavu ponijela gore u sobu, ne shvaćam što se nadate naći, osim ako ne računate na mogućnost da nadete paketić strihnina na pladnju!

Poirot se odjednom uozbilji.

— Idemo, idemo, prijatelju moj - reče uhvativši me pod ruku. - Ne vous facl2ez pas!

Dopustite meni da se zanimam za svoje šalice za kavu, a ja ću poštovati vaš kakao.

Onda? Jesmo li se nagodili?

Bio je tako neobično komičan te se moradoh nasmijati; i tako smo zajedno pošli u salon gdje su šalice za kavu još stajale onako kako smo ih ostavili.

Poirot me natjera da ponovno opišem prizor koji se sinoć ovdje odigrao, slušajući veoma pozorno i provjeravajući položaj svake pojedine šalice.

— Znači, gospoda Cavendish je stajala kraj pladnja - i točila kavu. Dobro. Potom je prišla prozoru gdje ste sjedili vi s Mademoiselle Cynthijom. Dobro. Ovdje su tri šalice. I ona na ogradi kamina, dopola ispijena, to bi bila šalica gospodina Lawrencea Cavendisha. A ona na pladnju?

— To je šalica Johna Cavendisha. Vidio sam kad ju je onamo odložio.

— Dobro. Jedna, dvije, tri, četiri, pet - ali gdje je onda šalica gospodina Inglethorpa?

— On ne pije kavu.

— U tom su slučaju sve na broju. Samo trenutak, prijatelju moj.

On krajnje brižljivo uze po kap-dvije taloga s dna svake šalice i zapečati svaki uzorak u posebnu epruvetu, pri čemu je svaki okusio. Na licu mu se odjednom dogodi čudna promjena. Dobilo je izraz koji bi se jedino mogao opisati kao mješavina zbunjenosti i olakšanja.

— Nemojte se ljutiti!

— Bien! - reče naposljetku. - To je očigledno! Imao sam jednu pretpostavku ali sada je jasno da sam se prevario. Da, u svemu sam se prevario. Ipak je to čudno. Ali nije važno!

I on uobičajenim slijeganjem ramena odagna iz svojih misli ono što ga je mučilo, ma što to bilo. Odmah sam mu mogao reći da će ta njegova opsjednutost kavom završiti u ćorsokaku, ali sam se obuzdao. Napokon, premda već ostarjeo, Poirot je svojedobno bio velik čovjek.

— Doručak je gotov - reče John Cavendish, ulazeći iz predvorja. - Vi ćete doručkovati s nama, gospodine Poirot? Poirot je pristao. Promatrao sam Johna. On se već bio posve oporavio. Neugodna zbivanja od prošle noći privremeno su ga izbacila iz kolotečine, ali brzo je povratio uobičajenu staloženost i ravnotežu. Bio je on čovjek s veoma malo mašte, za razliku od svoga brata koji je mašte imao možda i odviše.

Već od najranijeg jutra John je bio uvelike zauzet poslovima kao što su slanje telegrama (jedan od prvih upućen je Evelyn Howard), pisanjem osmrtnica za novine i uopće baveći se tužnim dužnostima što ih za sobom povlači smrt.

— Mogu li pitati kako napredujete? - upita nas. - Ukazuju li vaša istraživanja na to da je majka umrla prirodnom smrću.. ili.. se moramo pripremiti na najgore?

— Mislim, gospodine Cavendish - odgovori ozbiljno Poirot - da biste dobro učinili kad se ne biste zavaravali lažnim nadama. Možete li mi reći što o tome misle ostali članovi obitelji?

— Moj brat, Lawrence, uvjeren je da se uzrujavamo bez razloga. On tvrdi da sve ukazuje na to kako je riječ o običnom srčanom udaru.

— To on tvrdi, je li? Veoma zanimljivo, veoma zanimljivo - promrmlja Poirot tiho. - A gospođa Cavendish?

Johnovo se lice lagano smračilo.

— Nemam pojma što moja supruga misli o toj temi. Na ovaj odgovor nazočni se načas ukočiše. Prekidajući, uz stanovit napor, prilično neugodnu tišinu, John reče:

— Rekao sam vam, zar ne, da se gospodin Inglethorp vratio?

Poirot sagnu glavu.

— To je neugodna situacija za sve nas. Prema njemu se, naravno, moraš ponašati kao i obično, ali.. k vragu, čovjeku se smuči od pomisli da možda sjedi za stolom s ubojicom!

Poirot kimnu s razumijevanjem.

— Posve vas razumijem. Za vas, gospodine Cavendish, to je veoma neugodna situacija.

Htio bih vas nešto pitati. Ako se ne varam, razlog što se gospodin Inglethorp noćas nije vratio kući je taj što je zaboravio uzeti ključ od ulaznih vrata. Nij e li tako?

— Tako je.

— Pretpostavljam da ste vi posve sigurni da je ključ od ulaznih vrata bio doista zaboravljen; da ga on nije naposljetku ipak uzeo?

— Nemam pojma. Nisam se uopće sjetio provjeriti. Obično ga držimo u ormaru u predvorju. Idem pogledati je li sada ondje.

Poirot podiže ruku, umorno se smiješeći.

— Ne, ne, gospodine Cavendish, sada je prekasno. Uvjerem sam da ćete ga naći. Ako ga je gospodin Inglethorp i bio uzeo, do sada je imao sasvim dovoljno vremena da ga stavi na mjesto.

— Ali zar mislite...

— Ja ništa ne mislim. Ako je itko slučajno pogledao jutros prije njegova povratka i vidio da je ključ na mjestu, to bi bio veliki poen u njegovu korist. To je sve.

Johna je to, čini se, posve zbunilo.

— Nemojte se zbog toga gristi - umiri ga Poirot. - Uvjeravam vas da se zbog toga ne trebate zabrinjavati. Kad ste već tako ljubazni, hajdemo na doručak.

Svi smo se okupili u blagovaonici. S obzirom na okolnosti nismo baš bili veselo društvo. Reakcija na šok uvijek je neugodna i ja mislim da smo svi od nje patili.

Pristojnost i dobar odgoj prirodno su nam nalagali ponašanje što više nalik uobičajenom, pa ipak nisam se mogao ne zapitati pada li im ta samosuzdržljivost zbilja tako teško. Nije bilo crvenih očnih kapaka, nikakva znaka potajna prepuštanja bolu. Osjećao sam da sam imao pravo kad sam zaključio da je Dorcas ona koja je najviše pogođena ljudskom stranom ove tragedije.

Preskačem Alfreda Inglethorpa koji je glumio ožalošćenog udovca na način koji se meni učinio licemjernim do odvratnosti. Pitao sam se zna li da sumnjamo na njega.

Zacijelo nije mogao ne biti svjestan te činjenice, ma koliko mi to skrivali. Osjeća li kakvo tajno budenje straha ili i dalje živi u uvjerenju

kako će njegov zločin ostati nekažnjen? Sumnja što se osjećala u atmosferi nedvojbeno ga je morala upozoriti da je već obilježen.

No sumnjaju li svi na njega? Što je s gospođom Cavendish? Promatrao sam je kako sjedi na čelu stola, ljupka, mirna, zagonetna. U svijetlosivoj haljini stroga kroja s bijelim volanima što su joj padali preko vitkih prstiju, bila je veoma lijepa. Međutim, kad je htjela, lice joj je moglo poprimiti zagonetan izraz sfinge. Bila je veoma šutljiva, jedva da je uopće otvorila usta, a ipak sam na neki neobjašnjiv način osjećao da nad svima nama dominira njezina snažna osobnost.

A mala Cynthia? Sumnja li ona? Izgleda veoma umorno i bolesno, pomislih. Tromost i mlitavost njezinih pokreta bila je veoma uočljiva. Upitao sam je osjeća li se loše a ona mi je iskreno odgovorila:

— Da, imam najstrašniju glavobolju.

— A da popijete još jednu šalicu kave, mademoiselle? javi se Poirot brižno. - Osvježit će vas. Ništa bolje od kave protiv mal de tetez. ^[3] - Brzo je priskočio i uzeo njezinu šalicu.

— Bez šećera - reče Cynthia, videći da uzima mašice za šećer.

— Bez šećera? Odričete ga se u ovo ratno vrijeme, ha? - Ne, nisam ga nikada stavljala u kavu.

— Sacre! ^[4] - promrmlja Poirot sebi u bradu, noseći ponovno napunjenu šalicu.

Ja sam ga jedini čuo i, začudeno pogledavši čovječuljka, vidjeh mu na licu da nastoji sakriti uzbuđenje, a oči mu se zeleno krijese poput mačjih. Čuo je ili vidio nešto što ga je veoma uzбудilo, ali što? Ja sebe obično ne svrstavam među glupane, no ipak moram priznati da moju pozornost nije privuklo ništa neuobičajeno.

U sljedećem trenutku otvore se vrata i na njima se pojavi Dorcas. - Gospodin Wells za vas, gospodine - reče Johnu.

Sjetih se da je to ime odvjetnika kojemu je gospoda Inglethorp sinoć napisala pismo.

John smjesta skoči na noge.

— Uvedite ga u moju radnu sobu. - Potom se okrene k nama. - Majčin odvjetnik - objasni. A potom tiše: - On je istodobno i mrtvozornik.. shvaćate. Možda biste željeli doći sa mnom?

Pristali smo i izišli za njim iz sobe. John je išao sprijeda, a ja uhvatih prigodu da prišapnem Poirotu:

— Znači, ipak će se provesti službena istraga?

Poirot odsutno kimnu glavom. Činilo se da o nečemu intenzivno razmišlja, što je u meni odmah pobudilo silnu znatiželju.

— Što je? Uopće ne slušate što vam govorim. - Istina je, prijatelju moj. Jako sam zabrinut. - Zbog čega?

— Zato što Mademoiselle Cynthia ne stavlja šećer u kavu. - Molim? Ne mislite to valjda ozbiljno?

— Dapače, mislim to najozbiljnije. Ah, ima tu nešto što ne razumijem. Moj me instinkt nije prevario.

— Kakav instinkt?

— Instinkt koji me naveo da budem uporan glede ispitivanja onih šalica za kavu.

Chut!^[5] Nećemo sada više o tome! Ušli smo za Johnom u njegovu radnu sobu i on za nama zatvori vrata.

G. Wells je bio simpatičan, sredovječan muškarac, ozbiljnih očiju i tipično odvjetničkih usana. John nas predstavi i objasni razlog naše nazočnosti.

— Vi ćete, Wells, razumjeti - dometnuo je - da je sve ovo posve neslužbeno. Mi se i dalje nadamo da će se pokazati kako nikakva istraga nije potrebna.

— Naravno, naravno - prihvati g. Wells umirujućim tonom. - Bilo bi mi drago da vas mogu poštediti bola i publiciteta kojemu će vas izložiti istraga ali, naravno, ona je neizbježna u slučajevima kad ne postoji liječnička potvrda o uzroku smrti.

— Da, tako sam i mislio.

— Bistar čovjek, taj Bauerstein. Veliki autoritet na području toksikologije, kako se čini.

— Doista - reče John, pomalo ukočeno. Potom brzo doda: - Hoćemo li se morati pojaviti kao svjedoci.. mislim, na nas ovdje?

— Vi, naravno, i.. pa... ovaj... gospodin Inglethorp. Nasta kratka stanka prije no što odvjetnik nastavi svojim umirujućim tonom:

— Sva druga svjedočenja samo će potkrijepiti već rečeno, čista formalnost.

— Shvaćam.

Johnovim licem prijede gotovo neprimjetan izraz olakšanja. To me začudilo, jer nisam za to vidio nikakva razloga.

— Ako nema nikakvih zapreka s vaše strane - nastavi g. Wells - predložio bih petak.

To će nam dati dovoljno vremena za liječnički izvještaj. Obdukcija je večeras, ako se ne varam?

— Da.

— Znači, vrijeme vam odgovara? - Savršeno.

— Ne moram vam ni reći, moj dragi Cavendish, koliko sam nesretan zbog ovog tako tragičnog događaja.

— Ne biste li nam vi mogli pomoći da ga riješimo, monsieur? - prekine ga Poirot, prvi put se javljajući otkako smo ušli u sobu.

— Ja?

— Da, čuli smo da vam je gospoda Inglethorp sinoć napisala pismo. Vi ste jutros to pismo trebali primiti.

— I jesam, ali u njemu nema ništa zanimljiva. To je samo ceduljica kojom me poziva da je jutros posjetim, budući da joj je potreban moj savjet u jednoj stvari od velike važnosti.

— Nije vam dala naslutiti o kakvoj je stvari riječ. - Nažalost, nije.

— To je šteta - reče John.

— Velika šteta - složi se Poirot ozbiljno.

Zavladala je tišina. Poirot je nekoliko minuta ostao duboko zamišljen. Naposljetku se ponovno obrati odvjetniku.

— Gospodine Wells, ima nešto što bih vas htio pitati.. naravno, ako se to ne kosi s vašim profesionalnim kodeksom. U slučaju smrti gospode Inglethorp, tko je trebao naslijediti njezin novac?

Odvjetnik se časak skanjivao, a potom odgovori:

— Budući da će sadržaj oporuke biti veoma brzo dostupan javnosti, te ako gospodin Cavendish nema ništa protiv... - Baš ništa - umetnu John.

— Ja ne vidim razloga da ne odgovorim na vaše pitanje. U svojoj posljednjoj oporuci, sastavljenoj prošle godine u kolovozu, nakon što je odredila da se jedan mali dio razdijeli posluži itd., ona je ostatak svog imetka ostavila svom pastorku, gospodinu Johnu Cavendishu.

— Nije li to, neka mi oprostí gospodin Cavendish, malo nepravedno prema njezinu drugom pastorku, gospodinu Lawrenceu Cavendishu?

— Ne, mislim da nije. Vidite, prema odredbama oporuke njihova oca John je trebao naslijediti imanje, a Lawrence, nakon smrti svoje maćehe, priličnu količinu novca.

Gospoda Inglethorp je svoj novac ostavila starijem pastorku, znajući da će se on morati brinuti za održavanje Stylesa. To je, po mome mišljenju, veoma dobra i pravedna raspodjela.

Poirot zamišlja eno kimnu glavom.

— To shvaćam. Ali ja imam pravo ako kažem, zar ne, da se prema vašem engleskom zakonu, u trenutku ponovne udaje gospode Inglethorp, ova oporuka automatski poništava?

Gospodin Wells pogru glavu.

— Kao što sam se upravo spremao nastaviti, Monsieur Poirot, taj je dokument sada nevažeći i bezvrijedan.

— Hein! 5 - reče Poirot. Načas razmisli, pa će potom: Je li gospođa Inglethorp bila svjesna te činjenice?

— Ne znam. Možda jest.

— Da, bila je - reče John neočekivano. - Upravo jučer smo raspravljali o oporukama koje se sklapanjem novoga braka automatski poništavaju.

— O! Još jedno pitanje, gospodine Wells. Vi kažete, njezina posljednja oporuka.

Znači li da je prije ove bilo i drugih oporuka gospode Inglethorp?

— Ona je, u prosjeku, sastavljala barem jednu novu oporuku godišnje - odgovori gospodin Wells posve mirno. - Bila je sklona

predomišljati se glede oporučnih odredaba, čas u korist jednog, čas u korist drugog člana obitelji.

— Pretpostavimo - predloži Poirot - da je ona, bez vašeg znanja, načinila novu oporuku u korist nekoga tko ni na koji način ne pripada obitelji.. uzmimo, primjerice, gospođice Howard... bi li vas to iznenadilo?

— Ni najmanje.

— Ah! - Činilo se da je time Poirot iscrpio svoja pitanja. Približih mu se dok su John i odvjetnik raspravljali o pregledu dokumenata gospođe Inglethorp.

— Mislite li da je gospoda Inglethorp načinila oporuku kojom sav novac ostavlja gospodici Howard? - upitah ga tiho, ponešto začuden.

Poirot se nasmiješi. - Ne.

— Zašto ste onda to pitali? - Pst!

John Cavendish se obratio Poirotu.

— Biste li pošli s nama, Monsieur Poirot? Pregledat ćemo majčine dokumente.

Gospodin Inglethorp je to rado prepustio gospodinu Wellsu i meni.

— Što uvelike pojednostavnjuje stvari - promrmlja odvjetnik. - Budući da je, pravno gledajući, on dakako ovlašten... - Nije završio rečenicu.

— Pregledat ćemo najprije pisaci stol u budoaru - objasni John - a poslije ćemo otići gore u njezinu sobu. Najvažnije dokumente držala je u ljubičastoj kutiji za pisma, nju moramo temeljito pregledati.

— Tako je - reče odvjetnik - lako se može dogoditi da ondje nademo neku oporuku nastalu nakon ove što je kod mene pohranjena.

— Novija oporuka postoji. - To je rekao Poirot.

— Molim? - John i odvjetnik pogledaše ga zapanjeno. - Ili bolje - nastavi moj prijatelj mirno - postojala je. - Što znači to... postojala je? Gdje se sada nalazi?

— Spaljena je! - Spaljena?

— Da. Pogledajte ovo. - Izvadio je nagorjeli ostatak što smo ga našli u ložištu kamina u sobi gospođe Inglethorp i pružio ga odvjetniku, uz kratko objašnjenje o tome kada i gdje ga je našao.

— A možda je to i neka stara oporuka?

— Ne bih rekao. Zapravo sam gotovo posve siguran da nije načinjena prije jučerašnjeg poslijepodneva.

— Molim? Nemoguće! - provali iz oba muškarca istodobno.

Poirot se okrenuo Johnu.

— Ako mi dopustite da pošaljem po vašega vrtlara, ja ću vam to dokazati.

— Da, naravno... ali ne razumijem... Poirot podiže ruku.

— Učinite kako sam vas zamolio. Poslije me možete pitati sve što želite.

— Dobro. - Pozvonio je.

Za koji trenutak pojavi se Dorcas.

— Dorcas, hoćete li reći Manningu da mi se javi ovamo.

— Odmah, gospodine.

Dorcas izide.

Čekali smo u napetoj tišini. Jedini se Poirot osjećao kao kod svoje kuće, čak je obrisao prašinu iz jednog zaboravljenog zakutka na

vitriini za knjige.

Kloparanje potkovanih čizama na pošljunčanoj stazi najavilo je Manningov dolazak.

John upitno pogleda Poirota. Potonji kimnu glavom.

— Uđite, Manning - pozove ga John - htio bih s vama razgovarati.

Manning uđe polako i skanjujući se kroz staklena vrata i ostade tamo stajati. U rukama je držao kapu koju je s najvećom pomnjom vrtio u krug. Leda su mu bila jako pogrbljena, premda vjerojatno nije bio tako star kao što je izgledao, ali njegove lukave i pametne oči bile su u očiglednoj suprotnosti sa sporim i pomalo čudnim načinom govora.

— Manning - reče John - ovaj gospodin postaviti će vam nekoliko pitanja na koja želim da odgovorite.

— Da, gospodine - promrmlja Manning.

Poirot istupi žustro naprijed. Manning ga obuhvati pogledom u kojemu se čitao gotovo neprimjetan prijezir. - Jučer poslijepodne sadili ste begonije oko južne strane kuće, nije li tako, Manning? - Jesam, gospodine, ja i Willum.

— A gospođa Inglethorp došla je na prozor i pozvala vas, nije li tako?

— Je, gospodine, tako je.

— Ispričajte mi svojim riječima što se poslije toga točno dogodilo.

— Pa, gospodine, ništa naročito. Samo je rekla neka Willum biciklom ode u selo i neka uzme obrazac za oporuku, ili tako nešto... ne znam točno... ona mu je to napisala.

— Da, i?

— Pa, on je to učinio, gospodine. - A što je bilo poslije?

— Nastavili smo saditi begonije, gospodine.

— Gospoda Inglethorp nije vas ponovno pozvala? - O da, gospodine, pozvala je i mene i Willuma. - I onda?

— Naredila nam je da dođemo unutra i da se potpišemo na dnu jednog dugačkog papira... tamo gdje se ona već potpisala, samo ispod.

— Jeste li vidjeli išta od onoga što je pisalo iznad njezina potpisa? - upita oštro Poirot.

— Nismo, gospodine, preko toga dijela je bio komadić bugačice.

— I vi ste se potpisali tamo gdje vam je rekla? - Jesmo, gospodine, prvo ja, pa onda Willum. - Što je ona poslije s tim učinila?

— Pa... ona je to gurnula u veliku otmotnicu, gospodine, i stavila u neku ljubičastu kutiju što je stajala na stolu. - Koliko je bilo sati kad vas je prvi put pozvala?

— Blizu četiri, rek'o bih, gospodine.

— Ne ranije? Nije li moglo biti oko tri i trideset?

— Ne, ne bih rek'o, gospodine. Prije će biti da je bilo malo poslije četiri.. a ne prije.

— Hvala vam, Manning, to je dovoljno - reče ljubazno Poirot.

Vrtlar pogleda svoga gospodara, koji mu kimnu glavom, našto Manning podiže prst čelu, nešto promrmlja te oprezno iziđe natraške kroz staklena vrata.

Svi se pogledasmo.

— Nebesa! - prošapta John - Kakva nevjerojatna slučajnost.

— Kako... slučajnost?

— Da je majka načinila oporuku na sam dan svoje smrti!

G. Wells pročisti grlo i primijeti suho:

— Jeste li baš posve sigurni, gospodine Cavendish, da je riječ o slučajnosti?

— Što time želite reći?

— Vaša se majka, kažete, jučer poslijepodne s nekim žestoko posvadila...

— Što time želite reći? - viknu ponovno John. Glas mu je drhtao, a lice posve pobljedilo.

— Nakohl te svade vaša majka iznenada i u velikoj žurbi sastavlja novu oporuku.

Sadržaj te oporuke ostat će nam zauvijek nepoznat. Ona nikome nije rekla što ondje piše. Danas ujutro ona bi se, nedvojbeno, bila savjetovala sa mnom o toj temi... ali nije više imala mogućnosti. Oporuka nestaje, a ona svoju tajnu odnosi sa sobom u grob. Cavendish, ja se jako bojim da tu nema nikakve slučajnosti. Monsieur Poirot, uvjeren sam kako ćete se složiti sa mnom da sve činjenice upućuju na to.

— Bez obzira na što činjenice upućuju - prekinu ga John - silno smo zahvalni Monsieur Poirotu što je uspio rasvijetliti to pitanje. Da nije bilo njega, za tu oporuku ne bismo nikada doznali. Pretpostavljam da vas, monsieur, ne smijem pitati što vas je prvo navelo da posumnjate?

Poirot se nasmiješi i odvratiti:

— Jedna stara pošarana omotnica i svježije zasadena lijeha begonija.

Mislim da bi John još ponešto bio pitao, ali u tom se trenutku začuje glasno brujanje motora i mi se svi okrenusmo prema prozoru mimo kojega je prolazio automobil.

— Evie! - kliknu John. - Molim vas da me ispričate, gospodine Wells.
- S tim riječima on izjuri u predvorje. Poirot me upitno pogleda.

— Gospodica Howard - objasnih.

— O, drago mi je što je došla. Ta žena, Hastingse, ima i glavu i srce na svom mjestu.

Premda je dobri Bog nije obdario ljepotom! .

Slijedio sam Johnov primjer i izišao u predvorje gdje se gđica Howard s mukom pokušavala osloboditi velova što su joj omotavali glavu. Kad me pogledala, osjetih kako me iznenada bocnu osjećaj krivnje. Pređa mnom je bila žena koja me je najozbiljnije upozorila i čije upozorenje žalibože nisam uzeo ozbiljno! Kako sam ga samo brzo i s koliko prijezira izbacio iz glave! Sada, kad se na tako tragičan način dokazalo da je imala pravo, osjećao sam se postidjenim. Ona je Alfreda Inglethorpa i odveć dobro poznavala. Pitao sam se bi li se, da je ona ostala u Stylesu, tragedija bila dogodila ili bi se taj čovjek ipak bojao njezina budna pogleda.

Odlanulo mi je kad je prihvatila moju ruku i kad sam prepoznao njezin muški stisak.

U njezinu tužnom pogledu nije bilo predbacivanja; da se gorko naplakala mogao sam zaključiti po crvenim očnim kapcima, ali ponašanje joj je bilo jednako grubo i osorno kao prije.

— Krenula netom sam dobila telegram. Ravno s noćnog dežurstva. Unajmila automobil.

Najbrži način da stignem ovamo.

— Jeste li jutros išta jeli, Evie? - upita je John. - Nisam.

— Tako sam i mislio. Dodite, doručak je još na stolu a ja ću vam pripremiti malo svježeg čaja. - Okrenuo se meni. - Pobrini se za nju,

Hastingse, hoćeš li? Čeka me Wells. A, tu je i Monsieur Poirot. Znaš, Evie, on nam pomaže.

Gdica Howard pruži ruku Poirotu, ali preko ramena dobaci sumnjičav pogled Johnu.

— Kako mislite... pomaže nam? - Pomaže nam u istrazi.

— Nema se tu što istraživati. Jesu li ga već odveli u zatvor? - Koga su trebali odvesti u zatvor?

— Koga? Alfreda Inglethorpa, naravno.

— Draga Evie, molim vas budite oprezni. Lawrence je uvjeren da je majka umrla od srčane kljenuti.

— Lawrence je glupan! - odsječe gdica Howard. Naravno da je sirotu Emily ubio Alfred Inglethorp... kao što sam od početka predviđala.

— Draga Evie, nemojte tako vikati. Što god mi mislili ili sumnjali, najbolje je da zasada o tome što manje govorimo. Istraga neće početi prije petka.

— Na sveto nigdarjevo! - Prijezirno frktanje gđice Howard bilo je doista veličajno.

— Svi ste izgubili glavu. Do tada će taj već biti u inozemstvu. Ako ima iole pameti, neće ostati ovdje i čekati da bude obješen.

John Cavendish je bespomoćno pogleda.

— Znam ja u njemu je nevolja - nastavi ona optužujućim tonom - slušate doktore. To nije dobro. Što oni znaju? Baš ništa... ili taman toliko da budu opasni. Ja to najbolje znam.. otac mi je bio doktor. Onaj mali Wilkins vjerojatno je jedna od najvećih budala koje sam ikada susrela. Srčana kljenut! To samo on može reći. Svakome tko ima imalo mozga u glavi odmah je jasno da ju je otrovao muž. Uvijek sam govorila da će je on, siroticu, ubiti na spavanju. Sada je to

učinio. A vi jedino znate brbljati gluposti o »srčanoj kljenuti« i o nekoj »istrazi u petak«. Trebali biste se stidjeti, Johne Cavendish.

— A što biste htjeli da učinim? - upita John, ne uspijevajući zatomiti smiješak.

— Dodavola, Evie, pa ne mogu ga uhvatiti za vrat i odvući u mjesnu policijsku postaju.

— Ipak, mogli biste nešto učiniti. Istražite kako je to učinio. Taj je premazan svim mastima. Sigurna sam da se poslužio razmočenim lijepkom za muhe. Pitajte kuharicu nedostaje li joj koji.

U tom mi trenutku odjednom posta jasno da će zadržati gđicu Howard i Alfreda Inglethorpa pod istim krovom, a da između njih ne dode do izravnog sukoba, biti podvig dostojan Herakla, na čemu Johnu nisam nimalo zavidio. Po izrazu njegova lica mogao sam vidjeti da je potpuno svjestan težine svoga položaja. U međuvremenu je, potraživši spas u povlačenju, hitro napustio sobu.

Dorcas je donijela svježeg čaja. Kad je izišla iz sobe, Poirot prijeđe od prozora, gdje je dotada stajao, i sjedne nasuprot gđici Howard.

— Mademoiselle - reče ozbiljno - htio bih vas nešto pitati.

— Samo naprijed - reče ta gospa, gledajući ga sa stanovitim negodovanjem.

— Drago bi mi bilo kad bih mogao računati na vašu pomoć.

— S najvećim ću vam zadovoljstvom pomoći da objesite Alfreda - odgovori ona grubo. - Vješala su predobra za njega. Trebao bi biti utopljen i raščetvoren kao u dobra stara vremena.

— Mi smo, znači, istomišljenici - prihvati Poirot - jer i ja želim objesiti zločinca.

— Alfreda Inglethorpa?

— Njega ili nekoga drugoga.

— Nitko drugi ne dolazi u obzir. Sirota Emily nije bila umorena sve dok se on nije pojavio. Ne kažem da nije bila okružena lešinarima - bila je. Ali oni su htjeli samo njezin novac. Barem joj život nije bio ugrožen. Kadli, evo gospodina Alfreda Inglethorpa - i u roku od dva mjeseca - gotovo!

— Vjerujte mi, gospodice Howard - ozbiljno će Poirot - ako je gospodin Inglethorp taj, neće mi pobjeći. Tako mi časti, objesit ću ga na najviši toranj!

— To mi je već draže čuti - prihvati gđica Howard s nešto više oduševljenja.

— Ali moram vas zamoliti da imate povjerenja u mene. Sada bi mi vaša pomoć bila dragocjena. Reći ću vam zašto. Zato što ste u ovoj kući žalosti jedino vi plakali.

Gđica Howard zatrepće, a u grubom joj se glasu osjeti neki nov prizvuk.

— Ako time mislite reći da sam je ja voljela - da, jesam. Znate, Emily je na svoj način bila sebična stara žena. Bila je veoma velikodušna, ali uvijek je tražila uzvrat. Ni kada nije ljudima dala da zaborave što je za njih učinila i tako bi izgubila njihovu ljubav. Nemojte misliti da je ona toga bila svjesna ili da joj je ljubav nedostajala.

Bare se nadam da nije. Ja sam s njom bila u drugim odnosima. Postavila sam se odmah od početka. »Ja vam vrijedim toliko i toliko funti godišnje. Izvrsno. Ali niti penija preko toga, ni par rukavica, ni kartu za kazalište.« Ona to nije mogla shvatiti.

Katkada bi se jako uvrijedila. Govorila je da sam glupo ponosna. Nisam ponosna - ali nisam joj mogla objasniti. Uspjela sam, međutim, sačuvati svoje samopoštovanje. I tako sam si, od sve te družbe, jedino ja mogla dopustiti da je volim. Pazila sam na nju. Od

svih njih je čuvala. A onda se pojavi neka slatkorječiva hulja, i puc! sve ove godine odanosti odoše u vjetar.

Poirot kimnu s razumijevanjem.

— Shvaćam vas, mademoiselle, potpuno razumijem kako se osjećate. To je posve prirodno. Vi mislite da smo mi mlakonje - da nam nedostaje žara i energije - ali, nije tako, vjerujte mi.

U tom trenutku John promoli glavu kroz vrata i pozove nas da obojica dođemo gore u sobu gdje Inglethorp, budući da su on i g. Wells završili s pregledom pisaćeg stola u budoaru.

Na stubama John, pogledavši prema blagovaonici, spusti glas i povjerljivo reče:

— Slušaj, što će se dogoditi kad se to dvoje susretnu? Bespomoćno sam odmahno glavom.

— Rekao sam Mary da ih, ako može, drži što dalje jedno od drugoga.

— Hoće li joj to uspjeti?

— To samo Bog zna. No dobro je što ni sam Inglethorp neće baš tražiti njezino društvo.

— Ključevi su još kod vas, Poirot, zar ne? - upitah kad smo stigli do vrata zaključane sobe.

Uzevši od Poirota ključeve, John je otključa i mi udosmo. Odvjetnik se odmah uputio prema pisačem stolu i John pođe za njim.

— Mislim da je majka svoje najvažnije dokumente držala u ovoj kutiji za pisma - reče.

Poirot izvuče iz džepa mali svežanj ključeva.

— Dopustite. Ja sam je jutros za svaki slučaj zaključao. - Ali sada nije zaključana.

— Nemoguće!

— Pogledajte. - Govoreći to, John podigne poklopac. - Mille tonnerres!^[6] - viknu Poirot, zaprepašteno. - A ja... s oba ključa u džepu! - Poletio je prema kutiji. Odjednom se ukoči. - En voila une affaire!^[7] Ova je brava nasilno otvorena.

— Molim?

Poirot spusti kutiju natrag na stol.

— Ali tko ju je nasilno otvorio? Zašto bi to netko učinio? Kada? Pa vrata su bila zaključana! - Ovi su nam se nepovezani povici istodobno oteli s usana.

Poirot je na njih odgovarao redom - gotovo automatski.

— Tko? To je pravo pitanje. Zašto? E, kad bih samo znao! Kada? Otkako sam prije jedan sat ja odavde otišao.

A što se zaključanih vrata tiče, brava je posve obična. Nju vjerojatno otključava ključ bilo kojih vrata u ovom hodniku.

Zurili smo tupo jedan u drugoga. Poirot se odšetao do kamina. Vanjštinom je bio posve miran, ali sam zamijetio kako mu se ruke, koje su po dugogodišnjoj navici već posve automatski pravile reda među ukrasnim predmetima iznad kamina, žestoko tresu.

— Vidite, bilo je to ovako - reče naposljetku. - U toj kutiji se nalazilo nešto - neki dokaz, možda sam po sebi nevrijedan, ali ipak dovoljan da ubojicu poveže sa zločinom. Za njega je bilo od životne važnosti da se taj dokaz uništi prije no što bude otkriven i prije no što se shvati njegova važnost. Stoga se izložio opasnosti, velikoj opasnosti, i došao ovamo. Našavši kutiju zaključanu, bio ju je prinuden nasilu

otvoriti i time se odao. Kad se izložio takvoj opasnosti, znači da je to bilo nešto doista važno.

— Ali što je to bilo?

— Ah! - odmahne ljutito Poirot. - Upravo to ne znam! Nekakav dokument, nedvojbeno, možda list papira koji je Dorcas jučer poslijepodne vidjela u njezinim rukama. - A ja... - tu njegov bijes nezadrživo provali - ...kakva sam ja glupa kokoš! Ništa nisam pogodio! Postupio sam kao kreten! Tu kutiju nisam nipošto smio ostaviti ovdje.

Trebao sam je ponijeti sa sobom. Ah, kokoš, glupa kokoš! A sada je nestao. Uništen - no je li uništen? Nije li možda ipak moguće - moramo prevrnuti svaki kamen...

Izjurio je poput luđaka iz sobe a ja, čim sam malo došao sebi, podoh za njim. No kad sam stigao do stubišta, njega više nigdje nije bilo.

Na mjestu gdje se stubište račvalo stajala je Mary Cavendish, gledajući dolje u predvorje u smjeru u kojem se on izgubio.

— Što se dogodilo s vašim neobičnim malim prijateljem, gospodine Hastingse? Upravo je projurio mimo mene poput pobiješnjela bika.

— Nešto ga je razljutilo - promrmljah kratko. Nisam baš bio siguran da bi Poirotu bilo drago ako štogod otkrijem. Vidjevši kako se na izražajnim usnama gde Cavendish pojavljuje podrugljiv smiješak, pokušah razgovoru dati drugi smjer te upitah:

— Još se nisu susreli? - Tko?

— Gospodin Inglethorp i gospodica Howard. Ona mi dobaci pomalo zagonetan pogled.

— Mislite li da bi njihov susret bio takva katastrofa? - Zar vi tako ne mislite?

— Ne. - Nasmiješila se na onaj svoj vedar način. - Voljela bih vidjeti jednu poštenu prepirku. To bi malo pročistilo zrak. U zadnje vrijeme svi jako mnogo mislimo, a jako malo kažemo.

— John nije toga mišljenja - pripomenuh. - Njemu je jako stalo da spriječi njihov susret.

— Ah, John!

Nešto me u njezinu tonu malko bocnulo i ja izlanuh: - Stari John je sjajan momak.

Zagledala se načas u mene, a potom, na moje najveće iznenađenje, reče:

— Lojalni ste prema svom prijatelju. Zato ste mi dragi. - Zar niste i vi moj prijatelj?

— Ja sam veoma loš prijatelj. - Zašto tako govorite?

— Zato što je to istina. Danas sam prema svojim prijateljima najljubaznija na svijetu, a sutra za mene više ne postoje.

Ne znam što me je na to ponukalo, ali te su me riječi zapekle i ja joj, nepromišljeno i ne osobito pristojno, dobacih:

— Čini se, međutim, da ste uvijek jednako ljubazni prema doktoru Bauersteinu!

Odmah sam požalio zbog svojih riječi. Lice joj se ukočilo. Pričinilo mi se kao da se spustila neka željezna zavjesa i sakrila stvarnu ženu. Ne rekavši ni riječi, ona se okrenu i pohita uza stube, a ja ostadoh zijajući za njom poput kakva idiota.

Ubrzo sam se, međutim, xnorao okrenuti drugim stvarima jer mi pozornost iznenada privuče strahovita svada u prizemlju. Čuo sam Poirota kako viče i nekome nešto tumači. Ljutito pomislih kako je sva moja diplomacija bila uzaludna. Činilo se da se ovaj čovječuljak povjerava cijeloj kući, što sam pak ja smatrao nerazumnim. Zažalio

sam po ne znam koji put što moj prijatelj uvijek gubi glavu u najkritičnijim trenucima. Požurio sam niza stube. Ugledavši me, Poirot se smjesta smirio. Odveo sam ga ustranu.

— Čujte - rekoh mu - je li to pametno? Ne želite valjda da cijela kuća dozna što se dogodilo? Vi zapravo idete zločincu naruku.

— Mislite, Hastingsse? - Siguran sam u to.

— Dobro, dobro, prijatelju moj, poslušat ću vas.

— Izvrsno. Jedino što je sada, nažalost, malo prekasno. - To je istina.

Izgledao je tako pokislo i potuljeno te mi se upravo sažalio, premda sam i dalje držao da je moj prigovor osnovan i razložan.

— Dobro, mon ami - reče on naposljetku - počtimo onda. - Završili ste ovdje?

— Za sada jesam. Otpratit ćete me do sela? - Veoma rado.

Pokupio je svoj kovčežić i mi iziđosmo u vrt kroz staklena vrata salona. Cynthia Murdoch je upravo ulazila i Poirot stane ustranu kako bi je propustio.

— Oprostite, mademoiselle, samo trenutak. - Da? - okrenula se i upitno ga pogledala.

— Jeste li ikada pripremali lijekove za gospodu Inglethorp?

Malko je porumenila i prilično usiljeno odgovorila:

— Nisam.

— Samo njezin prašak?

Rumeneći se sve jače, Cynthia odgovori:

— Ah, da, jedanput sam joj pripremila jedan prašak za spavanje.

— Je li to ovaj?

Poirot pokaže praznu kutijicu od praška za spavanje. Ona kimnu potvrdno.

— Možete li mi reći što je to bilo? Veronal? - Ne, bili su to bromidni prašci.

— A! Hvala vam, mademoiselle, i doviđenja.

Dok smo se žurna koraka udaljavali od kuće, nekoliko sam ga puta pogledao ispod oka. Kao što sam uočio u više navrata, njegove bi se oči, kad je bio uzbuđen, iskrile zeleno poput mačjih. Sada su blistale smaragdnom sjajem.

— Prijatelju moj - provali naposljetku iz njega - imam jednu malu teoriju, jednu posve čudnu i vjerojatno nemoguću teoriju. A ipak - uklapa se.

Slegnuo sam ramenima. Osobno sam držao da je Poirot odveć sklon takvom fantaziranju. U ovom slučaju istina je bila više nego jednostavna i očigledna.

— To, znači, objašnjava zašto na kutijici nije bilo imena - zaključih. - Veoma jednostavno, kao što rekoste. Zbilja se čudim kako se toga i sam nisam dosjetio.

Poirot, čini se, uopće nije slušao što govorim.

— Oni su još nešto otkrili, la-bas^[8] - primijeti on pokazujući palcem preko ramena u smjeru Stylesa. - Rekao mi je to gospodin Wells dok smo se peli na kat.

— Što je to?

— Zaključanu u pisaćem stolu u budoaru, našli su oporuku gospode Inglethorp, datiranu od prije njezina vjenčanja, u kojoj svoj imetak

ostavlja Alfredu Inglethorpu. Najvjerojatnije je načinjena u vrijeme njihovih zaruka. Wellsa je to poprilično iznenadilo - a i Johna Cavendisha. Napisana je na jednom od onih gotovih obrazaca za oporuke, kao svjedoci potpisana su dvojica iz posluge - ne Dorcas.

— Je li gospodin Inglethorp za nju znao? - Kaže da nije.

— To treba uzeti s malom zadržkom - dometnuh skeptično.

Sve te oporuke doista stvaraju zbrku. Recite mi, kako su vam one škrabotine na omotnici pomogle da otkrijete da je jučer poslijepodne napisana jedna oporuka?

Poirot se nasmiješi.

— Mon ami, je li vam se kad dogodilo da pri pisanju kakva pisma otkrijete da ne znate koju biste riječ upotrijebili?

— Jest. Veoma često. Vjerujem da se to svakome događa.

— Tako je. I niste li u takvom slučaju pokušali riječ prvo napisati na rubu bugačice ili na kakvom komadiću papira, da vidite kako izgleda kad je napisana? Eto, upravo je to učinila gospoda Inglethorp. Zacijelo ćete uočiti da se nije mogla odlučiti bi li napisala »u vlasništvu« ili »u vlasti«. Kako bi bila posve sigurna ona ih je napisala i u rečenici: u vlasti sam. Dakle, što mi je to otkrilo? Otkrilo mi je da je gospođa Inglethorp to poslijepodne pisala nešto o »vlasništvu«, i budući da mi je komadić papira pronaden u pepelu bio još svjež u pameti, mogućnost da je riječ o oporuci - dokumentu, u koj emu se gotovo u pravilu mora naći ta riječ- odmah mi je pala na pamet. Takva mogućnost potkrijepljena je još jednim dokazom. U sveopćoj pomutnji, budoar je tog jutra ostao nepospremljen, pa su kraj pisaćeg stola ostali tragovi smedega humusa i zemlje. Vrijeme je već nekoliko dana posve vedro i obične čizme ne bi ostavile takve tragove. - Prošetao sam do prozora i odmah uočio da su lijehe s begonijama nedavno okopavane. Humus u lijehama bio je posve nalik onome na podu budoara, a od vas sam doznao i to da su doista zasadene jučer poslijepodne. Sada sam već

bio siguran da je jedan od vrtlara ušao u budoar a, možda su ušla i obojica - budući da su se u lijehi vidjela dva različita traga - jer da je gospoda Inglethorp s njima htjela samo razgovarati, ona bi to vjerojatno učinila stojeći kraj prozora, te oni ne bi uopće trebali ulaziti u sobu. Tada sam već bio posve uvjeren da je ona načinila novu oporuku i da je pozvala vrtlare da se potpišu kao svjedoci. Kasniji događaji potvrdili su ispravnost moje pretpostavke.

— To j e doista genij alno - morao sam priznati. - Priznajem da su zaključci do kojih sam sam došao na temelju onih par naškrabanih riječi bili posve pogrešni.

On se nasmiješio.

— Vi dajete odveć maha svojoj mašti. Mašta je dobar sluga, ali loš gospodar.

Najjednostavnije objašnjenje redovito je i najvjerojatnije.

— I još nešto. Kako ste znali da je ključić kutije za pisma bio izgubljen?

— Nisam to znao. Bila je to samo pretpostavka koja se pokazala ispravnom. Sami ste vidjeli da je na ključu visio komadić žice. Odmah sam pomislio da je vjerojatno otkinut s neke labave karike za ključeve. Dakle, da je bio izgubljen pa pronađen, gospoda Inglethorp odmah bi ga stavila natrag u svoj svežanj ključeva; ali u njezinu sam svežnju našao posve nov i sjajan ključić, očigledni duplikat, što me je navelo na pomisao da je u bravici kutije s pismima originalni ključ ostavio netko drugi.

— Da - rekoh - Alfred Inglethorp, nedvojbeno. Poirot me je začudeno pogledao.

— Posve ste uvjereni u njegovu krivnju?

— Jesam, naravno. Svaki novi dokaz kao da to samo potvrđuje.

— Naprotiv - mirno će Poirot - ima nekoliko činjenica koje mu idu u prilog.

— Ta hajdete, molim vas! - Ozbiljno.

— Ja vidim samo jednu. - A to j e?

— Da te noći nije bio u kući.

— »Promašaj!« kako vi Englezi kažete! Izabrali ste jedinu činjenicu koja, po mojem mišljenju, govori protiv njega. - Kako to mislite?

— Zato jer bi gospodin Inglethorp, da je znao da će njegova supruga te noći biti otrovana, zacijelo sve uredio tako da u to vrijeme bude izvan kuće. Njegovo objašnjenje očigledno je čista izmišljotina. To nam ostavlja dvije mogućnosti: ili je znao što će se dogoditi, ili je imao neki svoj razlog za odsutnost.

— A taj je razlog? - upitah skepti~no. Poirot slegne ramenima.

— Otkud ja to mogu znati? Nečastan, nedvojbeno. Naš gospodin Inglethorp je, rekao bih, pomalo podlac - no to ne mora nužno značiti da je i ubojica.

Odmahnuo sam sumnjičavo glavom.

— Nismo u tome suglasni, ha? - upita Poirot. - Pa, najbolje da to zasada ostavimo na miru. Vrijeme će pokazati tko je od nas bio u pravu... Prijedimo sada na druge aspekte ovog slučaja. Kako tumačite činjenicu da su sva vrata spavaće sobe bila zasunjena iznutra?

— Pa... - zamislih se malo. -Ti, i treba logički razmišljati. - Točno.

— Ja bih to protumačio ovako: vrata su doista bila zasunjena - to smo vidjeli na vlastite oči - a ipak, mrlja od voska na podu i uništena oporuka dokazuju da je tijekom noći netko ušao u sobu. Slažete li se tako daleko?

— Potpuno. Zadivljujuće jasno sročeno. Nastavite.

— Dakle - produžih ohrabren - budući da taj koji je ušao u sobu nije to učinio kroz prozor, niti pomoću čarolije, nameće se zaključak da je vrata s unutarnje strane otvorila sama gospoda Inglethorp. To govori u prilog mog uvjerenja da je ta osoba bila njezin suprug. Posve je prirodno da otvori vrata vlastitome suprugu.

Poirot je odmahnuo glavom.

— Zašto bi to učinila? Ona je stavila zasun na vrata koja vode u njegovu sobu - veoma neobičan postupak s njezine strane - istoga se toga poslijepodneva s njim žestoko posvadila. Ne, on je bio zadnja osoba koju bi ona pustila sebi.

— Ali suglasni ste sa mnom da je vrata morala otvoriti sama gospoda Inglethorp?

— Postoji još jedna mogućnost. Možda je prije spavanja zaboravila navući zasun na vrata što vode na hodnik, pa je ustala kasnije, predjutro, i tada ih zasunila.

— Poirot, vi doista tako mislite?

— Ne, ne tvrdim da se to dogodilo, ali je moguće. Prijedimo sada na sljedeći detalj: kako tumačite onaj ulomak razgovora između gospode Cavendish i njezine svekrve što ste ga čuli kroz prozor?

— Na to sam zaboravio - rekoh zamišljeno. - Za mene je to nerješiva zagonetka. Čini se nevjerovatnim da bi se ponosna i krajnje suzdržana žena poput gospođe Cavendish tako agresivno miješala u nešto što je se očigledno ne tiče.

— Upravo tako. Za ženu njezina odgoja to je doista zapanjujući postupak.

— Zbilja čudno - potvrdih. - Ali to sada nije važno i ne moramo se time baviti.

Poirot glasno zastenje.

— Što sam vam uvijek govorio? Sve se mora uzeti u obzir. Ako se činjenica ne uklapa u teoriju - odbacite teoriju.

— Uostalom, vidjet ćemo - rekoh pomalo uvrijedeno. - Da, vidjet ćemo.

Uto smo stigli i do Leastways Cottagea i Poirot me povede gore u svoju sobu.

Ponudio me jednom od onih tankih ruskih cigareta koje je i sam katkada pušio.

Zabavljalo me je promatrati ga kako uporabljene šibice uredno slaže u porculanski lončić. Moga je trenutačnog neraspoloženja nestalo.

Poirot je naša dva stolca smjestio pred otvoren prozor što je gledao na seosku ulicu.

Svježi je zrak, topao i ugodan ispunio sobu. Dan će biti vruć.

Iznenada moju pozornost privuče visok mršav mladić koji je žurnim koracima dolazio niz ulicu. Na njemu je zacijelo bilo najneobičnije lice na kojemu su se miješali izrazi užasa i velikog uzbuđenja.

— Pogledajte, Poirot! - upozorih ga.

On se nagnuo kroz prozor. - Tiens! - reče. - Ovo je gospodin Mace iz ljekarne.

Dolazi ovamo.

Gle!

Mladić se zaustavio pred Leastways Cottageom i nakon kraćeg skanjivanja snažno pokucao na vrata.

— Samo trenutak - povikao je Poirot s prozora. - Dolazim.

Pozvavši me rukom da ga slijedim, hitro se sjurio niza stube i otvorio vrata. G. Mace je odmah počeo govoriti. - Ah, gospodine Poirot, ispričavam se zbog smetnje, ali čuo sam da ste se upravo vratili iz Dvorca? - Da, jesmo.

Mladić ovlaži suhe usne. Lice mu se čudno krivilo.

— Po selu se priča kako je stara gospoda Inglethorp iznenada umrla. Kažu - tu on oprezno spusti glas - i da je posrijedi otrov.

Poirotovo lice ostade nepomično.

— To nam mogu reći jedino liječnici, gospodine Mace. - Da, naravno... to je točno.

Mladić je oklijevao, a onda više nije mogao izdržati. Uhvatio je Poirotu za ruku i spustivši glas do šapta upitao: - Recite mi samo, gospodine Poirot, nije to, nije to bio strihnin, zar ne?

Nisam čuo što je Poirot odgovorio. Vjerojatno nešto općenito. Mladić je otišao i, kad je zatvorio vrata, Poirot me pogleda.

— Da - reče, kimajući ozbiljno glavom. - On će imati o čemu svjedočiti na istrazi.

Popeli smo se opet polako u njegovu sobu. Upravo sam zaustio da nešto kažem, kad me Poirot zaustavi kretnjom ruke.

— Ne sada, ne sada, mon ami. Meni treba malo vremena za razmišljanje. Misli su mi ponešto zbrkane - a to nije dobro.

Desetak minuta sjedio je u mrtvoj tišini, posve nepomičan, samo su mu se obrve nekako čudno micale, a oči mu postajale sve zelenije i zelenije. Naposljetku on duboko uzdahne.

— Dobro je. Trenutak slabosti je prošao. Sada je sve dovedeno u red i klasificirano.

Čovjek si ne smije dopustiti da bude konfuzan. Naš slučaj još nije jasan - ne. Jer pripada među one najsloženije! Zbunjuje čak i mene. Mene, Herculea Poirota! Dvije činjenice su ovdje značajne.

— A to su?

— Prva je jučerašnje vrijeme. To je veoma važno.

— Ali jučer je vrijeme bilo prekrasno! - prekinuo sam ga. - Poirot, vi me vučete za nos!

— Nipošto. Termometar je pokazivao 27° C u hladu. Nemojte to zaboraviti, dragi prijatelju. To je ključ cijele zagonetke!

— A druga? - želio sam čuti.

— Druga je važna činjenica da se gospodin Inglethorp veoma neobično odijeva, ima crnu bradu i nosi naočale. - Poirot, ne mogu vjerovati da govorite ozbiljno.

— Savršeno sam ozbiljan, dragi prijatelju. - Ali to je djetinjasto!

— Ne, to je od najvećeg značenja.

— I pretpostavimo da protiv Alfreda Inglethorpa porota donese pravorijek »ubojstvo s umišljajem«. Što će tada biti s vašim teorijama?

— Njih neće uzdrmati to što je dvanaest glupana slučajno pogriješilo! Ali to se neće dogoditi. Kao prvo, seoska porota nije baš oduševljena idejom da preuzme odgovornost na sebe, a osim toga, gospodin Inglethorp ovdje praktički ima položaj vlastelina. Osim toga - dometne on posve mirno - ja to neću dopustiti.

— Vi to nećete dopustiti? - Ne.

Pogledao sam tog izuzetnog čovječuljka, ne znajući da li bih se naljutio ili nasmijao.

Bio je tako fantastično siguran u sebe. Kao da mi je pročitao misli, on blago kimnu glavom.

— O da, mon ami, spreman sam učiniti to što kažem. Ustao je i stavio mi ruku na rame. Izraz lica potpuno mu se promijenio. U očima se pojavile suze. - Pri svemu tome, vidite, mislim na sirotu gospođu Inglethorp koja je mrtva. Nije bila pretjerano omiljena - ne. Ali nama Belgijancima je bila zbilja dobra - mnogo joj dugujem.

Pokušao sam ga prekinuti, no Poirot je nastavio.

— Dopustite, Hastingse, da vam kažem sljedeće. Nikada mi ne bi oprostila kad bih dopustio da njezina supruga, Alfreda Inglethorpa, uhite sada - kad ga jedna moja riječ može spasiti!

5. Istraga

U razdoblju što je prethodilo istrazi, Poirot je bio silno zaposlen. Dva puta se bio zatvorio u sobu s g. Wellsom. Odlazio je i na duge šetnje po okolici. Ja sam mu pomalo zamjeravao što mi se nije povjerio, tim više što nikako nisam mogao dokučiti što zapravo smjera.

U jednom sam trenutku pomislio da se možda raspituje na farmi Raikesovih; tako sam, ne našavši ga u srijedu navečer u Leastways Cottageu, krenuo u tom smjeru, nadajući se da ću ga usput susresti. Ali njemu nije bilo ni traga ni glasa, a ja nisam želio otići baš do same farme... Vraćajući se prema kući susretoh jednog postarijeg seljaka koji se lukavo cerekao, pogledavajući me ispod oka.

— Vi ste iz Dvorca, a? - upita.

— Da. Tražim prijatelja za kojega sam mislio da se ovuda šeta.

— Nizak momak? Maše rukama dok govori? Jedan od onih Belgijanaca iz sela?

— Da - potvrdih zdušno. - Bio je, znači, ovdje?

— Pa, da. Bio je tu, točno. Čak više puta. To vam je prijatelj, a? E, vi gospoda iz Dvorca... vi ste fino društvo! I on zaškilji još vragolastije no prije.

— Zašto, zar gospoda iz Dvorca dolaze često ovamo? upitah što sam nehajnije mogao.

On mi značajno namigne.

— Jedan svakako dolazi, gospon. Nećemo, zna se, spominjati imena. Gospodin jako široke ruke! Ah, fala gospodine, baš vam fala.

Brzo sam se udaljio. Znači, Evelyn Howard je imala pravo, pomislih, i obuze me gadenje prema Alfredu Inglethorpu i njegovu tako velikodušnom raspolaganju novcem druge žene. Nije li možda ono zgodušno cigansko lišće povod ovom zločinu, ili ono služi samo za iznuđivanje novca? Vjerojatno mudra kombinacija jednoga i drugoga.

Činilo se da je Poirot čudno opsjednut jednim problemom. Jednom ili dva puta spomenuo mi je kako misli da se Dorcas zacijelo zabunila utvrđujući vrijeme svade.

On joj je nekoliko puta ponovio da je u trenutku kad je čula njihove glasove moralo biti pola pet, a ne četiri sata.

No Dorcas je ostala nepokolebljiva. Najmanje jedan sat prošao je od trenutka kad je čula njihove glasove do pet sati, kad je gospodarici servirala čaj.

Istraga se održala u petak u seoskom svratištu Siylites Arms. Poirot i ja sjedili smo zajedno, budući da nismo trebali svjedočiti.

Obavljene su uvodne radnje. Porota je pogledala tijelo, a John Cavendish posvjedočio identitet žrtve.

Na daljnji upit, opisao je kako se probudio rano ujutro i okolnosti majčine smrti.

Potom su se saslušali iskazi liječnika. Nastupio je tajac i sve su oči bile uprte u glasovitog londonskog specijalista za kojega se znalo da je jedan od najvećih autoriteta na području toksikologije.

S nekoliko kratkih riječi opisao je rezultat obdukcije. Lišen medicinskih fraza i tehničkih podataka, svodi se na činjenicu da je smrt gde Inglethorp uzrokovalo trovanje strihninom. Sudeći prema količini koju su pronašli, zaključeno je da je progutala najmanje tričetvrt zrna strihnina, ali najvjerojatnije jedno cijelo zrno ili nešto više od toga.

— Je li moguće da je otrov progutala zabunom? - pitao je istražni sudac.

— Držim da je takvo nešto gotovo nemoguće. Strihnin se, za razliku od nekih drugih otrova, ne upotrebljava u domaćinstvu, i njegova je prodaja strogo ograničena.

— Jeste li možda pri obdukciji naišli na nešto što bi upućivalo na to kako je otrov unesen u organizam?

— Nisam.

— Stigli ste u Styles prije dr. Wilkinsa, ako se ne varam? - Točno. Zatekao sam kola pred samim kolnim ulazom, te sam požurio prema kući što sam brže mogao.

— Hoćete li nam potanko ispričati što se poslije dogodilo?

— Ušao sam u sobu gospode Inglethorp. Ona je u tom trenutku imala grčeve tipične za tetanus. Okrenula je glavu prema meni i protisnula: »Alfred... Alfred...«.

— Je li strihnin mogao biti stavljen u kavu gospode Inglethorp, koju je njezin suprug poslije večere odnio gore u njezinu sobu?

— Moguće je, ali strihnin ima prilično brzo djelovanje. Simptomi se pojavljuju već sat-dva nakon što se unese u organizam. Ono se može i usporiti u stanovitim uvjetima od kojih, čini se, nijedan u ovom slučaju nije ispunjen. Pretpostavljam da je gospodin Inglethorp odnio kavu gore poslije večere, oko osam sati, a simptomi se nisu pokazali sve do ranih jutarnjih sati, što barem na prvi pogled ukazuje na to da je otrov popijen mnogo kasnije u noći.

— Gospoda Inglethorp imala je običaj popiti šalicu kakaa usred noći. Je li joj strihnin mogao biti stavljen u to? - Nije, osobno sam uzeo uzorak ostatka kakaa iz vrča i dao ga analizirati. Strihnin nije pronađen. Začuh kako se Poirot kraj mene tiho smijulji. - Kako ste znali? - šapnuh.

— Samo slušajte.

— Mogu reći - nastavio je liječnik - da bi me svaki drugi rezultat bio veoma začudio.

— Zašto?

— Jednostavno stoga što strihnin ima neobično gorak okus. Može se osjetiti čak i u otopini u omjeru 1 : 70 000, a može se prikriti jedino nekom izrazito aromatičnom tvari. S kakaom je to nemoguće postići.

Jedan je porotnik htio znati odnosi li se to i na kavu. - Ne. Kava i sama ima gorak okus koji bi vjerojatno prekrio ukus strihnina.

— Znači, vi držite kako je vjerojatnije da je otrov stavljen u kavu, ali da mu je neki nepoznat uzrok usporio djelovanje?

— Da, ali budući da je šalica bila potpuno smrskana, njezin je sadržaj nemoguće analizirati.

Time je završilo svjedočenje dra Bauersteina. Dr. Wilkins ga je podržao u svim elementima. Upitan što misli o mogućnosti samoubojstva, posve ju je odbacio.

Pokojnica je, kako reče, imala slabo srce, ali inače je bila posve zdrava, dobro raspoložena i posve uravnotežena. Ona nikada ne bi izvršila samoubojstvo.

Kao sljedeći svjedok pozvan je Lawrence Cavendish. Njegovo je svjedočenje bilo posve nevažno, budući da je samo ponovio ono svoga brata. Upravo kad se pripremao sići s podija za svjedoke, zastao je i ponešto sustezljivo rekao:

— Rado bih nešto sugerirao, ako smijem?

Pogledao je umolno u istražnog suca, koji žustro reče: - Naravno, gospodine Cavendish, mi smo ovdje da saznamo istinu o ovom slučaju i rado ćemo saslušati sve što može pomoći da se on rasvijetli.

— To je samo moja pretpostavka - objasni Lawrence. Naravno, mogu imati i krivo, ali meni se i dalje čini da se smrt moje majke može pripisati prirodnim uzrocima.

— Kako ste do toga došli, gospodine Cavendish?

— Majka je u vrijeme kad je umrla, a i neko vrijeme prije toga, uzimala sredstvo za jačanje u kojemu ima strihnina.

— Oho! - reče istražni sudac.

Porotnici zainteresirano podigoše glave.

— Vjerujem - nastavi Lawrence - da postoje slučajevi kad kumulativno djelovanje otrova nakon duljega uzimanja završava smrću. Zar nije, osim toga, moguće da je zabunom sama uzela preveliku dozu lijeka?

— Sada prvi put čujemo da je pokojnica u vrijeme svoje smrti uzimala strihnina.

Veoma smo vam zahvalni, gospodine Cavendish.

Ponovno je pozvan dr. Wilkins, koji je ismijao tu pretpostavku.

— Ono što gospodin Cavendish pokušava sugerirati posve je nemoguće. Svaki će vam liječnik to reći. Strihnina je, u stanovitom smislu, kumulativan otrov, ali apsolutno je nemoguće da to izazove trenutnu smrt kao što je ovdje slučaj. Bili bi se morali pojaviti simptomi kroničnog trovanja, što bi odmah privuklo moju pozornost. Čitava je priča apsurdna.

— A druga pretpostavka? Da je gospođa Inglethorp možda nehotice uzela preveliku dozu?

— Tri, pa čak i četiri doze ne bi uzrokovale smrt. Gospođa Inglethorp si je uvijek davala pripremiti velike količine lijekova odjednom, budući da se posluživala u veleprodaji kod »Coota« u Tadminsteru. Da bi se

mogla opravdati količina strihnina nađena pri obdukciji, bila bi morala popiti gotovo cijelu bocu.

— Vi, dakle, držite da sredstvo za jaćanje kao uzrok smrti mođemo posve iskljućiti?

— Naravno. Takva pretpostavka je apsolutno smiješna. Isti porotnik koji se i prije javio sada upita nije li moguće da je pogriješio ljekarnik koji je pripremio lijek.

— To je naravno uvijek moguće - odvrati lijećnik.

Ali Dorcas, koja je bila sljedeća na redu, odbaci čak i takvu mogućnost. Lijek nije bio nedavno pripremljen. Naprotiv, gđa Inglethorp uzela je na dan smrti posljednju dozu.

Tako je pitanje sredstva za jaćanje napokon skinuto s dnevnog reda i istražni sudac nastavio je radom. Uspjevši izvući iz Dorcas kako je bila probuđena upornom zvonjavom gospodarićina zvonca i kako je nakon toga podigla na noge cijelu kuću, postavio joj je pitanje o svađi toga poslijepodneva.

Ono što je Dorcas o tome rekla Poirot i ja smo bili uglavnom već ćuli, pa to neću ovdje ponavljati.

Sljedeći je svjedok bila Mary Cavendish. Drđala se veoma uspravno i govorila tihim, jasnim, savršeno mirnim glasom. Na pitanje istražnog suca odgovorila je kako se, nakon što ju je budilica, kao i obićno, probudila u pola pet, upravo odijevala kad ju je trgnuo tresak nekog teškog predmeta koji se srušio na pod.

— Bio bi to stolić kraj kreveta? - upita istražni sudac. - Otvorila sam vrata - nastavi Mary - i osluhнула. Za nekoliko se trenutaka ćula silna zvonjava, Dorcas je dojurila dolje i probudila moga supruga, pa smo svi požurili prema sobi moje svekrve, ali ona je bila zaključana...

Ovdje je istražni sudac prekine.

— Mislim da vas stvarno ne bismo više trebali time zamarati. Poznato nam je sve što je bilo moguće doznati o događajima što su tada uslijedili. Ali bio bih vam veoma zahvalan kad biste nam rekli sve što ste uspjeli čuti od one svade dan prije.

— Ja?

U glasu joj se osjećala natruha drskosti. Podigla je ruku i popravila čipku oko vrata, okrenuvši pritom malo glavu. Ja istog časa posve spontano pomislih: »Pokušava dobiti na vremenu!«

— Da. Ja sam razumio - nastavi istražni sudac mirno da ste vi sjedili i čitali na klupi pod samim prozorom budoara. Je li to točno?

Za mene je to bila novost a, pogledavši iskosa Poirota, zaključio sam da je to novost i za njega.

Nastala je sasvim mala stanka, samo trenutak oklijevanja, prije no što je odgovorila:

— Jest.

— A prozor na budoaru bio je otvoren, zar ne? Učinilo mi se da joj je lice malko problijedilo kad je rekla:

— Da.

— Prema tome, niste mogli ne čuti glasove koji su dopirali iznutra, a osobito ne onako povišene od srdžbe. Oni su se, zapravo, trebali bolje čuti tamo gdje ste se vi nalazili nego u predvorju.

— Moguće.

— Hoćete li nam ponoviti što ste uspjeli čuti od svade? - Ja se doista ne sjećam da sam išta čula.

— Tvrдите da niste čuli glasove?

— O, da, glasove sam čula, ali nisam razabrala riječi. Obrazi joj se lagano zarumeniše. - Nemam običaj prisluškivati tude privatne razgovore.

Istražni sudac nije odustajao.

— I baš se ničega ne sjećate? Ničega, gospodo Cavendish? Niti jedne zalutale riječi ili rečenice po kojima ste zaključili da je to doista privatni razgovor?

Zastala je i činilo se da razmišlja, izvana još uvijek posve mirna.

— Da, sjećam se, gospođa Inglethorp je rekla nešto... ne sjećam se točno što... o izazivanju javnog skandala.

— A! - Istražni sudac zadovoljno se naslonio u stolcu. - To odgovara onomu što je i Dorcas čula. Ali oprostite mi, gospodo Cavendish, premda ste shvatili da je to privatni razgovor, niste se maknuli otamo? I dalje ste ostali na istom mjestu?

Uhvatio sam časovit bljesak njezinih tamnih očiju u trenutku kad je podigla pogled.

Bio sam duboko uvjeren da bi u tom trenutku maloga odvjetnika zajedno s njegovim insinucijama najradije rastrgala na komade, ali odgovorila je prilično mirno:

— Ne, nisam. Bilo mi je veoma ugodno tamo gdje sam se nalazila. Usredotočila sam se na knjigu.

— I to je sve što nam možete reći? - To je sve.

Time je ispitivanje ovoga svjedoka bilo završeno. Nisam baš siguran da je istražni sudac bio zadovoljan njenim iskazom. Mislim da je bio uvjeren kako je Mary Cavendish mogla reći mnogo više, da je htjela.

Tada je pozvana Amy Hill, trgovačka pomoćnica, koja je izjavila da je sedamnaestoga poslijepodne jedan obrazac za oporuku prodala Williamu Earlu, pomoćnom vrtlaru u Stylesu.

Nakon nje došli su na red William Earl i Manning, koji su izjavili da su potpisali neki dokument. Manning je rekao da je bilo oko pola pet, William je pak mislio da je to bilo mnogo ranije.

Sljedeća je bila Cynthia Murdoch. Ona je međutim imala malo što reći. Nije imala pojma o tragediji sve dok je gđa Cavendish nije probudila.

— Niste čuli kad je pao stolić? - Nisam, čvrsto sam spavala. Istražni sudac se nasmiješio.

— Vidi se da imate čistu savjest - dometne on. - Hvala, gospođice Murdoch, to je sve.

— Gospodica Howard.

Gđica Howard pokazala je pismo što joj ga je sedamnaestoga uvečer napisala gđa Inglethorp. Poirot i ja bili smo ga, naravno, već vidjeli. Nije nam otkrilo ništa nova o tragediji. Slijedi njegov preslik:

17. srpnja Dvorac Styles, Essex

Draga Evelyn!

Ne bismo li mogle zakopati ratnu sjekiru? Bilo mi je teško podnijeti da čujem kako govoriš protiv moga dragog supruga, ali ja sam stara žena kojoj si Ti veoma draga.

voli Te

Emily Inglethorp

Predano je porotnicima koji su ga pomno proučavali. - Nažalost, to nam mnogo ne pomaže - reče istražni sudac uzdahnuvši. - Ovdje se uopće ne spominju događaji tog poslijepodneva.

— Meni je sve jasno k'o pekmez - reče kratko gđica Howard. - Iz njega se jasno vidi da je moja jadna stara prijateljica upravo otkrila da od nje prave budalu!

— U pismu se takvo što ne spominje - opazi istražni sudac.

— Ne, zato što Emily nikada nije htjela priznati da je u krivu. Ali ja je dobro poznajem. Htjela je da se vratim. Ali nije namjeravala priznati da sam bila u pravu.

Okolišala je. Većina ljudi to čini. Sama se time nikada ne služim.

G. Wells se nasmiješio. Što je, kako sam uočio, učinilo i nekoliko porotnika. Gđica Howard očito je mnogima bila dobro poznata.

— Bilo kako bilo, sve ovo lakrdijanje samo je gubitak vremena - nastavila je ta gospa, s neodobravanjem gledajući porotnike. - Pričate, pričate i samo pričate! A pritom svi dobro znamo...

Istražni sudac prekinuo ju je užasnut:

— Hvala gospodice Howard, to bi bilo sve.

Meni se učinilo da je odahnuo kad je to bez riječi pri hvatila.

A tada je došla senzacija dana. Istražni sudac pozvao je Alberta Macea, ljekarnikova pomoćnika.

Bio je to naš uzrujan mladić blijeda lica. Odgovarajući na postavljeno pitanje, on izjavi da je kvalificirani ljekarnik, ali da je tek nedavno počeo raditi u mjesnoj ljekarni, budući da su bivšeg pomoćnika pozvali u vojsku.

Nakon ovog uvoda istražni sudac prijede na stvar.

— Gospodine Mace, jeste li u posljednje vrijeme prodali strihnin nekome tko za to nema dozvole?

— Jesam, gospodine.

— Kada se to dogodilo?

— Prošlog ponedjeljka navečer. - U ponedjeljak? Ne utorak?

— Da, gospodine. U ponedjeljak šesnaestog ovog mjeseca.

— Možete li nam reći kome ste to prodali? Mogli ste čuti iglu kako pada.

— Mogu, gospodine. Prodao sam ga gospodinu Inglethorpu.

Sve se glave istodobno okrenuše prema mjestu na kojemu je nepomično, ukočena lica, sjedio Alfred Inglethorp. Malo se trgnuo kad je ta optužba sišla s mladićevih usana. Gotovo sam pomislio da će skočiti sa stolca, ali je ostao sjediti, samo mu se na licu pojavi dobro odglumljen izraz zaprepaštenja.

— Sigurni ste u ovo što tvrdite? - upitao je istražni sudac strogo.

— Posve siguran, gospodine.

— Imate li vi i inače običaj prodavati strihnin svakome tko naleti?

Jadni mladić vidno je klonuo pod težinom namrštena sučeva pogleda.

— O ne, gospodine... naravno da nemam. Ali, videći da je u pitanju gospodin Inglethorp iz Dvorca, mislio sam da to mogu učiniti. Rekao je da namjerava otrovati psa.

U sebi sam ga posve razumio. Ta posve je prirodno da čovjek želi ugoditi onima iz »Dvorca« - osobito kad bi to moglo utjecati na to da mušterija od »Coota« prijeđe u mjesnu ljekarnu.

— Nije li uobičajeno da se svatko tko kupi otrov potpiše u registarsku knjigu?

— Jest, gospodine. Gospodin Inglethorp je to i učinio. - Jeste li ponijeli knjigu?

— Jesam, gospodine.

Nakon što je registarska knjiga predočena, istražni sudac, uz nekoliko strogih primjedbi otpusti sirotoga g. Macea.

Potom sred apsolutne tišine bi pozvan Alfred Inglethorp. Pitao sam se shvaća li on da mu se omča oko vrata sve više steže.

Istražni sudac odmah prijede na pitanja.

— Jeste li prošlog ponedjeljka navečer kupili strihnin s namjerom da otrujete psa?

Inglethorp odgovori savršeno smireno:

— Ne, nisam. U Stylesu uopće nemamo psa, osim jednog ovčara koji spava vani i koji je savršeno zdrav.

— Poričete da ste kupili strihnin od Alberta Macea prošlog ponedjeljka? - Poričem.

— Poričete li i ovo?

Sudac mu pruži registarsku knjigu u kojoj je bio nje gov potpis.

— Apsolutno poričem. Rukopis je posve različit od mojega. Odmah ću vam pokazati.

Izvadio je iz džepa neku staru omotnicu, napisao na njoj svoje ime i pružio je porotnicima. Rukopisi su se doista veoma razlikovali.

— Kako onda tumačite iskaz gospodina Macea? Alfred Inglethorp odvratila hladnokrvno:

— Gospodin Mace se vjerojatno zabunio. Sudac je načas oklijevao a potom reče:

— Gospodine Inglethorp, iz čisto formalnih razloga, biste li bili ljubazni i rekli mi gdje ste bili u ponedjeljak, šesnaestog ovog mjeseca, navečer?

— Stvarno... ne mogu se sjetiti.

— To je apsurdno, gospodine Inglethorp - reče oštro sudac. - Razmislite malo.

Inglethorp odmahne glavom.

— Ne mogu vam reći. Čini mi se da sam bio izišao u šetnju.

— A u kojem ste smjeru šetali? - Zbilja se ne sjećam.

Sučevo se lice uozbilji.

— Je li tko bio s vama u društvu? - Nij e.

— Jeste li koga usput susreli? - Nisam.

— To je šteta - reče sudac suho. - Trebam li, dakle, shvatiti kako vi odbijate reći gdje ste bili u vrijeme kad vas je gospodin Mace jasno prepoznao u ljekarni dok ste kupovali strihnin?

— Ako to želite tako tumačiti, da.

— Pripazite malo, gospodine Inglethorp. Poirot se počeo nestrpljivo vrpeljiti.

— Sacre! - promrmlja. - Zar taj kreten od čovjeka želi da ga uhite?

Inglethorp je na sve ostavio krajnje loš dojam. Njegovo neuvjerljivo odbijanje da dade objašnjenje ne bi prevarilo ni malo dijete. Istražni sudac prešao je, međutim, žustro na sljedeće pitanje i Poirot odahne s olakšanjem.

— Vi ste se u utorak navečer prepirali sa svojom suprugom?

— Oprostite, molim - prekine ga Alfred Inglethorp pogrešno ste obaviješteni. Ja se sa svojom dragom suprugom nisam svadao. Cijela ta priča apsolutno je neistinita. Ja sam cijelo poslijepodne izbivao iz kuće.

— Može li to netko potvrditi?

— Imate za to moju riječ - odvрати Inglethorp oholo. Istražni sudac na to se nije potrudio odgovoriti.

— Postoje dva svjedoka koji će se zakleti da su čuli vašu raspru s gospodom Inglethorp.

— Ti se svjedoci varaju.

To me je zbunilo. Ovaj čovjek govorio je s takvom mirnom uvjerenošću te sam se posve snebio. Pogledao sam Poirotu. Na licu mu se čitao izraz krajnjeg uzbuđenja, koji nisam mogao razumjeti. Je li se napokon uvjerio u krivnju Alfreda Inglethorpa?

— Gospodine Inglethorp - nastavi istražni sudac - čuli ste kad su ovdje ponovili posljednje riječi vaše supruge. Možete li ih nekako objasniti?

— Jasno da mogu. - Možete?

— Čini se veoma jednostavnim. Soba je bila slabo osvijetljena. Doktor Bauerstein je poprilično moje visine i građe, i poput mene nosi bradu. Pri slabom svjetlu, izmučena kao što je bila, moja je sirota supruga njega zamijenila za mene.

— A! - promrmljao je Poirot. - Ovo je zbilja dobro tumačenje, da, da.

— Mislite li da je to istina? - prošaptah.

— To nisam rekao. Ali je doista genijalna pretpostavka. - Vi posljednje riječi moje supruge tumačite kao optužbu - nastavio je Inglethorp - one su, naprotiv, bile poziv u pomoć upućen meni.

Istražni sudac se načas zamisli, a potom reče:

— Čini mi se da ste te večeri vi osobno, gospodine Inglethorp natočili kavu i odnijeli svojoj supruzi u sobu?

— Ja sam je natočio, točno. Ali je nisam odnio gore. Imao sam namjeru, ali su mi rekli da me na vratima predvorja čeka prijatelj, pa sam ostavio šalicu s kavom na stoliću u predvorju. Kad sam se nekoliko minuta kasnije opet vratio u predvorje, šalice više nije bilo.

Ova je izjava mogla biti istinita ili ne biti, no meni se nije činilo da je poboljšala Ingleshopov položaj. On je, u svakom slučaju, imao dovoljno vremena da u kavu stavi otrov.

U tom trenutku Poirot me lagano gurne laktom i pokaže mi na dva muškarca što su sjedila blizu vrata. Jedan od njih bio je nizak, žustar, tamnoput i s licem kao u lasice, a drugi je bio visok i plavokos.

Nijemo, očima upitah Poirota. On mi prisloni usne na uho.

— Znate li tko je onaj niži muškarac? Odmanhuo sam glavom.

— To je inspektor James Japp iz Scotland Yarda; Jimmy Japp. I drugi je također iz Scotland Yarda. Stvari su se počele brzo odvijati, dragi prijatelju.

Oštro sam se zagledao u ta dva muškarca. Ni po čemu se nije moglo naslutiti da su policajci. Nikada za njih ne bih pomislio da su službene osobe.

Još sam uvijek buljio u njih, kad se iznenada trgoh čuvši da čitaju pravorijek:

— Ubojstvo s umišljajem, počinitelj nepoznat.

6. Poirot vraća dugove

I tad smo izišli iz Stylites Armsa, Poirot me nježno uhvatio za lakat i odvuкао ustranu. Shvatio sam razlog. Htio je pričekati ljude iz Scotland Yarda.

Oni se za nekoliko časaka pojaviše i Poirot odmah stupi pred njih i obrati se nižemu.

— Čini se da me se ne sjećate, inspektore Japp.

— Ako to nije gospodin Poirot...! - usklikne inspektor i, okrenuvši se pratioću, nastavi:

— Sjećáš li se da sam spominjao gospodina Poirota? Bilo je to 1904. kad smo on i ja radili zajedno: slučaj onoga krivotvoritelja Abercrombieja, sjećáš se, uhvatili smo ga u Bruxellesu. Ah, to su bili dani, misje. A poslije, sjećate se »baruna« Altare? To je bio genijalan lopov! Uspješno je izmicao policiji nekoliko europskih zemalja. Ali mi smo ga, zahvaljujući ovom ovdje gospodinu Poirotu, uspjeli pritisnuti u Antwerpenu.

Dok su oni još bili zaokupljeni prijateljskim prisjećanjima, ja se približih i budem predstavljen inspektoru Jappu, koji me pak predstavi svome pratioću, višem inspektoru Summerhayeu.

— Ne trebam vas ni pitati, gospodo, što radite ovdje reče Poirot.

Japp značajno zažmiri na jedno oko.

— Zbilja ne trebate. Slučaj je prilično jasan, rekao bih. Poirot odgovori veoma ozbiljno:

— U tome se ne bih s vama suglasio.

— Oh, dajte, molim vas! - reče Summerhaye, prvi put otvorivši usta.
- Ta cijela ova stvar jasna je k'o dan. Čovjeka su praktički uhvatili na djelu. Ne shvaćam kako netko može biti toliko glup, doista ne shvaćam!

Ali Japp je pažljivo promatrao Poirota.

— Zaustavite paljbu, Summerhaye - primijeti on u šali. - Ja i ovaj misje ovdje već smo se i prije susretali; i nema čovjeka čije bih ja mišljenje prihvatio radije od njegovog.

Ako se jako ne varam, on ima nešto skriveno u rukavu. Nije li tako, misje?

Poirot se nasmiješi.

— Došao sam do stanovitih zaključaka, to je točno. Summerhaye se i dalje doimao prilično sumnjičavo, ali je Japp nastavio sa zanimanjem promatrati Poirota.

— To vam je ovako - reče potom - do sada smo slučaj gledali samo izvana. Zato je u slučajevima poput ovoga, kad ubojstvo iziđe na vidjelo - ako tako možemo reći tek nakon istrage, Yard u nepovoljnijem položaju. Posve je drukčije ako se odmah nadete na mjestu događaja i upravo tu gospodin Poirot ima prednost pred nama. Mi ne bismo ni sada tako brzo stigli, da na mjestu događaja nije bio pametan liječnik koji nam je poslao mig preko mrtvozornika. Ali vi ste na mjestu događaja od samoga početka i možda ste uspjeli otkriti nešto više. Prema iskazima svjedoka u istrazi, gospodin je Inglethorp ubio svoju suprugu, to je sigurno kao što je sigurno da stojim tu pred vama, i kad bi mi bilo tko drugi pokušao tvrditi nešto drugo, nasmijao bih mu se u lice. Moram priznati da se čudim što ga porota nije odmah optužila za ubojstvo s umišljajem. Mislim da bi oni to i bili učinili, da nije bilo istražnog suca - čini se da ih je on u tome spriječio.

— Možda vi ipak u džepu već imate nalog za njegovo uhićenje - pogađao je Poirot.

Preko izražajna Jappova lica u tren se spusti drvena službena roleta.

— Možda imam, a možda i nemam - odvrati on suho. Poirot se zagleda u njega zamišljeno.

— Veoma mi je stalo, Messieurs, da on ne bude uhićen. - Ma nemojte - pridoda Summerhaye podrugljivo. Japp je zbunjeno proučavao Poirotovo lice.

— Ne biste li mogli biti malko jasniji, gospodine Poirot? I najmanji je znak dovoljan, ako je od vas. Vi ste bili na mjestu događaja... a Yard, znate, nipošto ne bi želio pogrij ešiti.

Poirot kimnu ozbiljno.

— Upravo sam i ja tako mislio. Dobro, reći ću vam sljedeće. Upotrijebite svoj nalog: uhitite gospodina Inglethorpa, ali time se nećete proslaviti; on će odmah biti oslobođen! Comme ça! - I tu on glasno pucne prstima.

Jappovo se lice uozbilji, premda je Summerhaye šmrknuo u nevjerici.

Što se mene tiče, ja sam doslovce zanijemio od zaprepaštenja. Mogao sam zaključiti jedino da je Poirot skrenuo pameću.

Japp je izvukao rupčić i lagano si brisao čelo.

Ovako!

— Ne bih se to usudio, gospodine Poirot. Ja bih vama povjerovao na riječ, ali tu su drugi nada mnom koji će se pitati koga ja to vraga radim. Ne biste li mi ipak mogli reći nešto više.

Poirot je časak razmišljao.

— Može se izvesti - reče naposljetku. - Priznajem da to nerado činim. To će me natjerati da otkrijem karte. Bilo bi mi draže kad bi, barem za sada, moje djelovanje ostalo skriveno, ali to što kažete

posve je logično; riječ belgijskog policajca čiji su dani slave već prošli nije dovoljna! Ipak, Alfred Inglethorp ne smije biti uhićen. Na to sam se zakleo, kao što moj prijatelj, ovdje nazočni Hastings, znade. Da vidimo dakle, dobri moj Japp, idete li odmah u Styles?

— Pa, za jedno pola sata. Prvo ćemo se sastati s mrtvozornikom i liječnikom.

— Izvrsno. Pozovite me kad budete prolazili: posljednja kuća u selu. Poći ću s vama. U

Stylesu će vam gospodin Inglethorp - a odbije li on, što se može očekivati, učiniti to ja - dati nepobitne dokaze koji će vas uvjeriti da se optužba protiv njega ne može potkrijepiti. Jesmo li se dogovorili?

— Dogovorili smo se - reče srdačno Japp. - A što se Yarda tiče, veoma sam vam zahvalan, premda moram priznati da u ovom trenutku ne vidim ni najmanje rupe u dokaznom materijalu, ali vi ste uvijek bili pravo čudo! Dovidjenja, d~kle, misje.

Dok su se dvojica detektiva udaljavala, Summerhayevo se lice iskrivi u smiješak nevjerice.

— Dakle, dragi prijatelju - povika Poirot, prije no što sam uspio išta reći - što mislite o svemu ovome? Mon dieu!

Nekoliko sam se puta dobro uznojio tamo u sudnici; nisam mogao ni zamisliti da će taj čovjek biti tako tvrdoglav i da će odbiti bilo što reći. To je nedvojbeno taktika potpunog imbecila.

— Hm! Ima i drugih objašnjenja osim imbecilnosti opazih. - Jer, ako je istina to za što ga optužuju, kako se uopće i može braniti, ako ne šutnjom?

— Ma, na tisuću genijalnih načina - poviče Poirot. - Evo, recimo da sam ja taj koji je počinio ubojstvo, ja bih odmah izmislio sedam apsolutno uvjerljivih priča! Mnogo, mnogo uvjerljivijih od krutog poricanja gospodina Inglethorpa!

Nisam mogao zatomiti smiješak.

— Dragi moj Poirot, uvjeren sam da ste ih sposobni izmisliti i sedamdesetsedam! Ali, ozbiljno, bez obzira na ono što sam čuo da ste rekli policiji, nećete valjda tvrditi kako i dalje vjerujete u mogućnost da je Alfred Inglethorp nevin?

— Zašto ne bih sada vjerovao kao i prije? Ništa se nova nije dogodilo.

— Ali dokazi su tako čvrsti.

— Da, odveć čvrsti.

Prošli smo kroz kolni ulaz Leastways Cottagea i popeli se sada već poznatim mi stubama.

— Da, da, odveć čvrsti - nastavio je Poirot, gotovo za sebe. - Pravi su dokazi obično neodređeni i neuvjerljivi. Oni se moraju provjeravati, prosijavati kroz fino sito. A ovdje je sve tako lijepo jednostavno i jasno. Ne, dragi prijatelju, ovi su dokazi veoma lukavo izmišljeni, toliko lukavo te su postali kontraproduktivni. - Kako to tumačite?

— Evo kako: sve dok su dokazi protiv njega bili neodređeni i neuhvatljivi, bilo ih je veoma teško poricati. Ali zločinac je u svom strahu zategnuo mrežu tako čvrsto te je potreban samo jedan rez da se Inglethorp iz nje oslobodi.

Šutio sam. Za minutu ili dvije Poirot se ponovno javi: - Pogledajmo na stvari ovako.

Imamo čovjeka, recimo tako, koji je odlučio otrovati svoju suprugu. On se naučio snalaziti u životu, kako se to kaže. Pretpostavlja se, dakle, da nije posve nesposoban. Da nije baš budala. Dakle, kako će on to izvesti? Drsko odlazi mjesnom ljekarniku i kupuje strihnin na vlastito ime, s izmišljenom pričom o psu za koju će se odmah otkriti da je apsurdna. On otrov ne upotrebljava te noći. Ne, on čeka da se

s njom žestoko posvađa, što čuju svi ukućani i što njihove sumnje naravno upućuje u njegovu smjeru. On nije pripremio nikakvu obranu, od alibija ni traga, premda zna da će se ljekarnikov pomoćnik nedvojbeno pojaviti kao svjedok. Bah! Nemojte od mene tražiti da povjerujem kako ijedan čovjek može biti toliki idiot! Jedino luđak koji želi počiniti samoubojstvo tako što će se dati objesiti, može se tako ponašati!

— Pa, ipak.. ne razumijem - započeh ja.

— Ne razumijem niti ja. Kažem vam, mon ami, to me zbunjuje. Mene, Herculea Poirota!

— Ali, ako vjerujete da je nevin, kako objašnjavate to što je kupio strihnin?

— Veoma jednostavno. On ga nije kupio. - Ali Mace ga je prepoznao!

— Oprostite, on je vidio čovjeka s crnom bradom poput one gospodina Inglethorpa, i s naočalama kakve ima gospodin Inglethorp i u prilično uočljivom odijelu kakvo nosi gospodin Inglethorp. On nije mogao prepoznati čovjeka kojega je vjerojatno vidio tek izdaleka, budući da je, ako se sjećate, i sam došao u selo prije četrnaestak dana, a gospođa Inglethorp se opskrbljivala kod » Coota « u Tad minsteru.

— Znači, mislite...

— Mon ami, sjećate li se onih podataka koje sam posebice isticao? O prvome zasada nećemo; koji je bio drugi?

— Drugi važan podatak jest da se Alfred Inglethorp neobično odijeva, nosi naočale i ima crnu bradu - ponovio sam njegove riječi.

— Točno. Zamislite sada da se netko htio izdavati za Johna ili Lawrenceca Cavendisha. Bi li to bilo lako?

— Ne bi - rekoh zamišljeno. - Naravno, glumac... Ali Poirot me nemilosrdno prekine.

— A zašto to ne bi bilo lako? Ja ću vam reći, dragi prijatelju: obojica su glatko izbrijani. Kad bi se usred bijela dana želio uspješno predstaviti kao jedan od njih, glumac bi trebao biti genijalan, a morala bi postojati i neka sličnost crta. Ali u slučaju Alfreda Inglethorpa sve je drukčije. Njegova odjeća, njegova brada, naočale koje mu skrivaju oči, to su najuočljivije točke na njemu. Onda, koji je prvi poriv zločinca? Da otkloni od sebe sumnju, nije li tako? I kako će to najbolje postići? Prebacujući je na nekoga drugoga. U ovom slučaju pri ruci mu se našla prava osoba. Svi su bili spremni povjerovati u krivnju gospodina Inglethorpa. Unaprijed se znalo da će on biti osumnjičen; ali da bi se to i dogodilo, trebalo je proizvesti opipljiv dokaz - kao što je stvarna kupnja otrova, što u slučaju osobe tako osebujna izgleda kao što je to gospodin Inglethorp nije bilo teško. Sjetite se, taj mladi Mace nikada nije razgovarao s gospodinom Inglethorpom. Kako bi on mogao posumnjati da muškarac u odjeći gospodina Inglethorpa, s njegovom bradom i njegovim naočalama, nije Alfred Inglethorp?

— To je moguće - rekoh, zadivljen Poirotovom uvjerljivošću. - No, ako je tomu tako, zašto onda ne kaže gdje je bio u ponedjeljak u šest sati poslijepodne?

— Da, stvarno, zašto to ne kaže? - prihvati Poirot smirivši se malo. - Kad bi bio uhićen vjerojatno bi progovorio, ali ja ne želim da do toga dođe. Moram ga natjerati da shvati težinu svoga položaja. Iza njegove šutnje skriva se, naravno, nešto nečasno. Ako i nije ubio svoju suprugu, on je ipak podlac i zacijelo skriva nešto drugo što nema nikakve veze s ubojstvom.

— Što bi to moglo biti? - pitao sam se, priklanajući se privremeno Poirotovu mišljenju, premda se nisam posve oslobodio uvjerenja da je zaključak koji se sam nameće onaj pravi.

— Zar ne možete pogoditi? - upita Poirot smješkajući se.

— Ne mogu, a vi?

— O da, prije nekog vremena pala mi je na um jedna pomisao - i ona se pokazala ispravnom.

— Niste mi to priznali - predbacih mu. Poirot ispričavajući se raširi ruke.

— Oprostite mi, mon ami, ali vi niste bili osobito naklonjeni mojim idejama. - Potom me pogleda i doda ozbiljno. - Recite... je li vam sada jasno da on ne smije biti uhićen?

— Možda - rekoh sa sumnjom, jer me sudbina Alfreda Inglethorpa uopće nije zanimala i jer sam bio uvjeren kako mu dobra porcija straha neće nauditi.

Pozorno me promatrajući, Poirot uzdahne.

— Dobro, dragi prijatelju - reče mijenjajući temu - osim iskaza gospodina Inglethorpa, kako su vas se dojmili iskazi ostalih svjedoka?

— Pa, ništa neočekivano.

— Zar vam se ništa nije učinilo neobičnim?

Misli mi poletješe k Mary Cavendish i ja se pokušah izvući:

— U kojem smislu?

— Pa, iskaz gospodina Lawrencea Cavendisha, primjerice.

— Ah, Lawrencea! Ne, mislim da nije. On je uvijek bio nervozan momak.

— Pomisao da mu se majka slučajno otrovala sredstvom za jačanje koje je uzimala, nije vam se učinila čudnom hein?

— Ne, ne bih rekao. Liječnici su to, naravno, ismijali. Ali to je bila posve prirodna ideja za jednoga laika.

— Ali Monsieur Lawrence nije laik. Sami ste mi rekli da je prije studirao medicinu i da je diplomirao.

— Da, to je točno. Toga se nisam sjetio. - Bio sam prilično zatečen. - Doista čudno.

Poirot je kimnuo glavom.

— Od samoga početka njegovo je ponašanje neobično. Od svih ukućana jedino je on mogao prepoznati trovanje strihninom, a istodobno je on jedini od obitelji koji uporno podržava teoriju o prirodnoj smrti. Da je to bio Monsieur John, ja bih to mogao razumjeti. On ne zna ništa o medicini, a po prirodi je osoba bez mašte. Ali Monsieur Lawrence - ne! A onda, danas, izlazi s idejom za koju i sam mora znati da je smiješna. O tome treba malo razmisliti, mon ami!

— Sve je veoma zbunjujuće - priznadoh.

— Zatim, tu je i gospoda Cavendish - nastavi Poirot. To je još jedna osoba koja ne govori sve što zna! Što mislite o njezinu držanju?

— Ne znam što bih mislio. Meni je neshvatljivo da bi ona štitila Alfreda Inglethorpa.

A ipak se čini da je tako. Poirot je zamišljeno kimnuo glavom.

— Da, veoma je čudno. Jedno je sigurno, ona je čula mnogo više iz onog »privatnog razgovora« no što je spremna priznati.

— Pri čemu je ona posljednja osoba za koju bi čovjek pomislio da će se spustiti tako nisko!

— Upravo tako. Nešto mi je ipak njezin iskaz pokazao. Ja sam pogriješio. Dorcas je imala pravo. Svađa se doista, kao što je ona rekla, odigrala ranije toga poslijepodneva, oko četiri sata.

Pogledao sam ga začuđeno. Nisam nikako mogao razumjeti zašto na tome toliko inzistira.

— Da, mnogo toga neobičnoga izišlo je danas na svjetlo dana - nastavio je Poirot. - Doktor Bauerstein, primjerice, što li je on radio potpuno odjeven tako rano ujutro?

Neobično me čudi što nitko to nije komentirao.

— Čini mi se da pati od nesanice - rekoh ne odveć uvjereno.

— Što je veoma dobro ili veoma loše objašnjenje - primijeti Poirot. - Pokriva sve, ali ne objašnjava ništa. Morat ću malo pripaziti na našeg lukavog doktora Bauersteina.

— Imate li još kakvih zamjerki iskazima svjedoka? upitah podrugljivo.

— Mon ami - odvrati Poirot ozbiljno - kad otkrijete da vam ljudi ne govore istinu - budite oprezni! Dakle, ako se jako ne varam, na današnjoj je istrazi samo jedna - u najboljem slučaju dvije osobe - govorila istinu otvoreno i bez okolišanja.

— Ali zaboga, Poirot! Neću spominjati Lawrencea ni gospodu Cavendish. Ali tu je John - i gospodica Howard, zar oni nisu govorili istinu?

— Oboje, dragi prijatelju? Jedno, to dopuštam, ali oboje...!

Njegove me se riječi neugodno dojmiše. Iskaz gospođice Howard, koliko god bio nevažan, dan je tako otvoreno te mi nikada ne bi palo na um da posumnjam u njezinu iskrenost. Pa ipak, veoma sam cijenio Poirotov zdrav razum - osim u slučajevima kad se ponaša, kako ja sebi opisujem, kao »bedasto tvrdoglavi magarac«.

— Zar doista tako mislite? - upitah. - Gospođica Howard uvijek mi se činila gotovo neugodno iskrena i poštena. Poirot mi dobaci začuden pogled koji nisam posve razumio. Činilo se kao da se sprema nešto

reći, ali se suzdržao. - Gospodica Murdoch također - nastavih - barem kod nje nema ništa neiskrenoga.

— Nema. Ali je čudno kako ona koja je spavala u susjednoj sobi nije ništa čula, a gospoda Cavendish u drugom je krilu zgrade jasno čula kad se prevrnuo stol.

— Pa, ona je mlada. Ima čvrst san.

— O da, kako ne bi! Mala je očito svjetska prvakinja u tome!

Nije mi se osobito svidio njegov ton, ali u tom trenutku do nas dopre diskretno kucanje i mi, pogledavši kroz prozor, ugledasmo dvojicu detektiva kako nas čekaju pred kućom.

Poirot uze šešir, snažno zafrče brk i, obrisavši pomno nepostojeću česticu prašine s rukava, dade mi rukom znak da krenem pred njim niza stube na ulicu, gdje se pridružismo detektivima i pođosmo put Stylesa.

Mislim da je pojava dvojice pripadnika Scotland Yarda izazvala priličan šok - osobito kod Johna premda je, naravno, nakon pravorijeka, to bilo tek pitanje vremena.

Medutim, nazočnost policijskih službenika napokon mu je otvorila oči.

Poirot se usput dogovorio s Jappom, pa je ovaj potonji zatražio da se ukućani, svi osim posluge, okupe u salonu. Shvatio sam značenje tog poteza. Na Poirotu je sada bilo da ispuni obećanje.

Ja osobno nisam bio uvjeren u uspjeh. Poirot je mogao imati najbolje razloge da vjeruje u Inglethorpovu nedužnost, ali čovjek Summerhayeva tipa tražit će opipljive dokaze, a ja sam sumnjao da ih Poirot može pružiti.

Uskoro smo se svi našli u salonu i Japp je za nama zatvorio vrata. Poirot je uljudno svakomu namjestio stolac. Sve su oči bile uprte u

ljude iz Scotland Yarda. Mislim da smo tada prvi put shvatili da čitava priča nije samo ružan san, već opipljiva zbilja.

Čitali smo o sličnim stvarima - sada smo i sami sudionici drame. Sutra će dnevne novine diljem Engleske rastrubiti novost pod golemim naslovima: *TAJANSTVENA TRAGEDIJA — OTROVANA BOGATAŠICA*

Bit će tu i fotografije Stylesa, snimke na kojima je »Obitelj nakon istrage« - seoski fotograf nije gubio vrijeme! Sve ono što smo toliko puta čitali - ono što se događa drugima, nikada nama. A sada je, ovdje u ovoj kući, počinjeno ubojstvo. Pred nama su stajali »detektivi zaduženi za slučaj«. Dobro poznata otrcana frazeologija projurila mi je kroz glavu dok sam čekao da Poirot započne s procedurom.

Mislim da smo svi bili pomalo iznenađeni što je on, a ne netko od policijskih službenika, preuzeo inicijativu.

— Mesdames i messieurs - započne Poirot, naklonivši se kao da je slavni profesor koji se sprema održati predavanje - pozvao sam vas sve ovamo sa stanovitim ciljem. Taj cilj ima veze s Alfredom Inglethorpom.

Inglethorp je sjedio malo po strani - mislim da su svi, nesvjesno, malo odmaknuli stolce od njega - i trgnuo se kad je Poirot izgovorio njegovo ime.

— Gospodine Inglethorp - reče Poirot, obraćajući mu se izravno - nad ovom se kućom nadvila teška crna sjena - sjena ubojstva.

Inglethorp tužno zaklima glavom.

— Moja sirota supruga - promrmljao je. - Jadna Emily! To je strašno.

— Ne vjerujem, monsieur - reče Poirot naglašavajući svaku rij eč - da vi u potpunosti shvaćate kako bi to strašno moglo završiti - po vas. - A kako Inglethorp nije pokazivao da je razumio, doda: - Gospodine Inglethorp, vi se nalazite u veoma velikoj opasnosti.

Dvojica detektiva malo su se promeškolljila. Vidjeh kako službeno upozorenje »Sve što kažete može se u postupku upotrijebiti protiv vas« praktički visi na Summerhayevim usnama. Poirot nastavi:

— Razumijete li sada, monsieur? - Ne. O čemu govorite?

— Govorim o tome - reče Poirot polako - da ste pod sumnjom da ste otrovali svoju suprugu.

Na ove tako otvoreno izgovorene riječi među okupljenim ljudima zavlada tajac.

— Za Boga miloga! - kriknu Inglethorp skočivši sa stolca. - Kakva monstruoza pomisao! Ja - otrovao svoju najdražu Emily!

— Ne vjerujem - nastavi Poirot, gledajući ga netremice - da ste vi potpuno shvatili loš dojam što ga je ostavio vaš iskaz na istrazi. Gospodine Inglethorp, sada kad ste čuli ovo što sam rekao, da li i dalje odbijate reći gdje ste bili u ponedjeljak u šest sati poslijepodne?

Teško zastenjavši, Alfred Inglethorp utone natrag u naslonjač i pokrije lice rukama.

Poirot mu je prišao i sada je stajao nad njim.

— Govorite! - poviče on prijeteći.

S velikim naporom spusti Inglethorp ruke s lica. Potom polako i odlučno odmahnu glavom.

— Nećete govoriti?

— Neću. Ne vjerujem da bi itko mogao biti takvo čudovište i mene optužiti za ono što ste rekli.

Poirot kimnu zamišljeno poput čovjeka koji je donio odluku. - Soit! Onda moram ja govoriti umjesto vas.

Alfred Inglethorp ponovno skoči na noge.

— Vi? Kako vi možete govoriti? Vi ne znate... - tu se on naglo prekine.

Poirot se okrenuo prema nama. - Mesdames, messieurs! Ja govorim! Slušajte! Ja, Hercule Poirot, tvrdim da muškarac koji je ušao u ljekarnu i kupio strihnin prošlog ponedjeljka, nije bio gospodin Inglethorp, jer je toga dana u šest sati gospodin Inglethorp pratio gospođu Raikes od obližnje farme do njezine kuće. Mogu vam dovesti ništa manje nego pet svjedoka koji će prisegnuti da su ih vidjeli zajedno, ili u šest ili malo kasnije, a kako znadete, Abbey Farm, dom gospođe Raikes, udaljen je najmanje četiri kilometra od sela. Ovaj alibi apsolutno je neupitan!

Neka bude!

7. Nove sumnje

Među nazočnima na trenutak zavlada tajac. Japp, koji je od svih nas bio najmanje iznenađen, progovori prvi.

— Na časnu riječ - povika - vi ste nevjerojatni! Bez šale, gospodine Poirot! Ti vaši svjedoci su u redu, pretpostavljam?

— Voila! Pripremio sam njihov popis - imena i adrese. Morate s njima razgovarati, naravno. Ali vidjet ćete da je sve u redu.

— Uvjeren sam u to. - Japp spusti glas. - Veoma sam vam zahvalan. Gadno bismo nasjeli da smo ga uhitili. Okrenuo se Inglethorpu. - Ali, gospodine, molim vas, zašto to niste mogli reći na sudu?

— Reći ću vam zašto - umiješa se Poirot. - Ima nekih glasina...

— Koje su apsolutno zlonamjerne i potpuno neistinite - prekine ga Alfred Inglethorp uzrujanim glasom.

— I gospodinu Inglethorpu je bilo veoma stalo da upravo u ovom trenutku ne izazove skandal. Imam li pravo? - Potpuno. - Inglethorp je potvrdno kimnuo. - Dok moja sirota Emily još nije ni pokopana, zar je čudo što mi je bilo stalo da se ne šire dodatne lažne glasine?

— Među nama rečeno, gospodine - pripomenu Japp ja bih podnio kakvegod glasine radije nego da me uhite pod optužbom za ubojstvo. A usudio bih se pomisliti da bi i vaša sirota gospoda bila istog mišljenja. I da nije bilo ovog ovdje gospodina Poirota, bili biste uhićeni sigurno kao što su dva i dva četiri!

— Bio sam glup, nedvojbena - promrmljao je Inglethorp. - Ali vi ne znate, inspektore, kako su mene progonili i ogovarali. - I tu on baci opak pogled na Evelyn Howard.

— A sada bih, gospodine - Japp se žustro obrati Johnu - želio vidjeti gospodinu sobu, molim vas, a nakon toga bih rado malo porazgovarao s poslugom. Nemojte se uopće obazirati na nas. Naš gospodin Poirot će mi pokazati put.

Kad su svi napustili prostoriju, Poirot se okrene meni i daje mi znak da podem s njim gore. Tamo me je uhvatio pod ruku i odvuкао ustranu.

— Brzo, otidite u drugo krilo. Stanite tamo - tik do onih vrata zastrtih debelom zavjesom. Ne mičite se dok ja ne dođem. - Potom se hitro okrene i pridruži detektivima.

Slijedio sam njegove upute, zauzeo poziciju kraj vrata zastrtih zavjesom i pitao se što li se samo krije iza njegove molbe. Zašto trebam čuvati stražu upravo na ovom mjestu? Zamišljeno sam gledao hodnik pred sobom. Odjednom mi na um pade jedna pomisao. Sve sobe, osim one Cynthije Murdoch, nalaze se upravo u ovom, lijevom krilu. Ima li to kakve veze s ovim? Trebam li izvijestiti ako netko uđe ili iziđe?

Stajao sam poslušno na svome mjestu. Minute su prolazile. Nitko nije došao. Ništa se nije dogodilo.

Vjerojatno je već bilo prošlo dvadesetak minuta kad mi se Poirot pridružio.

— Niste se pomaknuli odavde?

— Nisam, stajao sam ovdje postojano kao stijena. Ništa se nije dogodilo.

— Aha! - Je li zadovoljan ili razočaran? - Ništa niste vidjeli?

— Ne.

— Ali vjerojatno ste nešto čuli? Glasan tresak.. ha, mon ami?

— Nisam.

— Je li moguće? Ah, jako sam na sebe ljut! Obično nisam tako nespretan. Načinio sam samo jednu malu kretnju... - (poznate su mi Poirotove kretnje) - lijevom rukom i stolić kraj kreveta se prevrnuo!

Doimao se tako djetinjasto ojađen i pokunjen te pohitah da ga utješim.

— Nemojte se uzrujavati, čovječe. Kakve to veze ima? Malo vas je uzбудio vaš trijumf u salonu. Mogu vam reći da je to bilo pravo iznenađenje za sve nas.

Očigledno u odnosu Inglethorpa i gospode Raikes ima nešto više no što smo mi mislili, kad o tome tako uporno šuti. Što ćete sada poduzeti? Gdje su ljudi iz Scotland Yarda?

— Otišli su dolje razgovarati s poslugom. Pokazao sam im našu zbirku dokaza. Japp me razočarao. On nema nikakvu metodu!

— Hej! - povikah pogledavši kroz prozor. - Stiže doktor Bauerstein. Mislim da ste u pravu glede tog čovjeka, Poirot. Meni se on ne sviđa.

— On je lukav - zamišljeno primijeti Poirot.

— O, lukav k'o sam davo! Moram priznati da sam osobito uživao kad se u utorak našao onako na mucu. Nikada niste tako nešto vidjeli! - Opisao sam mu doktorovu pustolovinu. - Izgledao je kao pravo pravcato strašilo za ptice! Onako oblijepljen blatom od glave do pete.

— Vi ste ga, znači, vidjeli?

— Jesam. Naravno, nije htio ući - upravo smo bili ustali od objeda - ali gospodin Inglethorp je bio uporan.

— Što? - Poirot me snažno uhvati za ramena. - Zar je doktor Bauerstein bio ovdje u utorak navečer? Ovdje? I uopće mi to niste rekli? Zašto mi to niste rekli? Zašto?

Zašto?

Doimao se kao da je potpuno pomahnitao.

— Dragi moj Poirot - pokušavao sam ga smiriti - nisam mislio da bi vas to moglo zanimati. Nisam znao da je to u bilo kojem pogledu značajno.

— Značajno? To je najznačajnije od svega! Znači, doktor Bauerstein je bio ovdje u utorak navečer - na dan ubojstva. Hastingse, zar ne shvaćate? To sve mijenja, apsolutno sve!

Nikada ga nisam vidio tako uzrujana. Pustivši moja ramena, on mehanički ispravi dva svijećnjaka još uvijek mrmljajući ispod glasa: - Da, to sve mijenja, apsolutno sve.

Odjednom mi se učinilo da je donio odluku.

— Allons!^[9] - reče. - Moramo smjesta djelovati. Gdje je gospodin Cavendish?

John je bio u malom salonu za pušenje. Poirot mu odmah pride.

— Gospodine Cavendish, imam važnog posla u Tadminsteru. Novi trag. Mogu li uzeti vaš automobil?

— Ma, naravno. Želite li odmah? - Ako je moguće.

John pozvoni i naredi da se izveze automobil. Za deset minuta već smo jurili kroz perivoj i potom cestom za Tad minste.

Dakle, Poirot - pripomenuh malodušno - možda ćete mi napokon ipak reći o čemu je tu riječ?

— Pa, mon ami, veći dio možete pogoditi i sami. Naravno, vi ste shvatili da je sada, kad je gospodin Inglethorp izvan igre, čitava situacija uvelike promijenjena. Sada smo suočeni s posve novim problemom. Sada znademo da ima jedna osoba koja nije kupila otrov. Otklonili smo iskonstruirane dokaze. A sada o pravima. Uvjerio sam se da je svatko iz kuće, osim gospode Cavendish koja je s

vama igrala tenis, u ponedjeljak navečer mogao odglumiti gospodina Inglethorpa. Isto tako imamo i njegovu vlastitu izjavu da je kavu ostavio u predvorju. Nitko za vrijeme istrage nije to uočio - ali sada to dobiva posve drugo značenje. Moramo otkriti tko je tu kavu naposljetku odnio gospođi Inglethorp, odnosno tko je prolazio predvorjem dok je kava još bila ondje. Iz onoga što ste rekli, za samo dvoje ljudi možemo sa sigurnošću reći da nisu bili u blizini te šalice kave: gospoda Cavendish i Mademoiselle Cynthia.

— Da, to je točno. - Osjetio sam neopisivo olakšanje. Mary Cavendish nipošto ne može ostati pod sumnjom.

— U namjeri da skinem sumnju s Alfreda Inglethorpa - nastavi Poirot - bio sam prinuden otvoriti karte prije no što sam namjeravao. Dokle god je zločinac živio u uvjerenju da sumnjam u Inglethorpa, bio je neoprezan. Sada će biti dvostruko na oprezu. Da... dvostruko na oprezu. Iznenada se okrenuo prema meni. - Recite mi, Hastingse, vi osobno... ne sumnjate ni u koga?

Oklijevao sam. Da budem iskren, jedna mi je pomisao, posve luda i nevjerojatna sama po sebi, nekoliko puta prošla kroz glavu tog jutra. Odbacio sam je kao apsurdnu, no ona se nije dala otjerati.

— Ne možete to nazvati sumnjom - promrmljah. Toliko je glupa.

— Dajte - hrabrio me je Poirot. - Ne bojte se. Recite svoje mišljenje. Morate uvijek slušati što vam instinkt govori.

— Pa dobro - izlanuh - apsurdno je... ali ja sumnjam da gospodica Howard nije rekla sve što zna!

— Gospodica Howard?

— Da... smijati ćete mi se...

— Ne, nipošto. Zašto bih se smijao?

— Ne mogu si pomoći - nastavio sam šepRTLjiti - ali osjećam da smo nju isključili iz grupe mogućih osumnjičenih, naprosto zato što nije bila nazočna na mjestu događaja. Ali, na kraju krajeva, ona je odavde bila udaljena jedva dvadeset i pet kilometara. Kolima se može stići za pola sata. Možemo li sa sigurnošću tvrditi da ona te noći kad se dogodilo ubojstvo nije bila u Stylesu?

— Da, prijatelju moj - reče Poirot - možemo. Jedna od prvih stvari mi je bila da nazovem bolnicu u kojoj radi.

— D a, i?

— Pa, doznao sam da je gospodica Howard bila na dužnosti u utorak poslijepodne i da se - budući da je neočekivano stigao konvoj s ranjenicima - ljubazno ponudila da preuzme noćno dežurstvo, što je sa zahvalnošću prihvaćeno. Time je ova priča završena.

— O! - rekoH posve smeten. - Zapravo - nastavih upravo me izuzetna žestina kojom napada Inglethorpa potaknula da posumnjam u nju. Stalno me progoni osjećaj da bi ona bila kadra bilo što poduzeti protiv njega. A došao sam i na pomisao da ona možda zna nešto o uništavanju oporuke. Možda je ona zabunom spalila novu oporuku, umjesto stare koja je bila u njegovu korist. Tako je užasno ogorčena na njega.

— Držite da je njezina žestina neprirodna?

— Pa, da. Nevjerojatno je agresivna. Pitam se je li ona posve zdrava kad se radi o tome.

Poirot energično odmahne glavom.

— Ne, ne, tu ste na pogrešnom tragu. Gospodica Howard ne pati ni od kakvih duševnih smetnji niti degeneracija. Ona je sjajan primjerak savršeno uravnotežene engleske korenike. Ona je otjelovljenje zdravog razuma.

— Pa ipak, njezina mržnja spram Inglethorpa nalik je nekoj maniji. Moja je ideja - nedvojbeno, užasno smiješna - da je ona namjeravala otrovati njega - i da je otrov nekako došao gospođi Inglethorp u ruke. No nije mi jasno kako se to moglo dogoditi. Čitava je ova priča krajnje besmislena i smiješna.

— U jednome ste ipak u pravu. Uvijek je mudro sumnjati u svakoga, sve dok nisi kadar dokazati, logično i tako da sam u to budeš uvjeren, da je nevin. Dakle, koji razlozi govore protiv toga da bi gospođica Howard namjerno htjela otrovati gospodu Inglethorp?

— Ali, bila joj je tako odana! - uskliknuh.

— No! No! - poviče Poirot srdito. - Rezonirate poput djeteta. Kad bi gospođica Howard bila katra otrovati staru damu, bila bi jednako katra odglumiti i odanost.

Ne, moramo tražiti na drugom mjestu. Potpuno ste ispravno zaključili da je strast kojom napada Alfreda Inglethorpa odveć nasilna a da bi bila prirodna, ali izvukli ste iz toga posve pogrešan zaključak. Ja sam došao do nekih svojih zaključaka, za koje vjerujem da su ispravni, ali o njima zasada neću govoriti. - Zastao je načas, a potom nastavio. Dakle, po meni, postoji jedan neosporiv prigovor tome da bi gospođica Howard bila ubojica.

— A to je?

— Da smrću gospođe Inglethorp gospođica Howard ništa ne dobiva.

Zamislio sam se.

— Nije li gospoda Inglethorp mogla napraviti oporuku u njezinu korist?

Poirot odmahne glavom.

— Ali sami ste spomenuli tu mogućnost gospodinu Wellsu.

Poirot se nasmiješi.

— Imao sam za to svojih razloga. Nisam želio izreći ime osobe koju sam zapravo imao na umu. Gospođica Howard zauzima manje-više sličan položaj, pa sam umjesto toga upotrijebio njezino.

— Ipak, gospođa Inglethorp mogla je to učiniti. Pa, ona oporuka načinjena onoga poslijepodneva kad je umrla... Ali Poirot je odmahivao glavom tako odlučno te ja zastadoh.

— Ne, dragi prijatelju. Ja o toj oporuci imam neke svoje idejice. Mogu vam reći samo toliko: nije bila u korist gospođice Howard.

Uspio me je uvjeriti, premda zapravo nisam shvaćao kako može biti tako siguran u to.

— Dobro - rekoh uzdahnuvši - oslobodit ćemo gospođicu Howard sumnje. I vi ste dijelom krivi što sam uopće počeo u nju sumnjati. Na to me je navelo ono što ste rekli o njezinu svjedočenju na istrazi.

Poirot se doimao zbunjeno.

— Što sam to rekao o njezinu svjedočenju?

— Zar se ne sjećate? Kad sam naveo nju i Johna Cavendisha kao osobe izvan svake sumnje?

— O... ah... da. - Kao da je bio malo zbunjen, ali se brzo snašao. - Usput, Hastingse, molio bih vas da nešto učinite za mene.

— Naravno. Što je to?

— Kad se sljedeći put nadete nasamo s Lawrenceom Cavendishem, htio bih da mu kažete sljedeće: »Imam za vas poruku od Poirota. On kaže: 'Nadite šalicu od kave koja nedostaje, i možete biti mirni!'« Ništa više. Ništa manje.

— »Nadite šalicu od kave koja nedostaje, i možete biti mirni! « Upravo tako? - upitah, ništa ne shvaćajući.

— Savršeno. ', - Ali što to znači?

— E, to ostavljam vama da otkrijete. Imate pristup činjenicama. Samo vi to njemu recite i slušajte što će odgovoriti.

— Dobro... ali sve je to tako tajnovito.

Bili smo stigli do Tadminstera i Poirot usmjeri automobil prema »Kemijском laboratoriju«.

Tu Poirot spretno iskoči iz automobila i nestane u unutarnjosti. Za nekoliko se minuta vratio.

— Eto - reče. - Sve sam obavio.

— Što ste tamo radili? - upitah silno znatiželjno. - Ostavio sam nešto da mi analiziraju.

— Da, ali što?

— Uzorak kakaa što sam ga uzeo iz lončića u spavaćoj sobi.

— Ali taj je već bio na analizi! - zapanjih se. - Doktor Bauerstein ga je dao na analizu, a vi osobno smijali ste se na mogućnost da se u njemu nade strihnin.

— Znam da ga je doktor Bauerstein dao analizirati odgovori mirno Poirot.

— Dobro, i onda?

— Pa, prohtjelo mi se da ga ponovno dadem analizirati, to je sve.

I više iz njega nisam mogao izvući niti riječi na tu temu. Ovo što je Poirot izveo s kakaom veoma me je zbunilo. Nisam ga mogao uhvatiti ni za glavu ni za rep. Moje povjerenje u njega, koje je u jednom trenutku bilo prilično poljuljano, posve se, međutim, povratilo nakon što je tako slavodobitno i~spio dokazati nevinost Alfreda Inglethorpa.

Pogreb gde Inglethorp održan je sutradan, a u ponedjeljak, kad sam sišao na kasni doručak, John me odvede u stranu i reče mi da g. Inglethorp odlazi tog jutra, da će se preseliti u Stylites Arms dok ne odluči što će dalje.

— Doista je veliko olakšanje pomisliti da odlazi, Hastingse - nastavi iskreno moj prijatelj. - Bilo je dosta gadno i prije, kad smo mislili da je to on učinio, ali nek' me vrag odnese ako sada nije još gore kad nas sve muči grizodušje što smo se tako obrušili na tog čovjeka. Prema njemu smo se stvarno ponijeli odvratno. Naravno, činjenice mu nipošto nisu išle u prilog. Ne znam kako bi nas netko mogao osuditi što smo stanovite zaključke donijeli tako naprečac. A ipak: što je tu je, učinili smo mu krivo, a sada imamo prokleta neugodan osjećaj da bi trebalo nešto ispraviti, što teško pada kad ti čovjek nije ništa simpatičniji nego prije. Čitava situacija je prokleta neugodna! I ja sam mu zahvalan što je bio toliko taktičan te se maknuo iz kuće. Prava je sreća što Styles nije pripadao majci, pa mu ga nije mogla ostaviti. Ne bih mogao podnijeti pomisao da taj stvor ovdje gospodari. Što se njezina novca tiče, nek' si ga nosi.

— Hoćeš li biti u stanju održavati linanje? - upitao sam. - Da, hoću. Moram platiti porez na nasljedstvo, naravno, ali uz imanje ide i polovica očeva novca, a Lawrence će zasada ostati s nama pa će tu biti i njegov dio. Isprva ćemo, naravno, biti u stisci s novcem, budući sam, kao što ti rekoh, i sam u financijskim neprilikama. No gospoda kredit~ri će sada pričekati.

Zahvaljujući sveopćem olakšanju što smo ga osjetili zbog Inglethorpova odlaska za doručkom je, možda prvi put nakon tragedije, vladalo vedro raspoloženje. Cynthia, čiji je mladenački duh bio po prirodi živahan, izgledala je opet ljupko kao i prije a i mi ostali, izuzevši Lawrencea koji je i dalje bio tmuran i nervozan, bili smo spokojno vedri, očekujući s nadom novu, bolju budućnost.

Novine su, naravno, bile pune priča o tragediji. Upadljivi naslovi, stranice na kojima su bili nagurani životopisi svih ukućana, prikrivene insinuuacije, uobičajene otrcane tvrdnje kako je policija na tragu rješenja. Ničega nismo bili pošteđeni. Bila je mrtva sezona. U ratu je

bilo trenutačno zatišje, pa su se novine požudno bacile na ovaj zločin u visokim krugovima: »Tajanstveni događaj u Stylesu« bio je tema dana.

Sve to bilo je, naravno, veoma neugodno Cavendishevima. Neprekidno su nas salijetali novinski izvjestitelji, kojima nije bio dozvoljen pristup u kuću, ali koji su nastavili opsjedati selo i okolicu imanja, gdje su ležali u zasjedi s fotoaparatom, čekajući da im naleti neki neoprezan ukućanin. Svi smo živjeli na udaru publiciteta.

Ljudi iz Scotland Yarde, očiju kao u lasice i škrti na riječima, dolazili su i odlazili, pretraživali i ispitivali. U kojem se smjeru kreće njihova istraga, to nismo znali.

Jesu li pronašli kakav trag, ili će ovaj zločin ostati u kategoriji neriješenih slučajeva?

Poslije doručka prišla mi je ponešto tajnovito Dorcas i upitala može li sa mnom načas porazgovarati.

— Naravno. O čemu je riječ, Dorcas?

— Pa, evo ovako, gospodine. Možda ćete danas vidjeti gospodina Belgijanca? - Kimnuo sam potvrdno. - Pa, gospodine, vi se sjećate da me je posebno pitao ima li gospodarica ili itko drugi, zelenu haljinu.

— Da, sjećam se. Jeste li je pronašli? - Moje se zanimanje naglo probudilo.

— Ne, to nisam, gospodine. Ali u međuvremenu sam se sjetila nečega što mlada gospoda - (John i Lawrence su još uvijek bili »mlada gospoda«) - zovu »škrinja za maškare«. Ona stoji gore na tavanu, gospodine: To je velika škrinja puna stare odjeće i krabuljnih kostima i svega i svačega. I meni je odjednom palo na pamet da bi među njima mogla biti i neka zelena haljina. Zato, ako biste rekli gospodinu Belgijancu...

— Reći ću mu, Dorcas - obećah.

— Baš vam hvala, gospodine. On je jedan krasan gospon, gospodine. Sasvim nešto drugo nego ona dva gospodina iz Londona koji posvuda njuškaju i stalno nešto ispituju. Ja baš ne volim strance, ali po onome što piše u novinama shvatila sam da ti hrabri Belgići nisu obični stranci i osim toga on je uvijek tako ljubazan.

Dobra stara Dorcas! Dok je stajala preda mnom s onim svojim poštenim licem, pomislio sam kako je krasan primjerak onih tipičnih starinskih služavki koje tako brzo izumiru.

Pomislio sam da bih baš mogao i odmah otići u selo i potražiti Poirota; susreli smo se, međutim, na pola puta te sam mu odmah prenio Dorcasinu poruku.

— A, Dorcas je sjajna! Pogledat ćemo u škrinju, premda... no nije važno... svejedno ćemo je pregledati.

Ušli smo u kuću kroz jedna od staklenih vrata. U predvorju nije bilo nikoga, te se mi uputismo ravno na tavan. I tu je stvarno bila škrinja, lijepi stari komad namještaja, okovana bakrenim zakovicama i do vrha natrpana najraznovrsnijom odjećom.

Poirot je bez sustezanja istresao sve na pod. Bilo je tu par zelenih materijala različitih nijansi, ali Poirot je samo odmahnuo glavom. Izažio je nekako bezvoljno, kao da ne očekuje osobite rezultate. Odjednom uskliknu.

— Što je?

— Pogledajte!

Škrinja je bila gotovo prazna i ondje, na samom dnu, ležala je veličanstvena crna brada.

— Oho! - klikne Poirot. - Oho! - Okretao ju je u rukama i pomno pregledavao sa svih strana. - Nova - zaključio.

— Da, posve nova.

Nakon kratkog oklijevanja on je stavi natrag u škrinju, nabaca ostalu odjeću natrag na nju i žustro se uputi u prizemlje. Otišli smo ravno u ostavu, gdje smo zatekli Dorcas kako čisti srebrni pribor za jelo.

Poirot joj poznatom galskom uljudnošću zaželi dobro jutro i potom upita:

— Pogledali smo u onu škrinju, Dorcas. Neobično sam vam zahvalan što ste nam je spomenuli. Tamo se stvarno nalazi krasna zbirka odjevnih predmeta. Zanimalo bi me da li se često upotrebljavaju?

— Pa, gospodine, sada više ne osobito često, premda s vremena na vrijeme još imamo ono što mlada gospoda zovu »kostimi~ana noć«. Ponekad zna biti veoma zabavno, gospodine. Gospodin Lawrence je sjajan. Neobično smiješan! Nikada neću zaboraviti onu noć kad se pojavio prerušen u perzijskog cara, mislim da je on to tako zvao - svakako je bio neki istočnjački kralj. U ruci je imao veliki nož za otvaranje pisama.

»Pazi, Dorcas«, kaže on meni, »moraš prema meni biti jako pristojna. Ovo je moja posebno naoštrena sablja i ako tobom ne budem zadovoljan, ode glava! « Gospođica Cynthia je bila Apaš, ili tako nekako - mislim da je to francuski razbojnik. Kako je samo izgledala! Ne biste vjerovali kako se zgodna mlada dama poput nje može pretvoriti u takvog rutkova. Ne bi je nitko živ prepoznao.

— Te su večeri zacijelo bile veoma zabavne - reče Poirot ljubazno. - Pretpostavljam da je gospodin Lawrence, kao perzijski šah, nosio onu krasnu crnu bradu što je gore u škrinji?

— Da, imao je bradu, gospodine - odgovori Dorcas smješkajući se - to dobro znam, jer je od mene posudio dva povjesma crne vune od kojih ju je načinio! Uvjeravam vas da je izdaleka izgledala posve prirodno. Nisam ni znala da gore ima neka brada.

Vjerojatno je tamo tek odnedavna. Bila je jedna crvena vlasulja, to znam, ali ništa drugo slično kosi. Uglavnom su rabili nagorene čepove - premda je to poslije teško skinuti. Gospođica Cynthia je jedanput bila crnkinja, ali se poslije dobrano namučila.

— Dorcas, znači, ne zna ništa o toj crnoj bradi - reče Poirot kad smo se vratili u predvorje.

— Mislite li da je to ta? - nestrpljivo prošaptah.

Poirot kimnu potvrdno.

— Mislim. Uočili ste da je dotjerivana?

— Nisam.

— Da. Oblikovana je točno kao brada gospodina Inglethorpa, a našao sam i nekoliko odrezanih dlaka. Hastingse, ovaj je slučaj veoma zakučast.

— Pitam se tko ju je stavio u škrinju.

— Netko veoma inteligentan - primijeti Poirot suho. Shvatili ste, zar ne, da ju je sakrio na mjesto na kojemu će biti najmanje uočljiva. Da, inteligentan je. Ali mi moramo biti još inteligentniji. Moramo biti toliko inteligentni da on uopće ne pomisli da smo inteligentni.

Pomirio sam se s tim.

— Hajdete, mon ami, vi ćete mi biti od velike pomoći. Bilo mi je drago čuti ovaj kompliment. Ponekad mi se činilo da me Poirot ne cijeni koliko zaslužujem.

— Da - nastavio je, zamišljeno me gledajući - vi ćete biti nezamjenjivi.

Ovo me je, naravno, razveselilo, ali Poirotove sljedeće riječi bile su nešto manje dobrodošle.

— Moram imati saveznika u kući - zamišljeno je dometao. - Imate mene - pobunih se.

— Točno, ali to nije dovoljno.

Bio sam povrijeđen, što sam i pokazao. Poirot se požuri objasniti što misli.

— Niste me dobro razumjeli. Svi znaju da radite sa mnom. Treba mi netko tko ni na koji način nije povezan s nama.

— A shvaćam. Što mislite o Johnu? - I-e, njega ne bih.

— Taj simpatični momak možda nije osobito bistar rekoh zamišljeno.

— Stiže gospodica Howard - reče iznenada Poirot. Ona je prava osoba. Ali ja sam kod nje na crnoj listi otkako sam gospodina Inglethorpa oslobodio sumnje. Svejedno, možemo barem pokušati.

Potvrdnim kimanjem, gotovo na granici pristojnosti, prihvati gdica Howard Poirotovu molbu za kratak razgovor. Ušli smo u mali salon i Poirot zatvori vrata.

— Dakle, Monsieur Poirot - reče nestrpljivo gdica Howard - o čemu je riječ? Da se čuje. Imam posla.

— Sjećate li se, mademoiselle, da sam vas jedanput zamolio za pomoć?

— Da, sjećam se. - Ona potvrdno kimnu glavom. - I ja sam vam rekla da ću vam sa zadovoljstvom pomoći.. da objesimo Alfreda Inglethorpa.

— A! - Poirot se ozbiljno zagleda u nju. - Gospođice Howard, postaviti ću vam jedno pitanje. Molim vas da mi iskreno odgovorite.

— Nikada ne lažem - odbrusi gdica Howard.

— A to je sljedeće: da li i dalje vjerujete da je gospođu Inglethorp otrovao njezin suprug? - Kako to mislite? - upita ona oštro. - Nemojte misliti da na mene mogu djelovati vaša cifrasta objašnjenja., Priznat ću da nije on taj koji je kupio strihnin u ljekarni. Pa što onda? Sigurna sam da je upotrijebio namočeni ljevak za muhe, kao što sam vam odmah rekla.

— To je arsen, ne strihnin - reče blago Poirot.

— Pa što onda? Arsen bi sirotu Emily jednako uklonio s puta kao i strihnin. Ako sam uvjeren da je to on učinio, nije me uopće briga kako je to učinio.

— Točno. Ako ste uvjereni da je to on učinio - opazi Poirot mirno. - Formulirat ću pitanje na drugi način. Jeste li ikada u dubini duše vjerovali da je gospođu Inglethorp otrovao njezin suprug?

— Zaboga! - poviče gđica Howard. - Nisam li vam stotinu puta rekla da je taj čovjek nitkov? Nisam li vam stotinu puta rekla da će je ubiti na spavanju? Ne mrzim li ja njega oduvijek k'o vruga?

— Točno - reče Poirot. - To potpuno potvrđuje moju malu teoriju.

— Kakvu malu teoriju?

— Gospodice Howard, sjećate li se razgovora što se vodio na dan dolaska mog prijatelja? On mi ga je ponovio, i tu ima jedna vaša rečenica koja me se neobično dojmila. Sjećate li se da ste tvrdili kako biste, da se dogodi zločin i netko koga volite bude umoren, vi instinktivno pogodili tko je ubojica, čak i kada to ne biste ničim mogli dokazati?

— Da. Sjećam se da sam to rekla. Ja sam i dalje u to uvjeren. Vi to zacijelo smatrate glupošću.

— Nipošto.

— A ipak se ne obazirete na moj instinkt kad je riječ o Alfredu Inglethorpu?

— Ne - odvratila Poirot kratko. - Zato što vam vaš instinkt ne govori protiv gospodina Inglethorpa.

— Molim?

— Ne. Vi želite vjerovati da je on počinio zločin. Vjerujete da je on to kadar učiniti.

Ali vaš vam instinkt govori da on to nije počinio. Govori vam i više - želite li da nastavim?

Zurila je u njega, fascinirana, i jedva zamjetno potvrdila rukom.

— Hoćete li da vam kažem zašto ste bili tako žestoko protiv gospodina Inglethorpa?

Zbog toga što ste pokušavali vjerovati ono što ste željeli vjerovati. Zbog toga što pokušavate ušutkati svoj instinkt koji vam govori jedno drugo ime...

— Ne, ne, ne! - povikala gđica Howard, divlje odmahujući rukama. - Nemojte tako govoriti! Oh, nemojte tako govoriti! To nije istina! To ne može biti istina. Ne znam što me je navelo na tako suludu.., tako užasnu.. pomisao!

— U pravu sam, znači? - upitala Poirot.

— Jeste, jeste, vi ste pravi čarobnjak kad ste to uspjeli pogoditi. Ali to ne može biti - to je odveć čudovišno, odveć nemoguće. Mora da je krivac Alfred Inglethorp.

Poirot ozbiljno odmahnu glavom.

— Nemojte me o tome pitati - nastavi gđica Howard jer vam neću reći. Neću to priznati, čak ni sebi. Sigurno sam luda, kad mi tako nešto pada na pamet.

Poirot je kimnuo, kao da je zadovoljan.

— Neću vas ništa pitati. Meni je dovoljno da znam da je onako kako sam pretpostavljao. Ali i ja... i ja imam svoj instinkt. Mi radimo zajedno za ostvarenje zajedničkoga cilja.

— Nemojte tražiti da vam pomognem, jer to neću. Ne bih pomakla ni mali prst da... da... - zapela je.

— Vi ćete mi pomoći usprkos samoj sebi. Ne tražim ništa od vas... ali vi ćete mi biti saveznik. Nećete se tome moći othrvati. Učinit ćete upravo ono što od vas očekujem. - A to je?

— Držat ćete oči otvorene! Evelyn Howard spusti glavu.

— Da. Tu si ne mogu pomoći. Ja uvijek imam oči otvorene... uvijek se nadajući da će se pokazati da imam krivo.

— Ako imamo krivo, tim bolje - reče Poirot. - Nitko neće biti sretniji od mene. Ali ako smo u pravu? Ako smo u pravu, gospođice Howard, na čijoj ste strani u tom slučaju? - Ne znam, ne znam...

— Dajte, molim vas.

— Moglo bi se zataškati.

— Ne smije biti nikakva zataškavanja. - Ali i sama bi Emily... - Tu se prekine.

— Gospođice Howard - reče ozbiljno Poirot - ovo je nedostojno vas.

Ona iznenada spusti ruke s lica.

— Da - reče mirno - tako ne govori Evelyn Howard! Ponosno je digla glavu. - Ovo je prava Evelyn Howard! A ona je na strani Pravde! Šta košta da košta. - S tim riječima ona čvrstim korakom napusti salon.

— Eto - reče Poirot, gledajući za njom - jednog veoma dragocjenog saveznika. Ta žena, Hastingse, ima i mozak i srce.

Nisam ništa odgovorio.

— Instinkt je nešto čudesno - razmišljao je naglas Poirot. - Ne možeš ga ni objasniti ni ignorirati.

— Čini se da vi i gospodica Howard znate o čemu govorite - pripomenuh hladno. - Možda niste svjesni toga da ja još uvijek tapkam u mraku.

— Ozbiljno? Zar je moguće, mon ami? - Da. Ne biste li me prosvijetlili?

Poirot me trenutak-dva pažljivo promatrao. Potom, na moje najveće iznenađenje, odlučno odmahnu glavom. - Ne, dragi prijatelju.

— Ali, čujte, zašto ne?

— Dvoje je dovoljno za čuvanje tajne.

— Dakle, ja mislim da je doista nepravedno što od mene skrivate činjenice.

— Ja ne skrivam činjenice. Sve činjenice za koje ja znam i vama su na raspolaganju.

Možete iz njih izvući vlastite zaključke. Ovaj put su u pitanju ideje.

— Svejedno, bilo bi zanimljivo znati.

Poirot me pogleda veoma ozbiljno i ponovno odmahnu glavom.

— Vidite - reče tužno - vi ne posjedujete instinkt. - Maloprije se tražila inteligencija - podsjetih ga.

— To dvoje često ide zajedno - došao je zagonetan odgovor.

Ta mi se primjedba učinila toliko nevažnom te se nisam ni potrudio odgovoriti. Ali odlučio sam da ću, budem li otkrio nešto zanimljiva i

važna - što nedvojbeno hoću zadržati to za sebe i nakraju iznenaditi Poirota rezultatom.

Ima trenutaka kad čovjek ima naprosto dužnost zauzeti vlastiti stav. g. Bauerstein Još nisam imao prilike Poirotovu poruku prenijeti Lawrenceu. Ali sada, izišavši na tratinu pred kućom i još uvijek uvrijeđen prijateljevom bahatošću, spazih Lawrencea kako nekom prastarom palicom besciljno gurka par još starijih loptica.

Učini mi se ovo dobrom prigodom da mu prenesem poruku. U protivnome bi me Poirot mogao u tome sam preteći. Istina je da nisam posve razumio njezin sadržaj, no laskao sam si kako ću prema Lawrenceovu odgovoru i možda uz malo spretna ispitivanja ubrzo dokučiti njezino značenje. S tom namjerom mu pristupih.

— Tražio sam vas - slagah. - Doista?

— Da. Zapravo, imam za vas poruku.. od Poirota. - Da?

— Rekao mi je da pričekam dok vas ne nađem nasamo - rekoh, spustivši povjerljivo glas i promatrajući ga pažljivo ispod oka. Uvijek sam bio stručnjak u onome što se, mislim, naziva stvaranjem atmosfere.

— Dakle?

Na tamnopolju sjetnu licu nije bilo nikakve promjene. Je li slutio što mu se spremam reći?

— Evo poruke - spustio sam još malo glas. - »Pronađite nestalu šalicu od kave i možete mirno spavati.«

— Što on time, zaboga, hoće reći? - Lawrence se zabuljio u mene s nehinjenom zapanjenošću.

— Zar ne znate?

— Nemam pojma. A vi?

Bio sam prinuden odmahnuti glavom. - Kakvu nestalu šalicu od kave?

— Ne znam.

— Bolje neka pita Dorcas ili neku od služavki ako ga zanimaju šalice za kavu. To je njihov posao, a ne moj. Ja ne znam ništa o šalicama za kavu, osim da imamo neke koje nikada ne koristimo, a san su snova! Stari worcester. Vi niste znalac, zar ne, Hastingse?

Odmahnuo sam glavom.

— Mnogo time gubite. Doista savršen komad staroga porculana... pravi ga je užitak uzeti u ruku ili čak samo pogledati.

— I što da onda kažem Poirotu?

— Recite mu da ne znam o čemu govori. Apsolutno ništa ne razumijem. - U redu.

Bio sam se uputio natrag prema kući, kadli me on iznenada pozove natrag.

— Čekajte, kako završava ta poruka? Ponovite mi je, molim vas.

— »Nadite nestalu šalicu za kavu i možete mirno spavati. « Jeste li sigurni da ne znate što to znači? - upitah ga ozbiljno.

Odmahnuo je glavom.

— Ne - reče zamišljeno - ne znam. Volio bih.. volio bih da znam.

Iz kuće se začuo udarac o gong te nas dvojica zajedno udosmo unutra. John je Poirotu bio pozvao da ostane na objedu, i ovaj je već sjedio za stolom.

Po prešutnom dogovoru nije bilo dopušteno spominjati tragediju. Razgovarali smo o ratu i raznim drugim temama. No nakon što su

servirani sir i kolačići a Dorcas napustila blagovaonicu, Poirot se iznenada nagne gospođi Cavendish.

— Oprostite mi, madame, što prizivam neugodna sjećanja, ali imam jednu malu teoriju.

— Poirotove »male teorije« bile su već poslovične - i rado bih vam postavio nekoliko pitanja.

— Meni? Ali naravno.

— Odveć ste ljubazni, madame. Želio bih pitati sljedeće: vrata što iz sobe Mademoiselle Cynthije vode u spavaću sobu gospode Inglethorp bila su, kažete, zasunjena?

— Nedvojbeno su bila zasunjena - odgovori pomalo iznenadeno gđa Cavendish. - Rekla sam to i na istrazi.

— Zasunjena?

— Da. - Doimala se zbunjeno.

— Mislim - objasni Poirot - jeste li sigurni da su bila zasunjena, a ne naprosto zaključana?

— Ah, razumijem što hoćete reći. Ne, to ne znam. Rekla sam zasunjena, misleći reći da su bila zatvorena i da ih nisam mogla otvoriti, ali čini mi se da su sva vrata zatekli zasunjena iznutra.

— No, što se vas tiče, vrata su jednako tako mogla biti i zaključana?

— Gospođa.

— O, da.

— Vi osobno niste slučajno uočili, kad ste ušli u sobu gospode Inglethorp, jesu li ta vrata bila zasunjena ili nisu? - Ja... ja vjerujem da jesu.

— Ali niste to vidjeli?

— Ne. Nisam.. ni pogledala.

— Ali ja zato jesam - neočekivano se umiješa Lawrence. - Slučajno sam uočio da jesu bila zasunjena.

— To je, znači, u redu. - Poirot se doimao nekako pokunjeno.

Nisam mogao suspregnuti radost što se, barem jedanput, Poirotova »mala teorija« pokazala ništavnom. Poslije ručka zamoli me Poirot da ga otpratim do kuće.

Pristao sam ponešto usiljeno.

— Vi se na mene srdite, je li tako? - upitao me je zabrinuto dok smo šetali perivojem.

— Ni najmanje - odvratih hladno.

— To je dobro. Odmah mi je pao kamen sa srca.

To nije bilo baš ono što sam namjeravao postići. Nadao sam se da će uočiti hladnoću u mome ponašanju. No, zabrinutost s kojom je to rekao uspjela je malo ublažiti moje opravdano nezadovoljstvo. Počeo sam se kraviti.

— Prenio sam Lawrenceu vašu poruku - rekoh.

— I što je on odgovorio? Bio je totalno zbunjen?

— Da. Posve sam siguran da nije imao pojma o čemu govorim. Očekivao sam da će Poirot biti razočaran, ali na moje najveće iznenađenje, on odgovori da je i sam tako pretpostavljao te da mu je veoma drago. Ponos mi je branio da ga išta dalje pitam.

Poirot je, međutim, prešao na drugu temu.

— Mademoiselle Cynthia danas nije bila na objedu? Kako je to moguće?

— Ona je opet u bolnici. Danas je počela ponovno raditi. - Ah, ona je vrijedna mala djevojka. I zgodna k tomu. Podsjeća me na slike što sam ih vidao po Italiji. Rado bih vidio tu njezinu bolničku ljekarnu. Što mislite, bi li mi je htjela pokazati?

— Uvjeren sam da bi joj bilo veoma drago. To je zanimljivo mjestašce.

— Ide li ona onamo svaki dan?

— Slobodna je srijedom, a kući na objed dolazi subotom. To su joj jedini slobodni dani.

— Zapamtit ću to. Danas žene obavljaju toliko važnih poslova, Mademoiselle Cynthia je inteligentna... o, da, ta mala zna misliti.

— Da. Čini mi se da je morala položiti prilično težak ispit. - Nedvojbena. To je, napokon, veoma odgovoran posao. Pretpostavljam da tamo drže veoma opasne otrove. - Da, nama ih je pokazala. Drže ih zaključane u jednom ormariću. S njima moraju biti veoma oprezni. Prije no što izidu iz sobe uvijek izvade ključ iz brave.

— Zbilja. Je li taj ormarić blizu prozora?

— Nije, nego na suprotnoj strani sobe. Zašto? Poirot samo slegne ramenima.

— Zanimalo me. To je sve. Hoćete li ući? Bili smo stigli pred njegovu kućicu.

— Neću. Mislim da ću krenuti natrag. Idem okolo, dužim putem kroz šumu.

Šuma oko Stylesa bila je prekrasna. Nakon šetnje kroz otvoreni perivoj sada sam upravo uživao lijeno tumarajući sjenovitim proplancima. Nije bilo ni daška vjetra, čak je i ptičji cvrkut gotovo

posve utihnuo. 'Ihmarao sam tako neko vrijeme a potom se ispružih pod jednom starom razgranatom bukvom. Sa simpatijom i suosjećanjem počeh razmišljati o ljudskom rodu. Čak sam i Poirotu oprostio njegovu smiješnu tajnovitost. Osjećao sam se, zapravo, izmiren s cijelim svijetom. Potom zijevnuh.

Razmišljao sam o zločinu i počeo mi se činiti posve nestvaran i tako dalek.

Zijevnuo sam ponovno.

Vjerojatno se, pomislih, nikada nije ni dogodio. To je, naravno, samo ružan san.

Zapravo je Lawrence palicom za krocket ubio Alfreda Inglethorpa. Ali glupo je od Johna što od toga pravi takvu dramu i što u sav glas viče: » Kažem ti da to ne dopuštam!«

Trgnuh se iz sna.

Odmah sam shvatio da sam se našao u veoma neugodnu položaju. Jer, na nekih pet metara od mene, John i Mary Cavendish stajali su jedno prema drugome licem u lice i očigledno se svadali. A isto tako očigledno nisu bili svjesni moje nazočnosti, jer prije no što sam se uspio pokrenuti ili progovoriti, John ponovi riječi što su me bile probudile.

— Kažem ti Mary, to neću dopustiti. Mary odgovori mirnim i jasnim glasom:

— Imaš li ti uopće ikakva prava kritizirati moje postupke?

— Cijelo će selo o tome pričati! Moja majka je pokopana u nedjelju, a ti se već uokolo povlačiš s tim tipom.

— Oh - slegne ona ramenima - ako tebe smeta samo to što će reći selo!

— Ali nije samo to. Meni je dosta toga tipa i njegova muvanja uokolo. On je poljski Židov, osim toga.

— Koja kap židovske krvi ne može naškoditi. Ona unosi malo živosti - reče pogledavši ga - u tromu glupost običnih Engleza.

Vatra u očima, a led u glasu. Nije me začudilo što je Johnu krv poput grimizne plime navrla u lice.

— Mary!

— Da? - Ton joj se nije nimalo promijenio. Iz njegova glasa nestade preklinjanja.

— Znači li to da ćeš se nastaviti viđati s Bauersteinom usprkos mojoj izričitoj zabrani?

— Ako mi se bude htjelo. - Ti me izazivaš?

— Ne, ali odričem ti pravo da kritiziraš moje postupke. Zar ti nemaš prijatelja kojima bih ja mogla naći zamjerke? John ustuknu korak. Iz lica mu nestade i posljednje kapi krvi.

— Što hoćeš reći? - upita nesigurnim glasom.

— Vidiš! - mirno će Mary. - Shvaćaš, zar ne, da ti nemaš nikakva prava da meni biraš prijatelje?

John je pogleda s molbom u očima, duboko pogoden. - Nemam prava? Zar ja nemam prava, Mary? - reče nesigurno. Ispruži potom obje ruke. - Mary...

Načas sam pomislio da će popustiti. Blaži izraz pojavio joj se na licu, no ona odmah gotovo bijesno okrene glavu.

— Nikakva!

Učinila je već nekoliko koraka, kad John poleti za njom i uhvati je za ruku.

— Mary - glas mu je sada bio veoma miran - ti si zaljubljena u tog Bauersteina?

Ona malo zastane, a potom joj licem prijede čudan izraz, star kao svijet, a ipak vječno mlad. Tako su se vjerojatno smiješile egipatske sfinge.

Mirno se oslobodila njegova stiska i dobacila mu preko ramena:

— Možda. - Potom hitro napusti proplanak, a John ostane stajati kao okamenjen.

Sada sam ja izišao na proplanak, pri čemu sam namjerno gazio po suhim grančicama koje su pucketale. John se okrenuo. On je srećom, bio uvjeren da sam upravo stigao na poprište događaja.

— Hej, Hastingse. Jesi li doveo čovječuljka živa i zdrava do kuće? Čudan neki tip! Ma reci, je li on uopće čemu? - Svojedobno su ga smatrali jednim od najboljih detektiva.

— Pa, onda vjerujem da ipak nečega u tome ima! Ali, kako je ovaj svijet pokvaren!

— Misliš? - upitah.

— Bogami, mislim! Za početak je tu ova gadna stvar. Ljudi iz Scotland Yarda iskaču iz svih kutova kuće kao da su lutke na pero! Nikada ne znaš gdje će se sljedeći puta pojaviti. Drečeći naslovi u svim novinama u zemlji - po meni, prokleti bili svi novinari!

Znaš li da je jutros pred kolnim ulazom stajala masa ljudi i buljila unutra. Kao da smo izložak u muzeju voštanih figura Madame 'Ilissaud koji mogu doći gledati besplatno. Zar to nije čisti bezobrazluk?

— Glavu gore, John! - rekoh umirujući. - To ne može vječno potrajati.

— Ne može, je li? Samo koliko je dovoljno da se svi osjetimo poniženima.

— Ne, neće, tebe je ova tema već posve izludila.

— Kako čovjek ne bi poludio, kad ga u zasjedi čekaju prokleti novinari i kad u njega, kamo god se makne, zijaju kojekakvi poluidioti! Ali ima i nešto gore od toga.

— Što?

John spusti glas:

— Hastingse, jesi li ikada razmišljao o tome - mene to muči poput noćne more - tko je to učinio? Ne mogu a da ponekad ne pomislim da je to ipak bio nesretni slučaj.

Jer.. jer.. tko je to mogao učiniti? Sada kad je Inglethorp isključen, nitko drugi to nije mogao učiniti, nitko, hoću reći, osim - netko od nas.

Da, to bi bilo zbilja teško opterećenje za svakoga! Netko od nas? Da, zacijelo je tako, osim...

Sinula mi je nova pomisao. Na brzinu sam je razmotrio. Svjetlo je bivalo sve jače.

Poirotovi tajnoviti postupci, njegove aluzije - sve se slagalo. Kakva sam budala što nisam prije pomislio na tu mogućnost, i kakvo bi to olakšanje bilo za sve nas.

— Ne, Johne - rekoh - to nije jedan od nas. Kako bi mogao biti?

— Znam, ali ipak, tko bi drugi mogao biti? - Zar ne možeš pogoditi?

— Ne, ne mogu.

Ogledao sam se oprezno uokolo i spustio glas. - Doktor Bauerstein! - prošaptah.

— Nemoguće! - Nipošto.

— Ali što bi on, zaboga, dobio majčinom smrću?

— To mi nije jasno - priznadoh - ali reći ću ti sljedeće: Poirot tako misli.

— Poirot? Doista? Kako znaš?

Ispričah mu o Poirotovu velikom uzbuđenju kad je čuo da je dr. Bauerstein one sudbonosne noći bio u Stylesu, i dometnuh:

— Dva puta je rekao: »To sve mijenja«. A i ja sam malo o tome promislio. Sjećaš se da je Inglethorp rekao kako je kavu ostavio u predvorju? Dakle, Bauerstein je stigao upravo u tom trenutku. Nije li, dok ga je Inglethorp vodio kroz predvorje, doktor mogao u prolazu ispustiti nešto u kavu?

— Hm - uzvрати John. - Bilo bi to veoma opasno. - Da, ali je moguće.

— A osim toga, kako je mogao znati da je to njezina kava? Ne, stari moj, ne vjerujem da će ti to upaliti.

Ali ja sam se još nečega sjetio.

— Posve si u pravu. To nije izvedeno na taj način. Slušaj. - I tada mu ispričah o uzorku kakaa što ga je Poirot dao analizirati.

John me prekine upravo kad sam bio završio.

— Ali pazi, Bauerstein ga je već bio dao na analizu!

— Tako je, o tome se upravo i radi. Nisam to ni ja shvatio sve do maločas. Zar ne razumiješ? Bauerstein ga je dao analizirati - i to je to! Ako je Bauerstein ubojica, nije mu bilo teško zamijeniti ga s običnim kakaom i poslati taj na analizu. I naravno, u njemu se neće pronaći strihnin! Ali nitko ni u snu nije posumnjao u doktora Bauersteina, niti pomislio na to da uzme drugi uzorak.. osim Poirota dodao sam sa zakašnjelim divljenjem.

— Da, ali što je s gorkim okusom koji kakao navodno ne može prekriti?

— Pa, za to imamo samo njegovu riječ. A ima i drugih mogućnosti. On je po općem priznanju jedan od najvećih svjetskih toksikologa...

— Jedan od najvećih svjetskih što? Ponovi to, molim te. - On o otrovima zna više od ikoga na svijetu - objasnih. - Dakle, ja mislim da je on našao načina da strihnin učini bljutavim. A možda to uopće nije bio strihnin, nego neki nepoznati otrov o kojemu nitko nikada nije čuo, i koji izaziva gotovo jednake simptome.

— Hm, da, to bi moglo biti - reče John. - Ali slušaj, kako je on uspio doći do kakaa?

Kakao nije stajao u predvorju?

— Ne, nije - priznadoh nevoljko.

A tada mi odjednom sine strašna pomisao. Nadao sam se i molio Boga da ne padne i Johnu na um. Iskosa sam ga pogledao. On se i dalje zbunjeno mrštio i ja s olakšanjem odahnuh, jer grozna pomisao što mi je bila sinula bila je sljedeća: da je dr. Bauerstein možda imao suučesnika.

A ipak to nikako nije moguće! Zacijelo nijedna žena tako lijepa kao Mary Cavendish ne može biti ubojica. Ipak se zna da su lijepe žene bile trovačice.

I odjednom se prisjetih našeg prvog razgovora uz čaj na dan mog dolaska i bljeska u njezinim očima kad je rekla da je otrov žensko oružje. Kako je samo uzrujana bila te sudbonosne srijede navečer! Je li gda Inglethorp otkrila nešto između nje i Bauersteina i zaprijetila da će reći njezinu suprugu? Je li zločin počinjen kako bi se to spriječilo?

Tada se sjetih onog zagonetnog razgovora između Poirota i Evelyn Howard. Jesu li na to mislili? Je li to ono »čudovišno i nemoguće« u

što Evelyn nije željela vjerovati?

Da, sve se uklapalo.

Nije čudo što je gdica Howard predlagala da se sve »zataška«. Sada sam razumio onu njezinu nedovršenu rečenicu: » Sama Emily....« I duboko u duši sam se s njom složio. Ne bi li gđa Inglethorp radije ostala neosvećena nego da dopusti da tako strašna ljaga padne na ime Cavendish?

— Ima tu još nešto - odjednom se javi John, a na iznenadni zvuk njegova glasa trgnuo sam se poput krivca. - Nešto što me navodi da posumnjam u mogućnost da je to što govoriš točno.

— Što je to? - upitah, sretan što se udaljuje od pitanja tko je mogao staviti otrov u kakao.

— Pa, činjenica što je Bauerstein tražio da se obavi obdukcija. Nije to morao. Kod maloga Wilkinsa moglo je to mirno proći i kao srčana kljenut.

— Da - rekoh sumnjičavo. - Ali to mi ne znamo. Možda je držao da je to na dulje vrijeme sigurnije. Netko bi kasnije mogao progovoriti. Potom bi Ministarstvo unutarnjih poslova moglo narediti ekshumaciju. Tada bi se sve doznalo, a on bi se našao u nezgodnom položaju, jer nitko ne bi vjerovao da se čovjek njegova ugleda mogao toliko prevariti i proglasiti to srčanom kljenuti.

— Da, to je moguće - priznade John. - Ipak - dodao je - Nek sam proklet ako su mi jasni njegovi motivi!

Zadrhtao sam.

— Slušaj - rekao sam - možda ja imam krivo. I zapamti, sve ovo je u najstrožem povjerenju.

— Ali, naravno... to se samo po sebi razumije.

Ovako u razgovoru stigli smo i do malih vrtnih vrata kroz koja sada udosmo u vrt. U blizini su se čuli glasovi, budući da je čaj, kao i na dan mog dolaska, bio serviran pod američkom platanom.

Cynthia se vratila iz bolnice i ja privukoh svoj stolac njezinome i prenesoh joj Poirotovu želju da vidi njezinu bolničku ljekarnu.

— Naravno! Bilo bi mi silno drago da je vidi. Najbolje da jedanput dođe na čaj. Moram se s njim dogovoriti kada. On je tako simpatičan čovječuljak! Ali zna biti i čudan.

Natjerao me je nekidan da skinem iglu s kravate i ponovno je stavim, jer nije bila ravno zabodena.

Nasmijao sam se.

— U tome je pravi manijak. - Da, tako se čini.

Pošutjeli smo minutu-dvije a potom, pogledavši u smjeru Mary Cavendish i snizivši glas, Cynthia reče:

— Gospodine Hastingse. - Da?

— Poslije čaja željela bih s vama razgovarati.

Pogled kojim je pogledala Mary dao mi je misliti. Pomislio sam da se njih dvije baš odveć ne vole. Prvi mi je put palo na pamet da se zapitam o djevojčinoj budućnosti.

Gda Inglethorp nije se za nju ni na koji način pobrinula, ali mislio sam da će John i Mary sigurno inzistirati da ostane kod njih.. barem do kraja rata. Znao sam da je Johnu ona veoma draga i da bi mu bilo žao kad bi otišla od njih.

John, koji je bio otišao u kuću, sada se ponovno pojavio. Njegovo dobroćudno lice neuobičajeno se ljutito mrštilo.

— Prokleti bili detektivi! Ne shvaćam što zapravo hoće! Ušli su u svaku sobu u kući - sve su isprevrtali. Ovo je ipak previše!

Pretpostavljam da su iskoristili to što smo svi bili vani. Čut će me onaj tip Japp, čim ga prvi put vidim!

— Trla baba Ian - progundala je gdica Howard. Lawrence je bio mišljenja da se oni naprosto moraju praviti kao da nešto rade.

Mary Cavendish nije rekla ništa.

Nakon čaja pozvao sam Cynthiju na šetnju i zajedno smo odšetali do šume.

— Dakle? - upitah čim smo se našli iza lisnate zavjese zaštićeni od znatiželjnih pogleda.

S uzdahom, Cynthia se baci na tlo i odbaci šešir. Zrake sunca što su se probijale kroz grane pretvorile su njezinu kestenjastu kosu u ljeskavo zlato.

— Gospodine Hastingse... vi ste uvijek tako ljubazni i toliko toga znadete.

Shvatio sam u tom času da je Cynthia doista veoma ljupka djevojka! Mnogo ljupkija nego Mary, koja takve stvari nikada nije govorila.

— Dakle? - upitah dobroćudno dok se ona skanjivala. - Htjela bih vas pitati za savjet.

Što da radim?

— Što da radite?

— Da. Vidite, teta Emily mi je uvijek govorila da će me zbrinuti. Pretpostavljam da je zaboravila ili nije mislila da će umrijeti - u svakom slučaju, ja nisam zbrinuta! I ne znam što d'a učinim. Da li bih, po vašem mišljenju, trebala odmah odavde otići?

— Zaboga, ne! Oni se, uvjeren sam, ne žele od vas rastati. Cynthia je trenutak oklijevala, čupkajući tankim prstićima travu. Potom reče:

— Gospoda Cavendish želi. Ona me mrzi. - Mrzi vas? - zapanjih se.

Cynthia kimnu potvrdno.

— Da. Ne znam zašto, ali ona me ne trpi, a ne trpi me ni on.

— Siguran sam da se tu varate - rekoh toplo. - Naprotiv, Johnu ste veoma dragi.

— O, da... Johnu. Mislila sam na Lawrencea. Ne zbog toga što bi meni bilo važno mrzi li me Lawrence ili ne mrzi. Ipak, nije li to strašno kad vas nitko ne voli?

— Ali vole vas, draga Cynthia - rekoh ozbiljno. - Siguran sam da se varate. Gledajte, tu je John.. i gospođica Howard.

Cynthia kimnu prilično tužno. - Da, Johnu sam draga, barem mislim, a premda se osorno ponaša, Evie ne bi bila neljubazna ni prema muhi. Ali Lawrence mi se nikada ne obraća ako to ikako može izbjeći, a Mary se jedva uspijeva prisiliti da prema meni bude pristojna. Ona želi da Evie ostane, nju moli da ostane, ali mene ne želi, i... i.. ja ne znam što da radim. - I tu siroto dijete iznenada brizne u plač.

Ne znam što me je na to navelo. Možda je to bila njezina ljepota dok je sjedila preda mnom onako sa suncem u kosi; možda olakšanje što sam našao nekoga tko očigledno ne može imati veze s tragedijom; možda iskreno sažaljenje nad njezinom mladošću i usamljenošću. U svakom slučaju, nagnuo sam se naprijed, uhvatio njezinu ručicu i nespretno rekao:

— Cynthia, udajte se za mene.

Nehotice sam našao pravi lijek za njezine suze. Smjesta je sjela, povukla ruku i ponešto otresito rekla:

— Ne budite glupi!

To me malo uvrijedilo.

— Nisam glup. Molim vas da mi učinite čast i postanete mojom suprugom.

Na moje najveće iznenađenje, Cynthia prasnu u glasan smijeh i reče da sam »dragi bedak«.

— To je tako lijepo od vas - reče - ali znate i sami da to ne želite!

— Da, želim. Imam...

— Nije važno što vi imate. Vi to zapravo ne želite... a ne želim ni ja.

— U tom slučaju je sve jasno - rekoh ukočeno. - Ali ne vidim što je u tome smiješno.

U bračnoj ponudi nema ničega smiješnoga.

— Ne, stvarno nema - reče Cynthia. - Netko bi je drugom zgodom mogao prihvatiti.

Zbogom, neopisivo ste me oraspoložili.

I, još jednom veselo prasnuvši u smijeh, nestane među drvećem.

Razmišljajući o ovom razgovoru zaključih da je bio krajnje nezadovoljavajući.

Odjednom mi pade na um da odem u selo i potražim doktora Bauersteina. Netko bi trebao malo pripaziti na tog tipa. Istodobno ga valja spriječiti da ne nasluti kako je osumnjičen. Sjetih se kako se Poirot oslanjao na moje diplomatske sposobnosti.

Uputio sam se, dakle, do kućice koja je u prozoru imala natpis »Iznajmljuju se stanovi« i u kojoj sam znao da je odsjeo; pokucao sam na vrata. Otvori mi neka starica.

— Dobar dan - rekoh uljudno. - Je li doktor Bauerstein kod kuće?

U čudu se zagledala u mene. - Zar niste čuli?

— Čuo što?

— O njemu.

— Što o njemu?

— Nema ga više. - Zar je umro?

— Ne, odvela ga policija!

— Policija! - dahnuh. - Mislite reći da su ga uhitili? - Da, to, i...

Nisam čekao da čujem ostatak, već pojurih na drugi kraj sela da nadem Poirota.

8. Uhićenje

Nije mi bilo nimalo drago ustanoviti da Poirot nije kod kuće; stari Belgijanac, koji je otvorio vrata, rekao je kako vjeruje da je on otišao u London.

Bio sam zaprepašten. Što bi, zaboga, Poirot mogao raditi u Londonu? Je li tu odluku donio iznenada, ili se već bio odlučio kad se prije nekoliko sati rastajao od mene?

Vratih se u Styles prilično srdit. Sam, bez Poirota, nisam znao kako da postupim. Je li on bio predvidio to uhićenje? Nije li on sam, što je najvjerojatnije, to i potaknuo?

Na ova pitanja nisam znao odgovore. Ali što da radim u međuvremenu? Da u Stylesu objavim novost o uhićenju ili ne? Premda to sebi nisam priznavao, pomisao na Mary Cavendish prilično me mučila. Neće li to za nju biti strašan udarac? Privremeno sam bio posve odbacio sve sumnje što se nje tiče. Ona nipošto ne može biti umiješana - u protivnom bih zacijelo o tome nešto našuo.

Naravno, uhićenje doktora Bauersteina neće se od nje moći dugo skrivati. Sutra će biti objavljeno u svim novinama. Svejedno sam se zgrozio od pomisli da bih se mogao pred njom izlanuti. Da mi je barem Poirot bio pri ruci, mogao sam njega pitati za savjet. Što li ga je uhvatilo te je otperjao u London na ovako neobjašnjiv način?

Sebi usprkos, sada sam o njegovoj mudrosti imao neizmjereno bolje mišljenje.

Nikada, ni u snu, ne bih po sumnjao na tog liječnika da mi Poirot nije stavio bubu u glavu. Da, taj čovječuljak neosporno je inteligentan.

Nakon kraćeg razmišljanja odlučio sam se povjeriti Johnu i prepustiti njemu da stvar objavi ili ne, kako nade za shodno.

On glasno zazviždi, kad sam mu rekao novost.

— Dodavola! Ipak si bio u pravu. Nisam to onog časa mogao vjerovati.

— Da, djeluje zapanjujuće, sve dok se ne privikneš na tu pomisao i ne shvatiš kako se sve savršeno uklapa. Što ćemo sada učiniti? Sutra će se, naravno, sve doznati. John je malo razmislio.

— Nije važno - reče naposljetku - nećemo za sada nikome ništa reći. Nije potrebno.

Kao što kažeš, dovoljno će se brzo doznati.

Ali na moje najveće iznenađenje, kad sam ujutro rano ustao i nestrpljivo otvorio novine u njima nije bilo ni riječi o uhićenju! Samo jedan člancić u kojemu se trabunjalo 0 »Slučaju trovanja u Stylesu«, ali ništa više. Bilo je to posve neobjašnjivo, no računao sam da Japp iz ovog ili onog razloga ne želi to dati u novine. Malo me je ipak zabrinulo, jer je upućivalo na mogućnost još nekih uhićenja.

Nakon doručka odlučio sam otići u selo i vidjeti je li se Poirot već vratio ali, prije no što sam krenuo, dobro poznati lik pojavio se pred jednim od staklenih vrata, a dobro poznati glas rekao:

— Bon jour, mon ami!

— Poirot - kliknuh s olakšanjem i, uhvativši ga za obje ruke, povukoh ga u sobu.

— Nikada se nikome nisam tako razveselio. Slušajte, nisam nikome ništa rekao, samo Johnu. Je li to u redu?

— Prijatelju - odgovori Poirot - ne znam o čemu govorite.

— O uhićenju doktora Bauersteina, naravno - odgovorih nestrpljivo.

— Bauerstein je, znači, uhićen? - Zar to niste znali?

— Nisam imao pojma. - Ali zastavši načas, doda: - Ipak me to ne iznenaduje.

Naposljetku, mi smo samo šest kilometara udaljeni od obale.

— Od obale? - upitah zbunjeno. - Kakve to ima veze? Poirot slegne ramenima.

— Ta, stvar je očita!

— Meni nije. Zacijelo sam prilično tup, ali ne shvaćam kakve veze ima blizina obale s ubojstvom gospode Inglethorp.

— Nikakve, naravno - odgovori Poirot, smiješeći se. Ali mi smo govorili o uhićenju doktora Bauersteina.

— Pa on je uhićen kao ubojica gospode Inglethorp... - Što? - povika Poirot, očigledno posve zapanjen. Doktor Bauerstein uhićen zbog ubojstva gospode Inglethorp?

— Da.

— Nemoguće! To bi bila prava farsa! Tko vam je to, dragi prijatelju, rekao?

— Pa, nitko mi nije rekao - priznadoh. - Ali on je uhićen.

— O, da, veoma vjerojatno. Ali zbog špijunaže, mon ami.

— Špijunaže? - Zinuo sam. - Točno.

— Ne zato što je otrovao gospodu Inglethorp?

— Ne, osim ako naš prijatelj Japp nije posve skrenuo s uma - odvrati mirno Poirot.

— Ali.. ali mislio sam da i vi tako mislite.

Poirot mi dobaci sažalan pogled iz kojega se čitala posvemašnja apsurdnost takve pomisli.

— Hoćete reći - upitah, polagano se privikavajući na novu pomisao - da je doktor Bauerstein špijun?

Poirot kimnu potvrdno.

— Zar nikada niste ni naslutili? - Nikada mi to nije palo na um.

— Nije vam se činilo neobičnim što se glasoviti londonski liječnik zakopao u seoce poput ovoga i što običava šetati uokolo u svako doba noći, posve odjeven?

— Nije - priznadoh - nikada o tome nisam razmišljao. - On je, naravno, rodeni Nijemac - reče Poirot zamišljeno - premda već dugo živi i radi u ovoj zemlji pa ga više nitko ne smatra strancem. Naturaliziran je prije petnaestak godina. Veoma inteligentan čovjek... Židov, naravno.

— Hulja! - povikah ozlojedeno.

— Nipošto. On je, naprotiv, domoljub. Pomislite samo što on riskira. Ja se tom čovjeku divim.

No ja to nisam mogao promatrati s Poirotova filozofskog stajališta.

— I to je čovjek s kojim se gospoda Cavendish šetala po okolici! - povikah ozlojedeno.

— Da. Pretpostavljam da mu je bila veoma korisna primijeti Poirot. - Dokle god su naklapače bile zauzete time da od njih načine ljubavni par, ostala doktorova lutanja prolazila su nezapaženo.

— Vi, znači, mislite da mu ona nije ništa značila? upitah nestrpljivo... možda malo odveć nestrpljivo, kad se uzmu u obzir okolnosti.

— To, naravno, ne mogu reći, ali.. hoćete li da vam kažem svoje mišljenje o tome, Hastingse?

— Recite.

— Dakle, to je ovako: gospođi Cavendish nikada nije bilo stalo do doktora Bauersteina!

— Doista ste u to uvjereni? - Nisam mogao sakriti zadovoljstvo.

— Posve sam uvjeren. A reći ću vam i zašto. - Da?

— Jer joj je stalo do nekog drugog, mon ami.

Oh! Što li time misli reći? Osjetih kako me, premda to ne želim, obuzima neka ugodna toplina. Nisam tašt kad su u pitanju žene, ali sjećam se nekih nagovještaja koji mi se svojedobno nisu činili važnima, a koji očigledno ukazuju na...

U ugodnu me razmišljanju prekine iznenadni ulazak gdice Howard. Hitro se ogledala oko sebe kako bi se uvjerila da nikoga drugoga nema u sobi i žustro izvukla neki stari list smeđeg papira. Potom ga pruži Poirotu, mrmljajući pritom zagonetne riječi:

— Gore na ormaru. - Našto je žurno napustila sobu. Poirot je nestrpljivo razmotao list papira i zadovoljno kliknuo. Raširio ga je na stolu.

— Dodite Hastingsse. Recite mi sada, koji je ovo inicijal J. ili L.?

Bio je to list papira srednjeg formata, prilično prašan, kao da je negdje ležao duže vrijeme. Na vrhu je imao otisnut znak firme Parksonovih, poznatih kazališnih kostimera, a naslov je glasio: štovani gospodin... (sporni inicijal) Cavendish, Styles St Mary, Essex.

— Moglo bi biti T. a moglo bi biti i L. - rekoš, nakon kraćeg proučavanja. - Nipošto nije J.

— Dobro - odgovori Poirot, preklopivši ponovno list. Ja mislim kao i vi. To je L., možete u to biti sigurni!

— Otkuda se to pojavilo? - upitah znatiželjno. - Je li važno?

— Umjereno. Potvrđuje jednu moju pretpostavku. Nakon što sam zaključio da ovaj papir mora postojati, poslao sam gospodicu Howard u potragu za njim i, kao što vidite, uspješno je to obavila.

— Što joj znači ono »Gore na ormaru«?

— Znači - odgovori umah Poirot - da ga je našla na ormaru.

— Neobično mjesto za komad smeđeg papira - rekoh zamišljeno.

— Nimalo. To je pravo mjesto za smeđi papir i kutije od ljepenke. I sam ih ondje držim. Ako je sve uredno poslagano, uopće ne djeluje ružno.

— Poirot - upitah ozbiljno - jeste li se odlučili što se tiče ovog zločina?

— Jesam.. odnosno, mislim da znam kako je počinjen. - Ah!

— Nažalost, nemam nikakvih dokaza izvan vlastite pretpostavke, osim ako...

Iznenada me odlučno uhvati pod ruku i poče vući niz predvorje, vičući uzbuđeno na francuskom:

— Mademoiselle Dorcas, un moment, s'il vous plait!^[10]

Dorcas, prilično uplašena bukom, izide žurno iz ostave.

— Dobra moja Dorcas, imam jednu teoriju.. malu teoriju.. ako se pokaže utemeljenom, kakva veličanstvena šansa! Recite mi, u ponedjeljak - ne u utorak, Dorcas, nego u ponedjeljak, na dan uoči tragedije - je li se što dogodalo sa zvoncem gospođe Inglethorp?

Dorcas se silno iznenadi.

— Jest, gospodine, kad ste to već spomenuli, jest; premda ne znam kako ste vi to uspjeli doznati. Čini se da je miš, ili nešto slično, pregrizao žicu. U utorak ujutro je došao majstor i popravio ga.

Glasno kliknuvši od zanosa, Poirot me povede natrag u salon.

— Vidite, čovjek ne bi uopće trebao tražiti vanjske dokaze... ne, razum bi trebao biti dovoljan. Ali tijelo je slabo, utješno je dobiti potvrdu da si na pravom putu. Ah, dragi prijatelju, ja sam poput nanovo rođena diva. Trčim! Skačem!

I doista je trčao i skakao, nekontrolirano pocupkujući na tratini pred staklenim vratima.

— Što to vaš neobični mali prijatelj radi? - upita glas iza mojih leđa i ja, osvrnuvši se, tik iza sebe ugledah Mary Cavendish.

Nasmiješila mi se i ja uzvratih osmijehom. - Što se tu događa?

— Zbilja vam ne mogu reći. Pitao je Dorcas nešto o nekom zvoncu i čini se da je toliko oduševljen njezinim odgovorom te, kao što vidite, skakuće okolo k'o jarac!

Mary se nasmijala.

— Kako je smiješan! Izišao je kroz kolni ulaz. Zar se danas više neće vratiti?

— Nemam pojma. Odustao sam od pokušaja da pogađam što će učiniti u sljedećem trenutku.

— Zar je potpuno neuračunljiv, gospodine Hastingse? - Iskreno da vam kažem, ne znam. Katkada mi se čini da je lud kao klobučar; a potom, upravo kad djeluje najluđi, otkrijem da u njegovu ludilu ima sistema.

— Shvaćam.

Unatoč smijehu, Mary je tog jutra izgledala zamišljeno. Doimala se ozbiljno, gotovo tužno.

Pade mi na um da je to dobra prigoda da je malo ispipam na temu Cynthije. Mislim da sam započeo prilično taktično, ali nisam daleko

dospio kadli me ona odlučno zaustavi.

— Vi ste nedvojbeno izvrstan zagovornik, gospodine Hastingse, ali u ovom slučaju uzalud trošite vrijeme. Cynthia se uopće ne treba bojati da će biti izložena bio kakvim neugodnostima s moje strane.

Započeh nešto mucati o tome kako se nadam da ne misli... Ali ona me ponovno zaustavi, a njezine riječi dođoše toliko neočekivano te ja smjesta zaboravih i na Cynthiju i na njezine nevolje.

— Gospodine Hastingse - reče ona - mislite li vi da smo moj suprug i ja sretni u braku?

Bio sam prilično zatečen, te promrmljah nešto o tome kako nije moj posao da o tome sudim.

— Dakle - nastavi ona mirno - bio to vaš posao ili ne bio, ja ću vam reći da nismo sretni.

Nisam rekao ništa, jer sam shvatio da još nije završila.

Započela je polagano, hodajući gore dolje po sobi, glave malo pognute, a njena se vitka, ženstvena prilika blago njihala u hod. Iznenada se zaustavila i pogledala me.

— Vi o meni ništa ne znate, zar ne? - upita. - Odakle sam, tko sam bila prije udaje za Johna... zapravo ništa? Dobro, ja ću vam ispričati. Pretvorit ću vas u ispovjednika. Vi ste čovjek dobra srca; mislim.. da, sigurna sam da ste čovjek dobra srca.

Začudo nisam bio time oduševljen koliko bi se očekivalo. Prisjetih se kako je i Cynthia svoje povjeravanje počela na manje-više sličan način. Osim toga, ispovjednik bi trebao biti netko stariji, to nije uloga za mladića.

— Moj otac je Englez - reče gospoda Cavendish - ali majka mi je Ruskinja.

— A - rekoh - sada mi je jasno... - Jasno vam je to?

— Nagovještaj nečeg stranog... različitog... što sam uvijek u vama opažao.

— Mislim da je moja majka bila veoma lijepa. Ne mogu to znati jer je nikada nisam vidjela. Umrkla je dok sam još bila posve mala. Mislim da je njena smrt bila povezana s nekom tragedijom.. zabunom je uzela preveliku dozu nekog sredstva za spavanje.

Bilo kako bilo, mome ocu je to slomilo srce. Ubrzo zatim zaposlio se u konzularnoj službi. Kamo god je išao, ja sam ga pratila. S dvadeset tri godine bila sam već obišla gotovo cijeli svijet. Bio je to divan život... beskrajno sam u njemu uživala.

Na licu joj se pojavio smiješak a glavu je zbacila unatrag. Činilo se da živi u sjećanju na one davne sretne dane.

— Potom je otac umro. Ostavio me je u lošoj materijalnoj situaciji. Morala sam otići živjeti kod nekih veoma starih tetaka u Yorkshireu. - Stresla se. - Razumjet ćete ako vam kažem da je to bio strašan život za djevojku odgojenu poput mene.

Skučenost, mrtvačka jednoličnost tog života gotovo me je otjerala u ludnicu.

Zastala je načas i dodala nešto drukčijim tonom: - A onda sam susrela Johna Cavendisha.

— Da?

— Možete zamisliti da je, sa stajališta mojih tetaka, on bio sjajna partija. Ali mogu posve iskreno reći da to za mene nije bilo presudno. Ne, on je za mene naprosto bio način da pobjegnem iz one nepodnošljive jednolikosti.

Nisam ništa rekao i za koji trenutak ona nastavi:

— Nemojte me pogrešno shvatiti. Ja sam s njim bila posve iskrena. Rekla sam mu istinu, da mi se on veoma sviđa, ali da nisam ni u

kojem smislu, što se kaže, u njega »zaljubljena«. On je izjavio da to njemu posve odgovara i tako smo se vjenčali.

Dugo je šutjela, a čelo joj se lagano namrštilo. Kao da se ozbiljno zagledala u te dane što su prošli.

— Gotovo sam sigurna da mu je isprva bilo do mene stalo. Ali pretpostavljam da nismo jedno drugome odgovarali. Ubrzo smo otišli svako na svoju stranu. On me se... što po mene nije osobito laskavo, ali je istina... veoma brzo zasitio. - Vjerojatno sam nešto promrmljao u smislu neslaganja, jer ona brzo nastavi: - O, da, to je istina!

Doduše, to više nije važno sada... sada kad se naši putovi razilaze. - Što to znači?

Ona posve mirno odgovori:

— Znači da ne namjeravam ostati u Stylesu. - Vi i John ne namjeravate ovdje živjeti?

— John će možda i živjeti ovdje, ali ja neću. - Napustit ćete ga?

— Da.

— Ali zašto?

Šutjela je duže vrijeme a napokon reče: - Možda... zato što želim biti.. slobodna!

Kad je to izrekla meni se pred očima odjednom pojave široka prostranstva, djevičanski dijelovi prašuma, predjeli kamo nije stupila ljudska noga... i ja shvatih što bi sloboda značila nekome poput Mary Cavendish. Učini mi se u trenutku da je vidim onakvom kakva jest: ponosan divlji stvor, poput kakve plahe gorske ptice, neukroćene civilizacijom. S usana joj se ote tihi vapaj:

— Vi ne znate, vi ne znate, da je za mene ovo mrsko mjesto bilo pravi zatvor!

— Potpuno vas razumijem - rekoh - ali.. ali nemojte se prenageliti.

— Oh, prenageliti se! - Osjetio sam joj u glasu da se ruga mojoj smotrenosti.

A tada iznenada rekoh nešto zbog čega bih si najradije bio pregrizao jezik:

— Znate li da je doktor Bauerstein uhićen?

Hladnoća joj smjesta poput maske prekri lice, brišući s njega svaki izraz.

— John je bio tako ljubazan pa mi je to jutros priopćio. - I, što mislite?

— O čemu?

— O uhićenju.

— A što da mislim? Očigledno je njemački špijun; tako je vrtlar barem rekao Johnu.

Lice i glas bili su joj potpuno hladni i bezizražajni. Je li joj stalo do njega ili nije?

Načinila je korak-dva i prstima dotaknula jednu vazu s cvijećem. - Posve je uvenulo.

Moram donijeti novo. Biste li me pustili da prodem.. hvala, gospodine Hastingse. - I ona s tim riječima mirno išeta kroz staklena vrata, kimnuvši mi posve hladno glavom.

Ne, ne može joj biti stalo do Bauersteina. Nijedna žena ne bi mogla to odglumiti s toliko ledene ravnodušnosti.

Sljedećeg jutra Poirot se nije pojavio, a nije bilo traga ni ljudima iz Scotland Yarda.

U vrijeme objeda, međutim, pojavio se novi dokaz.. ili točnije nedostatak dokaza.

Uzalud smo pokušavali ući u trag četvrtom pismu što ga je gđa Inglethorp napisala one večeri prije svoje smrti. Kako su nam svi naponi bili uzaludni, odustali smo od daljnje potrage, nadajući se da će se ono možda jednog dana pojaviti samo od sebe.

I tako se upravo dogodilo: pojavilo se u obliku pisma koje je drugom poštom stiglo od jedne francuske tvrtke koja izdaje note i u kojem obavještavaju gđu Inglethorp da tu i tu seriju ruskih narodnih pjesama nisu uspjeli pronaći. Tako je i posljednja nada da ćemo tajnu riješiti s pomoću pisma što ga je gđa Inglethorp napisala one sudbonosne večeri, morala biti napuštena.

Nešto prije poslijepodnevnog čaja prošetah se do Poirota da ga obavijestim o ovom novom razočaranju, ali na svoju najveću žalost otkrih da ni ovaj put nije kod kuće.

— Otišao je opet u London?

— A, ne, monsieur, otišao je samo vlakom do Tadminstera.
»Pogledati ljekarnu jedne mlade dame«, tako je kazao.

— Glupan! - povikah. - Rekao sam mu da je srijedom tamo nema! Dobro, recite mu da nas potraži sutra ujutro, hoćete li?

— Naravno, monsieur.

Ali sljedećeg dana Poirotu ni traga. Počeo sam se srditi. Prema nama se doista ponaša svisoka.

Poslije ručka Lawrence me odveo u stranu i upitao spremam li se poći njemu u posjet.

— Ne, mislim da neću. Neka dode ovamo, ako nas hoće vidjeti.

— O! - Lawrence se doimao neodlučno. Njegova neuobičajena nervoza i uzbuđenje probudili su u meni znatiželju.

— O čemu je riječ? - upitah. - Mogu otići ako je u pitanju nešto važno.

— Ništa osobito, ali.. ako idete, biste li mu rekli - tu on spusti glas do šapta - mislim da sam našao nestalu šalicu od kave!

Već sam bio gotovo zaboravio na onu zagonetnu Poirotovu poruku, ali sada mi se ponovno javila radoznalost. Lawrence ništa više nije htio reći, pa sam odlučio za boraviti na ponos i još jedanput potražiti Poirotu u Leastways Cottageu.

Ovaj put sam primljen sa smiješkom. Monsieur Poirot je kod kuće. Želim li se popeti? I tako sam se popeo. Poirot je sjedio za stolom pokrivši dlanovima lice. Kad sam ušao on smjesta skoči na noge.

— Što vam je? - upitah zabrinuto. - Niste valjda bolesni?

— Ne, ne, nisam bolestan. Ali odlučujem o jednoj stvari od velikoga značenja.

— Uхватiti zločinca ili ne? - upitah drsko.

Ali na moje veliko iznenadenje, Poirot ozbiljno kimnu glavom.

— »Progovoriti il' ne progovoriti«, kao što kaže vaš veliki Shakespeare, »pitanje je sad.«

Nisam se potrudio ispraviti citat.

— Ne mislite valjda ozbiljno, Poirot?

— Mislim najozbiljnije. Jer na vagi je najozbiljnija od svih stvari.

— A to je?

— Sreća jedne žene, mon ami - reče on svečano. Nisam znao što bih na to rekao.

— Taj trenutak je došao - reče Poirot zamišljeno - a ja ne znam što da radim. Jer, shvaćate, ulog na koji igram je velik. Nitko osim mene, Herculea Poirota, ne bi se na to odvažio! - I tu se on ponosno udari šakom u prsa.

Pričekavši malo iz poštovanja, kako ne bih pokvario dojam, prenijeh mu Lawrenceovu poruku.

— Aha! - povikao je. - Znači našao je nestalu šalicu od kave. To je dobro.

Inteligentniji je no što se čini, taj vaš Monsieur Lawrence duga lica!

Osobno nisam imao visoko mišljenje o Lawrenceovoj inteligenciji, ali nisam htio proturječiti Poirotu, samo sam mu blago predbacio što je zaboravio moje upute koje su se odnosile na Cynthijine slobodne dane.

— Istina je. Mozak mi je kao sito. No u svakom slučaju, druga mlada dama bila je veoma susretljiva. Bilo joj je žao što sam se razočarao pa mi je sama sve lijepo pokazala.

— Dobro, znači to je u redu, a Cynthiji ćete otići na čaj jednom drugom zgodom.

Ispričao sam mu o pismu.

— Žao mi je zbog toga - reče. - Uvijek sam se uzdao u to pismo. Ali ne, nije bilo sudeno. Ovaj će slučaj valjati odmotati iznutra. - Kucnuo se po čelu. - Ove male sive stanice. Sve »ovisi o njima«... kako vi ovdje kažete. - Potom iznenada upita:

— Razumijete li se, dragi prijatelju, u otiske prstiju?

— Ne - iznenadeno odvratih. - Znam jedino da ne postoje dva identična otiska prstiju, ali to je sve.

— Točno.

Otključao je malu ladicu i iz nje izvadio nekoliko fotografija koje raširi po stolu.

— Označio sam ih brojevima 1, 2, 3. Možete li mi ih opisati?

Proučio sam pažljivo fotografije.

— Sve je jako povećano, koliko vidim. Br. 1 je fotografija otisaka muških prstiju, palca i kažiprsta. Na fotografiji br. 2 su ženski; mnogo su manji i u svakom se pogledu razlikuju. Na fotografiji br. 3 - tu sam malo zastao - čini se da ima mnoštvo zbrkanih otisaka, ali ovdje se posve jasno vide oni broja 1.

— Preko drugih? - Da.

— Sigurni ste da ste ih prepoznali? - O, da: identični su.

Poirot kimnu i pažljivo uzevši fotografije iz mojih ruku opet ih zaključa u ladicu.

— Pretpostavljam - rekoh - da mi, kao i obično, nećete ništa objasniti?

— Naprotiv. Na broju 1 su otisci Monsieur Lawrencea. Na broju 2 oni Mademoiselle Cynthije. Oni nisu važni. Broj 3 je nešto malo složeniji slučaj...

— Da?

— Ta je, kao što rekoste, jako povećana. Možda ste uočili svojevrсно zamagljenje koje ide preko cijele slike. Neću vam opisivati posebne aparate, prašak za otkrivanje otisaka itd. kojima sam se služio. To je policiji dobro poznat postupak kojim se u najkraćem roku mogu dobiti fotografije otisaka prstiju na bilo kojem predmetu. Dakle, dragi prijatelju, otiske prstiju ste vidjeli... preostaje još da vam otkrijem predmet na kojemu su ostavljeni.

— Nastavite... strašno sam uzburdan.

— Eh bien! - Fotografija br. 3 prikazuje jako povećanu površinu sićušne bočice u specijalnom ormariću za otrove u ljekarni bolnice Crvenoga križa u Tadminsteru... što zvuči kao litanija!

— Dobri Bože! - povikah. - Ali kako su se ondje našli Lawrenceovi otisci prstiju? On se nije ni približio ormariću s otrovima kad smo bili tamo.

— O, da, približio se!

— Nemoguće! Cijelo vrijeme bili smo svi na okupu. Poirot odmahnu glavom.

— Ne, dragi prijatelju, u jednom trenutku niste bili svi na okupu, jer inače ne biste bili morali pozvati gospodina Lawrencea da vam se pridruži na balkonu.

— Na to sam zaboravio - priznadoh. - Ali bilo je to tek na trenutak.

— Dovoljno dugo.

— Dovoljno dugo za što?

Poirotov osmijeh posta pomalo zagonetan.

— Dovoljno dugo da gospodin koji je nekoć studirao medicinu zadovolji svoju posve prirodnu znatiželju. Pogledi nam se susretoše. Poirotov je bio ugodno neodreden.

Ustao je sa stolca, pjevušeći neku ariju. Promatrao sam ga sumnjičavo.

— Poirot - rekoh - što se nalazilo u toj bočici? Poirot se zagledao kroz prozor.

— Strihnin hidroklorid - dobaci on preko ramena, pjevušeći i dalje.

— Dobri Bože! - rekoh to posve tiho. Nisam bio iznenađen. Očekivao sam takav odgovor.

— Čisti strihnin hidroklorid koristi se veoma rijetko... tek povremeno za pilule. U većini lijekova koristi se otopina koja se u farmakopeji zove Liq. Strych. hydrochlor.

To je razlog što su ovi otisci prstiju do sada ostali nedirnuti.

— Kako ste uspjeli načiniti ove fotografije?

— Pustio sam da mi šešir padne s balkona - objasni Poirot jednostavno. - Posjeti u to vrijeme nisu dozvoljeni, pa je, uza sve moje molbe za oprostjenje, kolegica Mademoiselle Cynthije morala otići dolje po njega.

— Znači znali ste što ćete pronaći?

— Ne, nisam. Shvatio sam iz vaše priče da postoji mogućnost da je Monsieur Lawrence prišao ormariću s otrovima. Tu mogućnost valjalo je ili potvrditi, ili isključiti.

— Poirot - rekoh - ne možete me zavarati svojom veselošću. Ovo je silno važno otkriće.

— Ne znam - reče Poirot. - Ali jedna mi stvar bode oči. Sigurno ste je i vi uočili.

— Što to?

— Pa, to da ima malo previše strihnina u ovom slučaju. Ovo je već treći put da nailazimo na njega. Bilo je strihnina u sredstvu za jačanje gospode Inglethorp. Kod Macea u samom mjestu Styles St Mary strihnin je u slobodnoj prodaji. Sada je tu i ovaj strihnin koji je netko od ukućana imao u rukama. To samo stvara zbrku, a kao što znate, ja zbrku ne volim.

Prije no što sam uspio odgovoriti, jedan od Belgijanaca otvori vrata i proviri u sobu.

— Dolje je jedna gospođa, pita za gospodina Hastingsa. - Gospoda?

Skočio sam na noge. Poirot krenu za mnom u prizemlje. Na ulazu je stajala Mary Cavendish.

— Bila sam posjetiti jednu staricu ovdje u selu - objasni ona - a Lawrence mi je rekao da ste kod Monsieur Poirota, pa sam pomislila da vas usput potražim.

— Šteta, madame - reče Poirot - već sam se poveselio da ste došli mene počastiti svojim posjetom!

— Doći ću jedanput, ako me pozovete - obeća mu ona sa smiješkom.

— Slažem se. Ako vam ikada zatreba ispovjednik, madame - ona se jedva primjetno trgla - zapamtite, tata Poirot vam uvijek stoji na raspolaganju.

Nekoliko ga je časaka netremice promatrala, kao da u njegovim riječima pokušava otkriti neki dublji smisao. Potom se naglo okrenula i pošla.

— Dodite, Monsieur Poirot, nećete li se prošetati s nama do kuće?

— S oduševljenjem, madame.

Cijelim putem do Stylesa, Mary je pripovijedala brzo i grozničavo. Upalo mi je u oči da joj na neki način smeta Poirotov pogled.

Vrijeme se promijenilo i oštar vjetar puhao je gotovo jesenski goropadno. Mary je malo zadrhtala i zakopčala svoj crni športski kaput. Zvuk vjetra u krošnjama bio je tako tugaljiv te je nalikovao uzdasima kakva diva.

Kad smo stigli do glavnoga ulaza u Styles odmah smo shvatili da nešto nije u redu.

Dorcas nam je došla u susret trčeći. Plakala je i kršila ruke. Ostala se posluga natiskala u pozadini, pretvorivši se u oči i uši.

— Gospodo, ah gospodo, ne znam kako da vam kažem...

— Što se dogodilo, Dorcas? - upitah nestrpljivo. - Ta recite nam već jednom.

— Oni pokvareni detektivi. Uhitili su ga... uhitili su gospodina Cavendisha!

— Uhitili Lawrencea? - zinuh u čudu. Vidjeh kako me Dorcas čudno gleda.

— Ne, gospodine. Ne gospodina Lawrencea... gospodina Johna.

Za ledima začuh divlji krik i Mary Cavendish se svom težinom nasloni na mene, a kad sam se okrenuo da je pridržim, susretoh savršeno miran, pobjedonosan Poirotov pogled.

9. Slučaj za optužnicu

Sudjenje Johnu Cavendishu za ubojstvo maćehe počelo je dva mjeseca kasnije.

O tjednima što su mu prethodili reći ću tek da sam spram Mary Cavendish počeo osjećati iskreno divljenje i sućut. Stala je dušom i tijelom na stranu svog supruga, odbacujući i samu pomisao na njegovu krivnju, i borila se za njega zubima i noktima.

Priznao sam svoje divljenje Poirotu a on je zamišljeno kimnuo glavom. - Da, ona je od onih žena koje će se uvijek iskazati u nevolji. Tada dolazi na vidjelo ono najnježnije i najbolje u njima. Svoj ponos i ljubomoru...

— Ljubomoru? - začudih se.

— Da. Zar niste uočili da je ona neuobičajeno ljubomorna žena? Kao što rekoh, svoj ponos i ljubomoru odgurnula je u kut. Ni na što drugo ne misli osim na svog supruga i strašnu sudbinu koja mu visi nad glavom.

Rekao je to s toliko nježnosti te ga ja pogledah zabrinuto, prisjećajući se onoga nedavnog poslijepodneva kad je odlučivao hoće li ili neće progovoriti. S obzirom na njegovu zabrinutost za »sreću jedne žene«, bio sam sretan što mogućnost odlučivanja više nije u njegovoj nadležnosti.

— Ja u to - rekoh - još uvijek ne mogu povjerovati. Shvaćate, sve do posljednjeg trenutka sam vjerovao da je u pitanju Lawrence!

Poirot se podrugljivo naceri. - Znam da jeste.

— Ali John! Moj stari prijatelj John!

— Svaki ubojica gotovo je redovito nečiji stari prijatelj - primijeti Poirot filozofski.

— Osjećaje i razum nije dobro miješati.

— Moram reći kako držim da ste mi to ipak trebali dati do znanja.

— Možda, mon ami, to nisam učinio upravo zato što on jest vaš stari prijatelj.

Bijah prilično zbunjen njegovim riječima, sjetivši se kako sam spremno prenio Johnu ono što sam držao Poirotovim pogledima na slučaj Bauerstein. Uzgred, on je oslobođen optužbe za špijunažu. No, premda je ovaj put bio odveć lukav za njih te mu nisu mogli dokazati krivnju, što se budućnosti tiče ipak su mu dobro potkresali krila.

Upitao sam Poirota misli li da će John biti osuđen. A on mi, na moje najveće iznenađenje, odgovori kako će najvjerojatnije biti oslobođen.

— Ali Poirot... - rekoh negodujući.

— Ah, dragi prijatelju, zar vam nisam stalno ponavljao kako nemam dokaza. Jedno je znati da je čovjek kriv, a posve je nešto drugo to dokazati. A u ovom slučaju ima užasno malo dokaza. U tome je sva nevolja. Ja, Hercule Poirot, znam ali mi nedostaje posljednja karika u lancu. I ako ne uspijem tu kariku pronaći... -žno je odmahnuo glavom.

— Kada ste prvi put posumnjali u Johna Cavendisha? - upitah nakon nekog vremena.

— Zar vi u njega uopće niste posumnjali?

— Ne, nikada.

— Čak ni nakon onoga ulomka razgovora, koji ste slučajno čuli a koji je gospoda Cavendish vodila sa svojom pokojnom svekrvom, niti nakon njezine neiskrenosti za vrijeme istrage?

— Ne.

— Zar niste zbrojili dva i dva i zaključili: ako se Alfred Inglethorp nije svadao sa svojom suprugom - ta sjećate se, on je to prilikom istrage žestoko porekao - onda je to nedvojbeno bio ili Lawrence ili John? Dakle, ako je to bio Lawrence, ponašanje Mary Cavendish također je neobjašnjivo. Ali ako je, naprotiv, to bio John, cijela se stvar može posve jednostavno objasniti.

— Znači - povikah kad mi je konačno sinulo - John je taj koji se svadao s majkom toga poslijepodneva?

— Upravo tako.

— I vi ste to cijelo vrijeme znali?

— Naravno. Ponašanje gospođe Cavendish može se samo tako objasniti.

— A ipak kažete da će možda biti oslobođen? Poirot slegnu ramenima.

— Kažem, naravno. Na raspravi ćemo čuti optužnicu, ali njegovi će mu odvjetnici zacijelo savjetovati da obranu čuva za kasnije. Njome će nas zaskočiti na sudenju.

L. oh, moram vas, usput, na nešto upozoriti, dragi prijatelju. Ja se u ovom slučaju ne smijem pojaviti.

— Molim?

— Ne. Službeno ja s njim nemam nikakve veze. Sve dok ne pronađem onu posljednju kariku u lancu, moram ostati iza kulisa. Gospoda Cavendish mora biti uvjerena da ja radim za njezina supruga, a ne protiv njega.

— Pa to je prilično prljava igra - rekoh negodujući.

— Ni najmanje. Imamo posla s veoma lukavim i beskrupuloznim čovjekom i moramo se služiti svim sredstvima koja su nam na raspolaganju... u protivnom će nam se izmigoljiti između prstiju. To je razlog što toliko pazim da ostanem u pozadini. Sve dokaze pronašao je Japp i Japp će pobrati svu slavu. Ako me uopće budu pozvali da svjedočim - široko se nasmiješio - bit će to vjerojatno u svojstvu svjedoka obrane.

Nisam mogao vjerovati svojim ušima.

— To je posve en regle' - nastavi Poirot. - Učinit će vam se čudnim, ali ja svojim svjedočenjem mogu srušiti jednu od temeljnih postavki optužbe.

— Koju to?

— Onu što se odnosi na uništenje oporuke. John Cavendish nije uništio oporuku.

Poirot je bio pravi prorok. Neću ulaziti u pojedinosti postupka na redarstvenom sudu jer tu ima puno dosadnih ponavljanja. Samo ću šturo izvijestiti da je John Cavendish zadržao pravo da se brani kasnije i da je u skladu s tim protiv njega pokrenut sudski postupak.

Rujan je sve nas zatekao u Londonu. Mary je unajmila kuću u Kensingtonu; među članove obitelji uključen je i Poirot.

Ja sam dobio posao u Ministarstvu rata, pa sam ih mogao često posjećivati.

Kako je vrijeme prolazilo, Poirotovi su živci bili sve napetiji i napetiji. »Posljednja karika« o kojoj mi je govorio još je nedostajala. U duši sam se nadao da će tako i ostati, jer kako bi Mary ikada više mogla biti sretna ako John ne bude oslobođen?

Petnaestoga rujna John Cavendish se pojavio na optuženičkoj klupi u Old Baileyu; optužba je glasila »Ubojstvo Emily Agnes Inglethorp s umišljajem« i njegov iskaz »Nisam kriv«.

Njegovu je obranu preuzeo veoma poznati odvjetnik Sir Ernest Heavywether.

G. Philips, tužitelj, pročitao je optužnicu u ime Krune. Ubojstvo, rekao je, počinjeno je s umišljajem i posve hladnokrvno. Riječ je posinku koji je ni manje ni više nego namjerno otrovao ženu koja ga je voljela i vjerovala mu i koja mu je bila više od majke. Uzdržavala ga je od njegova najranijeg djetinjstva. On i njegova supruga živjeli su u Stylesu u najvećoj raskoši, okruženi njezinom skrbi i pažnjom. Prema njima se ponašala kao ljubazna i velikodušna dobrotvorka.

Predložio je da se pozovu svjedoci koji će posvjedočiti kako je optuženi, raskalašeni rasipnik, na rubu bankrota i kako održava vezu sa stanovitom gđom Raikes, ženom farmera iz susjedstva. Pošto je to došlo do ušiju njegovoj maćehi, ona ga je toga poslijepodneva prije svoje smrti pozvala na red i među njima je došlo do svade, ulomak koje su čuli i drugi. Optuženi je, dan prije, u mjesnoj ljekarni kupio strihnin, prerušen na način kojim se nadao postići da krivnja za zločin padne na jednog drugog muškarca to će reći, na supruga gde Inglethorp, na kojega je bio strašno ljubomoran. G. Inglethorp je, na svoju sreću, imao neosporiv alibi.

Na dan sedamnaesti srpnja poslijepodne, nastavio je tužitelj, neposredno nakon svade sa sinom gđa Inglethorp je načinila novu oporuku. Ta oporuka sljedećeg je jutra pronadena uništena u kaminu njezine spavaće sobe, ali na svjetlo dana izišli su dokazi koji govore da je ista bila načinjena u korist njezina supruga. Pokojnica je već bila načinila oporuku u njegovu korist prije njihova vjenčanja, ali - i tu g. Philips zaprijeti svojim povelikim kažiprstom optuženi to nije znao. Što je navelo pokojnicu da načini novu oporuku dok je stara još bila važeća, to on ne može reći. Ona je bila stara gospoda, možda je zaboravila na prijašnju oporuku, ili je - što mu se čini vjerojatnijim možda mislila da je ona vjenčanjem prestala važiti, budući da se o toj temi nešto govorilo. Dame često nisu baš dobro upoznate sa zakonskim propisima.

Ona je, prije otprilike godinu dana, sastavila oporuku u korist optuženoga. On će pozvati svjedoke kako bi pokazao da je optuženi

bio taj koji je sudbonosne večeri odnio kavu svojoj maćehi. Kasnije te večeri tražio je da ga pusti u sobu, kojom je zgodom nedvojbeno našao načina da uništi oporuku što bi, kako je vjerovao, onu načinjenu u njegovu korist učinilo važećom.

Uhićenje optuženoga uslijedilo je nakon što je inspektor Japp - nevjerovatno sposoban policajac - u njegovoj sobi otkrio bočicu strihnina identičnu onoj kakva je u mjesnoj ljekarni, dan prije ubojstva, prodana lažnom g. Inglethorpu. Na poroti je da odluči jesu li ove činjenice koje ga teško terete nepobitan dokaz optuženikove krivnje ili nisu.

Nakon što je tako spretno dao do znanja da je porota koja tako ne odluči nezamisliva, g. Philips sjede i obrisao znoj s čela.

Prvi svjedoci optužbe uglavnom su bili isti oni koji su dali iskaze i u istrazi, pri čemu je liječnički iskaz i sada bio prvi na redu.

Sir Ernest Heavywether, poznat diljem Engleske po bezobzirnem tiraniziranju svjedoka, postavio je samo dva pitanja.

— Ako sam dobro shvatio, doktore Bauerstein, strihnin kao droga djeluje brzo?

— Da.

— Ali vi niste kadri objasniti zakašnjenje u ovom slučaju?

— Nisam.

— Hvala vam.

G. Mace je prepoznao bočicu koju mu je tužitelj pružio kao onu koju ju je prodao »gospodinu Inglethorpu«. Pritisnut pitanjima, priznao je da gospodina Inglethorpa poznaje samo iz videnja. Nikada s njim nije razgovarao. Svjedok nije bio podvrgnut daljnjem ispitivanju.

Pozvan je Alfred Inglethorp koji je porekao da je kupio otrov. Porekao je, također, da se svađao sa suprugom. Nekoliko svjedoka

potvrdilo je točnost njegovih iskaza.

Uzeti su iskazi vrtlara glede potpisivanja oporuke, a potom je pozvana Dorcas.

Dorcas, vjerna svom »mladom gospodinu«, apsolutno je odbacila mogućnost da je glas koji je čula bio Johnov i, bez obzira na sve, odlučno izjavila da je g. Inglethorp onaj koji je bio u budoaru s njezinom gospodaricom. Na optuženikovu licu pojavio se pomalo sjetan osmijeh. Odveć je dobro znao koliko je njezino hrabro suprotstavljanje uzaludno, jer cilj obrane ionako nije bio da se taj podatak zaniječe. Gđa Cavendish, naravno, nije mogla biti pozvana da svjedoči protiv svog supruga.

Nakon nekoliko pitanja o drugim stvarima g. Philips upita:

— Sjećate li se da je u lipnju ove godine za gospodina Lawrencea Cavendisha stigao paket od tvrtke »Parkson«? Dorcas odmahnu glavom.

— Ne sjećam se, gospodine. Možda je i došao, ali gospodin Lawrence je dio lipnja proveo izvan kuće.

— U slučaju da je za njegove odsutnosti za njega stigao paket, što bi se s paketom dogodilo?

— Ili bi ga stavili u njegovu sobu ili poslali za njim. - To biste učinili vi?

— Ne, gospodine, ja bih ga ostavila na stolu u predvorju. Gospođica Howard je ta koja se brine o takvim stvarima.

Pozvana je Evelyn Howard kojoj je, nakon što je odgovorila na druga pitanja, postavljeno i pitanje o paketu.

— Ne sjećam se. Stiže mnogo paketa. Ne sjećam se nekog posebnog.

— Ne znate je li bio poslan za gospodinom Lawrenceom Cavendishem u Wales ili je bio ostavljen u njegovoj sobi?

— Ne vjerujem da je poslan za njim. Toga bih se trebala sjećati.

— Pretpostavimo da je stigao paket upućen gospodinu Lawrenceu Cavendishu a potom nestao, biste li vi zamijetili da ga nema?

— Ne, ne vjerujem. Mislila bih da se netko za njega pobrinuo.

— Čini mi se, gospodice Howard, da ste upravo vi našli ovaj list smeđeg papira. - Pokazao joj je isti onaj prašni list papira što smo ga Poirot i ja razgledavali u salonu u Stylesu. - Da, jesam.

— Kako vam je palo na um da ga tražite?

— Belgijski detektiv, koji radi na slučaju, zamolio me je da ga potražim.

— Gdje ste ga naposljetku našli?

— Na... na... ormaru.

— Na optuženikovu ormaru? - Čini mi se.

— Zar ga niste vi osobno našli?

— Jesam.

— Onda valjda znadete gdje ste ga našli? - Da, bio je na optuženikovu ormaru. - Tako je već bolje.

Jedan od trgovačkih pomoćnika iz tvrtke »Parkson, kazališni kostimi i rekvizita«, posvjedočio je da su 29. lipnja gospodinu L. Cavendishu poslali bradu, kao što je tražio. Brada je bila naručena pismeno, a pismu je bila priložena poštanska novčana uputnica. Ne, nisu sačuvali pismo. Sve njihove transakcije provedene su kroz knjige.

Brad u su, prema uputama, poslali na adresu gospodin L. Cavendish, Styles Court.

Sir Ernest Heavywether ispravio se u svoj svojoj veličini.

— Odakle je pismo bilo upućeno? - Iz dvorca Styles.

— S iste adrese na koju ste poslali paket? - Da.

Tada se Heavywether obruši na njega poput ptice grabljivice: - Kako znate?

— Ne... ne razumijem.

— Kako znate da je pismo poslano iz Stylesa? Jeste li uočili poštanski žig?

— Ne... ali...

— A, znači niste uočili poštanski žig! A ipak tako pouzdano tvrdite da je poslano iz Stylesa. Mogao je, ustvari, biti bilo koji žig?

— Pa... da.

— Pismo je, ustvari, premda napisano na papiru sa zaglavljem, moglo biti poslano od bilo kuda? Iz Walesa, primjerice?

Svjedok se složio da je takvo što moguće i Sir Ernest dade znak da je zadovoljan odgovorom.

Elizabeth Wells, druga sobarica iz Stylesa, izjavila je da se, nakon što je legla, sjetila da je stavila zasun na glavni ulaz umjesto da ga, kako je tražio g. Inglethorp, samo zaključa. Vratila se stoga u prizemlje kako bi ispravila svoju pogrešku. Čuvši neki tihi šum u zapadnom krilu, provirila je u hodnik i vidjela g. Johna Cavendisha kako kuca na vrata spavaće sobe gdje Inglethorp.

Sir Ernest Heavywether bio je s njom brzo gotov; kad ju je počeo nemilosrdno rešetati ubrzo se bespomoćno zaplela u vlastita

proturječja, našto je Sir Ernest zadovoljno se smješkajući sjeo natrag na svoje mjesto.

Nakon što je Annie dala iskaz o vosku na podu i o tome kako je vidjela optuženoga kako nosi kavu u budoar, nastavak rasprave zakazan je za sutradan.

Na putu kući Mary Cavendish rekla je nekoliko oštih primjedbi na račun tužitelja.

— Kakav grozan čovjek! Kakvu li je samo mrežu spleo oko mog jadnog Johna! Kako je samo izvrtao svaku, pa i najmanju činjenicu, ne bi li je prikazao drukčijom no što jest!

— No, no - rekoh tješeci je - sutra će biti sasvim druga pjesma.

— Da - reče ona zamišljeno a potom iznenada nastavi šaptom. - Gospodine Hastingse, valjda ne mislite... da bi to mogao biti Lawrence... o, ne, to ne može biti!

Ali ja sam i sam bio zbunjen i čim sam ostao nasamo s Poirotom, upitah ga što misli kamo Sir Ernest smjera.

— A! - reče Poirot s divljenjem. - Veoma inteligentan čovjek, taj sir Ernest!

— Mislite li da on vjeruje u Lawrenceovu krivnju?

— Ne vjerujem da on išta vjeruje i da ga je za išta briga! Ne, on zapravo pokušava stvoriti takvu zbrku u glavama porotnika da se oni ne bi mogli odlučiti koji je to brat učinio. On nastoji pokazati da ima jednako toliko dokaza protiv Lawrencea kao i protiv Johna... a nisam siguran da mu to neće uspjeti.

Kad se rasprava nastavila, inspektor Japp pozvan je kao prvi svjedok i dao je svoj iskaz jasno i jezgrovito. Nakon što je prepričao događaje koji su prethodili, on nastavi:

— Postupajući prema dobivenim obavijestima, narednik Summerhaye i ja pretražili smo optuženikovu sobu za vrijeme njegova kratkotrajna izbivanja od kuće. U njegovoj komodi, skriveno ispod donjeg rublja našli smo sljedeće: prvo, cviker sa zlatnim okvirom nalik onomu što ga nosi gospodin Inglethorp - (to su pokazali) - drugo, ovu bočicu.

Bočica je bila ona što ju je ljekarnikov pomoćnik već bio prepoznao, uska bočica od modrog stakla s nekoliko sićušnih bijelih kristalića i s naljepnicom: »Strihnin hidroklorid. OTROV.«

Novi dokazni materijal što su ga detektivi otkrili nakon istražnog postupka bio je dugačak, gotovo posve nov komad bugačice, pronaden u čekovnoj knjižici gde Inglethorp, na kojemu su se pomoću zrcala, dale jasno pročitati riječi: »... sve što u času smrti vlasništvu ostavljam svom ljubljenu suprugu Alfredu Ing...« To je definitivno potvrdilo činjenicu da je uništena oporuka bila u korist pokojničina supruge. Japp zatim pokaza i nagoreni djelić papira izvučen iz pepela u kaminu pa time, i otkrićem brade na tavanu, završi svoj iskaz.

Ali pitanja Sir Ernesta tek su slijedila.

— Kojega ste dana pretražili optuženikovu sobu? - U utorak, 24. lipnja.

— Točno tjedan dana nakon tragedije? - Da.

— Ova ste dva predmeta, kažete, našli u komodi. Je li ladica bila nezaključana?

— Jest.

— Ne čini li vam se malo neobičnim što čovjek koji je počinio zločin drži dokazni materijal u nezaključanoj ladici svakome na dohvat ruke?

— Možda ih je gurnuo onamo u žurbi.

— Ali upravo ste rekli da je prošao cijeli tjedan od ubojstva. Imao je na pretek vremena da to ukloni i uništi.

— Možda.

— Nema tu nikakvo »možda«. Je li ili nije imao dovoljno vremena da ih ukloni i uništi?

— Jest.

— Je li hrpa donjeg rublja pod kojom su stvari bile skrivene teška ili lagana?

— Prilično teška.

— Drugim riječima, riječ je o zimskom donjem rublju. Očigledno se nije očekivalo da optuženi otvori tu ladicu? - Možda nije.

— Molim da odgovorite na moje pitanje. Bi li se moglo očekivati da optuženi, u najtoplijem tjednu vrućeg ljeta, treba nešto iz ladice sa zimskim donjim rubljem?

— Ne bi.

— Nije li, u tom slučaju, moguće da je predmete o kojima je riječ stavila onamo treća osoba i da optuženi nema nikakvih saznanja o njihovu postojanju?

— Ne bih rekao. - Ali je moguće? - Jest.

— To je sve.

Slijedili su iskazi drugih svjedoka. Iskaz o novčanim teškoćama u kojima se optuženi našao krajem lipnja. Iskaz o njegovoj vezi s gdom Raikes... jadna Mary, to je ponosnoj ženi poput nje bilo zacijelo teško čuti. Evelyn Howard je imala pravo, premda ju je neprijateljstvo što ga je osjećala prema Alfredu Inglethorpu navelo na prebrzi zaključak da je u pitanju on.

Tada je Lawrence Cavendish pozvan da dade svoj iskaz. Tihim glasom, odgovarajući na pitanje g. Philipsa, zanijekao je da je u lipnju išta naručio od tvrtke »Parkson«.

On je, zapravo, 29. lipnja bio u Walesu.

Istog časa brada Sir Ernesta podiže se ratoborno u zrak. - Poričete da ste 29. lipnja naručili od »Parksona« crnu bradu?

— Poričem.

— A! U slučaju da se vašem bratu nešto dogodi, tko nasljeđuje Styles Court?

Brutalnost ovog pitanja nagnala je rumenilo u Lawrenceove blijede obraze. Sudac tihim mrmljanjem dade oduška svom negodovanju, a optuženi se ljutito nagne naprijed na optuženičkoj klupi.

Heavywether nije mario za ljutnju svoga branjenika. - Budite ljubazni i odgovorite na moje pitanje.

— Pretpostavljam - odgovori mirno Lawrence - da sam to ja.

— Što hoćete reći time »pretpostavljam«? Vaš brat nema djece. Nasljeđujete, dakle vi, zar ne?

— Da.

— A, to je već bolje - reče Heavywether s okrutnom ljubaznošću. - A naslijedili biste i popriličnu sumicu novca, je li tako?

— Molim vas, Sir Erneste - prosvjedovao je sudac ova pitanja nisu relevantna.

Sir Ernest se nakloni i, pošto je izbacio svoju strelicu, nastavi.

— U utorak, 17. lipnja, vi ste s jednim od gostiju posjetili ljekarnu u bolnici Crvenog križa u Tadminsteru?

— Jesam.

— Jeste li, kad ste na nekoliko sekundi ostali sami, otključali ormarić s otrovima i razgledali neke od bočica?

— Pa... možda sam to učinio.

— Pitam vas jeste li to učinili ili niste? - Jesam.

Svoje sljedeće pitanje ispali sir Ernest kao iz puške. - Jeste li razgledali neku određenu bočicu?

— Ne, mislim da nisam.

— Pazite, gospodine Cavendish, ja govorim o bočici strihnin hidroklorida.

Lawrenceovo lice dobilo je bolesno zelenu boju. - N-n-ne, siguran sam da nisam.

— Kako onda objašnjavate činjenicu da ste na njoj ostavili svoje apsolutno jasne otiske prstiju?

Svojim je prijetećim načinom kod nervoznih osoba postizao izvrstan učinak.

— Pa... pretpostavljam.. pretpostavljam da sam je uzeo u ruku.

— Tako i ja pretpostavljam! Jeste li išta izvadili iz bočice? - To nipošto.

— Zašto ste je onda uopće uzimali u ruku?

— Nekoć sam studirao medicinu. Takve me stvari posve prirodno zanimaju.

— O! Vas, znači, otrovi »prirodno zanimaju«?

— Bila je to čista slučajnost. Isto bih učinio i da su drugi bili u sobi.

— Ipak, dogodilo se da ostali nisu bili tamo? - Ne, ali...

— Zapravo ste cijeloga poslijepodneva bili samo par minuta sami i upravo u te dvije minute dogodilo se... kažem, dogodilo se... da pokažete svoje »prirodno zanimanje« za strihnin hidroklorid?

Lawrence poče jadno zamuckivati. - Ja... ja...

Sa zadovoljnim i veoma rječitim izrazom na licu Sir Ernest primijeti:

— Nemam više pitanja, gospodine Cavendish.

Ovo je ispitivanje svjedoka izazvalo u sudnici veliko uzbuđenje. Mnoge moderno odjevene žene u publici približile su glave a njihov šapat postao je toliko glasan te je sudac ljutito zaprijetio da će isprazniti sudnicu ako odmah ne utihnu.

Ostalo je još svega nekoliko svjedoka. Pozvani su stručnjaci za grafologiju da kažu svoje mišljenje o potpisu g. Inglethorpa u ljekarnikovoju registarskoju knjizi. Svi su se suglasili da to nije njegov rukopis i rekli da bi, po njihovu mišljenju, mogao biti rukopis prerušenog optuženika. Pritisnuti pitanjima, dopustili su mogućnost da je to lukavo iskrivljeni optuženikov rukopis.

Govor branitelja, Sir Ernesta Heavywethera, nije bio dug, ali je bio potkrijepljen njegovim dojmljivim nastupom. Nikada, kako reče, u svojoj dugoj praksi nije naišao na optužbu za ubojstvo koja bi se temeljila na tako klimavim dokazima. Ne samo što se oni sastoje isključivo od indicija, nego je veći dio praktički nedokazan. Neka se samo uzmu iskazi što su se upravo čuli i neka se nepristrasno dobro prošetaju.

Strihnin je pronaden u ladici u sobi optuženog. Ladica nije bila zaključana, na što je on odmah ukazao, a podsjetio je i na to da nema nikakvih dokaza da je otrov onamo sakrio upravo optuženi. To je, zapravo, podmukao i zlonamjerman pokušaj neke treće osobe da zločin pripíše optuženome. Optužba nije uspjela pribaviti nijedan dokaz kojim bi potkrijepila svoju tvrdnju da je crnu bradu od

»Parksona« naručio optuženi. Imamo otvoreno priznanje da su se optuženi i njegova maćeha posvadali, ali ta činjenica, kao i novčane neprilike u kojima se on našao, grubo su preuveličani.

Njegov učeni prijatelj, tu se sir Ernest nonšalantno nakloni gospodinu Philipsu, tvrdi kako bi se optuženi, da je nevin, bio sam javio na istrazi i objasnio da je on, a ne g. Inglethorp, bio sudionikom svađe. On, međutim, misli da su činjenice krivo prikazane. Dogodilo se zapravo sljedeće. Optuženom je, kad se u utorak navečer vratio kući, rečeno da su se gospodin i gospođa Inglethorp žestoko posvađali, u što on nije imao razloga sumnjati. Optuženome nije palo ni na kraj pameti da bi itko mogao njegov glas zamijeniti s onim gospodina Inglethorpa. Zaključio je posve logično da se njegova maćeha taj dan posvadala dva puta.

Optužba tvrdi da je u ponedjeljak, 16. lipnja, optuženi ušao u mjesnu ljekarnu prurušen u gospodina Inglethorpa. Optuženi se, međutim, u to vrijeme nalazio na osamljenom mjestu poznatom kao Marston's Spinney, kamo je pozvan putem anonimnog pisma, sastavljena u ucjenjivačkom tonu, u kojem mu se prijeti da će neke stvari biti otkrivene njegovoj ženi ne ispuni li ono što se od njega zahtijeva.

Optuženi je, sukladno tome, otišao na mjesto sastanka i nakon pola sata uzaludna čekanja vratio se kući. Usput, nažalost, nije susreo nikoga tko bi mogao potvrditi njegovu priču, ali je, nasreću, sačuvao pismo koje će biti predloženo kao dokazni materijal.

A što se pak tiče izjave koja se odnosi na uništenu oporuku, optuženi se nekoć bavio odvjetništvom, te je veoma dobro znao da je oporuka u njegovu korist načinjena prije godinu dana, ulaskom njegove maćeha u novi brak automatski postala nevažećom. On će pozvati svjedoke kako bi pokazao tko je zapravo uništio oporuku, što će raspravi najvjerojatnije dati posve nov smjer.

On, naposljetku, želi podsjetiti porotu da postoje dokazi i protiv drugih osoba, a ne samo protiv Johna Cavendisha. On ih upozorava na činjenicu da su dokazi protiv Lawrencea Cavendisha jednako tako čvrsti, ako ne i čvršći, od dokaza protiv njegova brata.

Pozvat će sada optuženog da dade svoj iskaz.

John je kao svjedok ostavio dobar dojam. Pod spretnim vodstvom Sir Ernesta ispričao je svoju priču dobro i uvjerljivo. Anonimno pismo što ga je primio predano je poroti na uvid. Zahvaljujući spremnosti s kojom je priznao da ima novčanih neprilika i da se svađao s maćehom, njegovo poricanje ostalih navoda dobilo je na težini.

Završavajući svoj iskaz, on zastade i reče:

— Želim da jedno bude jasno. Ja apsolutno odbacujem sve insinacije Sir Ernesta Heavywethera na račun moga brata. Uvjeren sam da moj brat nema nikakve veze sa zločinom, baš kao ni ja.

Sir Ernest se samo nasmiješio a njegovu oštru oku nije izmaklo da su Johnove riječi ostavile na porotu veoma dobar dojam.

Potom je započelo ispitivanje.

— Čini mi se da ste rekli kako vam nikada ne bi palo napamet da su svjedoci u istrazi mogli zamijeniti vaš glas i glas gospodina Inglethorpa. Nije li to malo neobično?

— Ne, meni nije. Rečeno mi je da su se majka i gospodin Inglethorp posvadali, pa nisam mogao ni zamisliti da to nije istina.

— Ni onda kad je služavka Dorcas ponovila neke ulomke razgovora... ulomke koje ste zacijelo prepoznali?

— Nisam ih prepoznao.

— Očito ste neobično kratka pamćenja?

— Nisam, ali oboje smo bili srditi pa smo, vjerujem, rekli i ono što nismo mislili.

Uopće nisam slušao što majka stvarno govori.

Frktanje kojim je g. Philips izrazio svoju nevjericu bilo je pravi trijumf odvjetničkog umijeća. Prešao je na sadržaj anonimnog pisma.

— Ovo pismo predočili ste baš u pravom trenutku. Recite mi, nije li vam možda ovaj rukopis odnekud poznat? - Meni nije.

— Ne mislite li da je nevjerojatno nalik vašem vlastitom rukopisu.. ponešto nehajno iskrivljenu?

— Ne, ne mislim.

— Je li to vaš rukopis ili nije? - Nije.

— Jeste li ili niste, želeći dokazati svoj alibi, došli na zamisao o izmišljenom i posve nevjerojatnom sastanku i sami sebi napisali ovo pismo kako biste potkrijepili svoj iskaz?

— Nisam.

— Nije li istina da ste u vrijeme za koje tvrdite da ste čekali na osamljenu i pustu mjestu, zapravo bili u ljekarni u mjestu Styles St Mary, gdje ste na ime Alfreda Inglethorpa kupili strihnin?

— Ne, to je laž.

— Jeste li ili niste, u odijelu gospodina Inglethorpa, sa crnom bradom podšišanom kako bi nalikovala njegovoj, bili ondje... i potpisali knjigu evidencije njegovim imenom?

— To je apsolutno neistinito.

— U tom slučaju prepuštam poroti da razmotri nevjerojatnu sličnost rukopisa kojim je napisano pismo, potpisana registarska knjiga i vašega vlastitoga - reče g. Philips, i sjedne na svoje mjesto s izgledom čovjeka koji je izvršio svoju dužnost, ali koji se ipak zgraža nad tolikim lažima posve svjesno izrečenim pod prisegom.

Nakon toga, budući da je već bilo kasno, rasprava je odgođena do ponedjeljka.

Poirot je, kako sam zamijetio, djelovao jako obeshrabreno. Imao je onu malu boru između očiju koju sam tako dobro poznavao.

— Što vas muči, Poirot? - zapitah.

— Ah, mon ami, loše je krenulo, veoma loše.

Srce mi, premda to nisam želio, veselo zakuca. Očigledno postoji mogućnost da John Cavendish bude oslobođen sumnje.

Kad smo stigli do kuće, moj mali prijatelj pokretom ruke odbije Maryin poziv na čaj.

— Ne, zahvaljujem vam, madame. Idem gore u svoju sobu.

Pošao sam za njim. Još uvijek se mršteći, prišao je radnom stolu i otuda izvukao karte za pasijans. Potom je privukao stolac i, na moje najveće zaprepaštenje, počeo svečano graditi kuću od karata!

Usta mi se nehotice u čudu otvoriše, a on će odmah: - Ne, mon ami, nisam podjetinjio! Pokušavam smiriti živce, to je sve. Ovaj posao zahtijeva okretno prste.

Uz okretno prste ide i okretnost mozga. A ta mi nikada nije bila potrebija!

— U čemu je nevolja? - upitah.

Tresnuvši snažno po stolu, Poirot je srušio svoje pomno izgrađeno zdanje.

— Nevolja je u tome, mon ami, što sam kadar izgraditi kuću od karata na sedam katova, ali ne mogu - tres - naći - tres - onu posljednju kariku o kojoj sam vam govorio.

Nisam znao što bih rekao, pa sam odlučio šutjeti, a on ponovno počeo polako slagati karte, pri čemu je i dalje isprekidano govorio.

— To se radi.. tako! Slaže se jedna karta... na drugu.. matematički.. precizno!

Gledao sam kako kuća od karata raste pod njegovim prstima, kat za katom. Ni na trenutak nije zastao, niti mu je ruka zadrhtala. Bilo mi je kao da gledam mađioničara dok izvodi svoje trikove.

— Zbilja imate sigurnu ruku - primijetih. - Mislim da sam samo jedanput vidio kako vam se ruke tresu.

— Zacijelo u nekoj prilici kad sam bio bijesan - reče Poirot posve mirno.

— Da, točno! Bili ste strahovito bijesni. Sjećate li se? Bilo je to kad ste otkrili da je brava na kutiji za pisma u spavaćoj sobi gospode Inglethorp provaljena. Stajali ste kraj kamina i, kao što vam je običaj, pravili reda među predmetima što stoje ondje, a ruka vam se tresla kao list na vjetru! Moram priznati...

No naglo sam zašutio. Jer, ispustivši promukao neartikuliran povik, Poirot je ponovno srušio svoje remek djelo od karata i, pokrivši rukama oči, počeo se ljuljati naprijed i natrag, kao da trpi najstrašnije bolove.

— Zaboga, Poirot! - povikah. - Što vam je? Jeste li bolesni?

— Nisam, nisam - zastenjavao je. - Imam.. imam.. novu teoriju!

— Ah! - povikah s velikim olakšanjem. - Jedna od vaših »malih teorija«?

— A ne, mon ami! - iskreno odgovori Poirot. - Ovaj put je to divovska teorija!

Fantastična! A vi ste... vi, dragi prijatelju, za nju zaslužni!

Iznenada me zagrlio i srdačno poljubio u oba obraza, i prije no što sam došao sebi od iznenadenja, navrat-nanos izjurio iz sobe.

U tom trenutku u sobu ude Mary Cavendish.

— Što je Monsieur Poirotu? Projurio je mimo mene vičući: »Garaža! Za ljubav božju, madame, recite mi gdje je najbliža garaža! « I prije no što sam uopće stigla odgovoriti, već je bio na ulici.

Odjurio sam do prozora. Kao što je rekla, jurio je niz ulicu, gologlav, i usput mahao rukama. Okrenuh se prema Mary, podigavši ruke u očajanju.

— Začas će ga zaustaviti pozornik. Eno ga, zakreće za ugao!

Pogledi nam se susretoše, te smo se neko vrijeme bespomoćno gledali.

— Što li mu je samo? Odmahnuo sam glavom.

— Ne znam. Gradio je kuću od karata i odjednom je rekao da ima novu teoriju i izjurio van, kao što ste vidjeli.

— Pa - reče Mary - nadam se da će se vratiti do večere.

No pala je i noć, a Poirot se nije vratio.

10. Posljednja karika

— Poirotov nagli odlazak pobudio je u svima nama veliko uzbuđenje i znatiželju.

Nedjeljno je jutro već bilo dobrano poodmaklo, a on se još nije pojavljivao. No oko tri sata divlje i uporno trubljenje automobilske trube privuklo nas je prozoru, odakle ugledasmo Poirota kako u pratnji Jappa i Summerhaya izlazi iz automobila.

Naš je čovječuljak bio posve preobražen. Sav je blistao od nekog smiješnog samozadovoljstva. S pretjeranim štovanjem nakloni se on Mary Cavendish.

— Madame, imam li vaše dopuštenje da održim mali reunion^[11] u salonu? Nužno je da svi budemo nazočni. Mary se tužno nasmiješila.

— Dobro znate, gospodine Poirot, da za sve imate carte blanche.^[12]

— Odveć ste ljubazni, madame.

I dalje blistajući od zadovoljstva, Poirot nas povede u salon, primičući nam usput stolce.

— Gospođice Howard... ovamo. Mademoiselle Cynthia. Monsieur Lawrence. Naša dobra Dorcas. I Annie. Bien! Moramo još nekoliko minuta odgoditi početak dok ne stigne gospodin Inglethorp. Poslao sam mu poziv.

Gospodica Howard smjesta skoči sa stolca.

— Ako taj čovjek dođe u ovu kuću, ja je napuštam!

— Ne, ne! - Poirot joj pristupi i poče je tihim glasom nagovarati.

Naposljetku je gospođica Howard pristala da opet sjedne. Nekoliko minuta kasnije Alfred Inglethorp uđe u sobu. Sada kad je društvo bilo na okupu, Poirot ustane sa svog stolca i u stilu poznatih predavača uljudno se pokloni svojoj publici.

— Messieurs, mesdames, kao što svi znadete, mene je Monsieur John Cavendish pozvao da istražim ovaj slučaj. Odmah sam pretražio pokojničinu spavaću sobu, koja je na savjet liječnika bila zaključana, pa je prema tome bila upravo onakva kakva je bila u trenutku tragedije. Pronašao sam: prvo, komadić zelene tkanine; drugo, mrlju na sagu ispod prozora, još uvijek vlažnu; treće, praznu kutiju od bromidnih prašaka.

— Počnimo s komadićem zelene tkanine. Našao sam ga uhvaćena u zasun vrata što vode u susjednu sobu u kojoj spava Mademoiselle Cynthia. Predao sam komadić tkanine policajcima koji ga nisu smatrali važnim. Niti su prepoznali što to u stvari jest: djelić otkinut od zelene vrpce kakvu oko rukava nose osobe zadužene za rad na polju.

Medu nazočnima nastala uzbudeno komešanje.

— Dakle, u Stylesu samo jedna osoba radi na polju: gospoda Cavendish. To znači da je kroz vrata sobe Mademoiselle Cynthije u pokojničinu sobu ušla gospođa Cavendish.

— Ali ta su vrata bila zasunjena iznutra! - povikah.

— Kad sam ja pretraživao sobu, jesu. Ali mi smo se za to oslanjali isključivo na njezinu riječ, budući da je ona ta koja je pokušala otvoriti vrata o kojima je riječ i izvijestila nas da su zaključana. U općoj pomutnji koja je tada nastala, imala je dovoljno prilike da prebaci zasun. Iskoristio sam prvu prigodu da potvrdim svoje pretpostavke. Za početak, upravo ovaj komadić tkanine nedostaje na vrpci gospođe Cavendish. Osim toga, na istrazi je gospođa Cavendish izjavila da je iz svoje sobe čula tresak kad se srušio stolić kraj kreveta. Iskoristio sam prvu prigodu i provjerio tu izjavu, postavivši svog prijatelja, Monsieur Hastingsa, u lijevo krilo zgrade

točno ispred vrata sobe gospođe Cavendish. Osobno sam, u pratnji policajaca, otišao u pokojničinu sobu i ondje, naoko slučajno, srušio stolić o kojemu je riječ, ali sam otkrio, kao što sam i očekivao, da Monsieur Hastings nije čuo ništa. To me je utvrdilo u uvjerenju kako gospođa Cavendish nije govorila istinu kad je izjavila da se, u trenutku kad se dogodila tragedija, upravo odijevala u svojoj sobi. Dapače, bio sam siguran da se gospođa Cavendish, u trenutku kad je dan znak za uzbunu, umjesto u svojoj, nalazila u pokojničinoj sobi.

Pogledao sam Mary. Bila je veoma blijeda, ali se smješkala.

— Gradio sam dalje na toj pretpostavci. Gospođa Cavendish je u sobi svoje svekrve.

Reći ćemo da nešto traži i da to još nije našla. Iznenada, gospoda se Inglethorp budi i počinje se strašno grčiti. Naglo pruža ruku i ruši stolić kraj kreveta, potom očajnički povuče uzicu zvonca. Gospođa Cavendish uplašena ispušta iz ruke svijeću i vosak pada na sag. Ona brzo diže s poda svijeću i hitro se povlači u sobu Mademoiselle Cynthije, zatvarajući za sobom vrata. Odmah juri na hodnik, jer je služinčad ne smije zateći tu gdje se nalazi. Ali prekasno! Na galeriji što povezuje dva krila zgrade već se čuju koraci. Što da radi? Brža od misli, ona se vraća u sobu i pokušava probuditi djevojku. Ukućani, bunovni od sna, stižu hodnikom. Svi zdušno udaraju po vratima sobe gospođe Inglethorp. Nitko ne zamjećuje da gospoda Cavendish nije među njima, međutim.. i to je značajno... ja ne mogu pronaći nikoga tko ju je vidio da dolazi iz drugog krila zgrade. - Pogledao je Mary Cavendish.

— Jesam li u pravu, madame?

Ona se lagano nakloni.

— Potpuno ste u pravu, monsieur. Sigurno znadete da bih, da sam mislila kako ću svome suprugu pomoći otkrivajući te činjenice, bila to i učinila. Ali nije mi se činilo da to može utjecati na odluku o njegovoj krivnji ili nedužnosti.

— To je u neku ruku točno, madame. Ali je ovo saznanje oslobodilo moj mozak mnogih krivih pretpostavki i omogućilo mu da vidi ostale činjenice u njihovu pravom svjetlu.

— Oporuka! - poviče Lawrence. - Znači ti si, Mary, osoba koja je uništila oporuku?

Ona odmahnu glavom, Poirot također.

— Nisam - reče ona mirno. - Samo jedna osoba mogla je uništiti tu oporuku: sama gospođa Inglethorp!

— Nemoguće! - uzviknuh. - Tek ju je toga poslijepodneva bila načinila!

— Svejedno, mon ami, učinila je to gospoda Inglethorp. Jer ni na koji drugi način ne može se objasniti zašto je jednog od najtoplijih dana u godini gospoda Inglethorp naredila da joj se naloži vatra u kaminu.

Zinuo sam. Kako smo bili glupi kad nismo shvatili da je ta vatra u kaminu posve nelogična! Poirot nastavi.

— Temperatura je toga dana, messieurs, bila 27° C u hladu. A gospođa Inglethorp je ipak naredila da joj se naloži vatra! Zašto? Jer je htjela nešto uništiti, a nije se mogla sjetiti boljeg načina. Prisjetite se da se u Stylesu zbog ratne štednje otpadni papir ne baca. Nije, dakle, bilo drugog načina da se uništi pozamašan dokument kao što je oporuka. Čim sam čuo da je u sobi gospođe Inglethorp bila naložena vatra, odmah sam zaključio da se željelo uništiti neki dokument... možda oporuku. Zato me otkriće nagorenog ostatka papira u ložištu kamina nije iznenadilo. U tom trenutku, naravno, nisam znao da je oporuka o kojoj je riječ napisana tek toga poslijepodneva i moram priznati da sam, doznajući taj podatak, došao do posve pogrešnog zaključka.

Zaključio sam kako je odluka gospođe Inglethorp da uništi oporuku bila izravna posljedica poslijepodnevne svade, te da se, prema tome, svada dogodila poslije, a ne prije no što je oporuka načinjena.

Tu sam, kao što znademo, imao krivo i bio sam prinuden napustiti tu teoriju. Počeo sam promatrati problem s drugog motrišta. Dakle, u četiri sata Dorcas je čula svoju gospodaricu kako kaže: »Nemoj misliti da će me strah od publiciteta ili bračnog skandala spriječiti.« Zaključio sam, i to ispravno, da te riječi nisu bile upućene njezinu suprugu, nego gospodinu Johnu Cavendishu. U pet sati, sat kasnije, ona izgovara gotovo identične riječi, ali s drugog stajališta. Ona pred Dorcas priznaje:

»Ne znam što da učinim; bračni skandal je nešto najstrašnije na svijetu.« U četiri sata je bila srdita, ali je potpuno vladala sobom. U pet sati se nalazi u dubokom očajanju i kaže kako je pretrpjela »težak udarac«.

Promatrajući stvar s psihološkog stajališta, došao sam do zaključka za koji sam bio uvjeren da je ispravan. Kad spominje drugi put »bračni skandal« ona ne misli na onaj prvi - ovaj se tiče nje osobno!

Pokušajmo to rekonstruirati. U četiri sata gospođa Inglethorp se svada sa svojim sinom i prijeti da će ga tužiti supruzi, koja je, uzgred, čula veći dio razgovora. U pola pet gospođa Inglethorp, što je posljedica jednog razgovora o važenju oporuka, piše oporuku u korist svog supruga koju kao svjedoci potpisuju dvojica vrtlara. U pet sati Dorcas zatječe svoju gospodaricu veoma uzrujanu s listom papira - »pismom«, misli Dorcas - u ruci, i ona tada naređuje da se u njezinoj sobi naloži vatra.

Pretpostaviti je, dakle, kako se između pola pet i pet sati dogodilo nešto što je u njoj izazvalo posvemašnju promjenu osjećaja, budući da se sada žuri da uništi oporuku, kao što se prije žurila da je načini. Što je to nešto bilo?

Koliko je nama poznato, ona je tih pola sata bila posve sama. Niti je tko u njezin budoar ušao niti je tko iz njega izišao. Što li je onda, uzrokovalo tu iznenadnu promjenu osjećaja?

Može se jedino nagađati, ali ja mislim da sam pogodio. Gospođa Inglethorp nije u svom pisaćem stolu imala poštanskih maraka.

Znamo to po tome što je kasnije molila Dorcas da joj ih nekoliko donese. Dakle, u suprotnom kutu sobe stoji pisaći stol njezina supruga - zaključan. Njoj hitno trebaju marke i ona, prema mojoj teoriji, pokušava otključati stol svojim ključevima. Znam da jedan od njih odgovara. Ona je dakle otvorila pisaći stol i, tražeći marke, naletjela na nešto drugo - onaj list papira koji joj je Dorcas vidjela u ruci i koji nipošto nije bio predviđen da ga gospođa Inglethorp pročita. S druge pak strane, gospođa Cavendish je uvjerenjena da je list papira što ga njezina svekrva ne ispušta iz ruke, dokaz nevjere njezina vlastita supruga. Tjaži ga od gospođe Inglethorp, koja je posve iskreno uvjerava da to s njom nema nikakve veze. Gospođa joj Cavendish to ne vjeruje. I dalje je uvjerenjena da gospođa Inglethorp štiti svog posinka. E sad, gospođa Cavendish je inače veoma odlučna žena i, premda se skriva pod krinkom hladnokrvnosti, ludo ljubomorna na svoga supruga. Odlučila je da će se dokopati tog papira po svaku cijenu, a u toj namjeri pomogao joj je slučaj. Dogodilo se da je pronašla ključ kutije za pisma gospođe Inglethorp, koji se tog jutra bio izgubio. Znala je da njezina svekrva sve važne dokumente uvijek drži u toj kutiji.

Gospođa Cavendish je, dakle, planirala svoj pothvat onako kako bi to učinila jedino žena mučena najcrnjom ljubomorom. U neko doba večeri skinula je zasun s vrata sobe Mademoiselle Cynthije. Možda je čak i nauljila šarke, jer sam otkrio da se otvaraju gotovo bešumno. Odogodila je izvršenje svoga pothvata za rane jutarnje sate računajući da je tako sigurnije, budući da ju je posluga bila navikla čuti kako se u to vrijeme kreće po sobi. Odjenula je svoje radno odijelo i, prošuljavši se tiho kroz sobu Mademoiselle Cynthije, ušla u sobu gospođe Inglethorp. Zastao je načas i tu ga prekine Cynthia:

— Ali ja bih se bila probudila da je netko prošao kroz moju sobu.

— Ne biste ako bi vas netko drogirao, mademoiselle. - Drogirao?

— Mais, oui!

— Sjećate se - obrati se ponovno svima - da je uza svu onu buku i gužvu u susjednoj sobi Mademoiselle Cynthia tvrdo spavala. To je

ukazivalo na dvije mogućnosti. Ili se pretvarala da spava - što nisam vjerovao - ili je njezina nesvijest bila izazvana na umjetan način.

— Imajući na umu tu mogućnost, sve sam šalice od kave najpomnije ispitao, ne zaboravljajući da je Mademoiselle Cynthiji kavu prethodne večeri donijela upravo gospođa Cavendish. Uzeo sam uzorak iz svake šalice i dao sve na analizu - bez rezultata. Pomno sam prebrojio šalice, u slučaju da je koja nestala. Šest je osoba pilo kavu i šest je šalica uredno pronađeno. Morao sam priznati da sam pogriješio.

Potom sam otkrio da sam kriv za veoma grub previd. Kava je servirana za sedam osoba, a ne za šest, budući da je te večeri ondje bio i doktor Bauerstein. To je cijeloj stvari dalo nov izgled, jer sada je jedna šalica nedostajala. Posluga nije ništa zamijetila, budući da je sobarica Annie, ne znajući da gospodin Inglethorp ne pije kavu, donijela sedam šalica, dok ih je Dorcas, koja ih je drugi dan pokupila iz salona, našla šest kao i obično - odnosno, preciznije, našla ih je šest, jer je jedna pronađena razbijena u sobi gospode Inglethorp.

— Bio sam uvjeren da je šalica koja nedostaje ona Mademoiselle Cynthije. Dokaz više u prilog tome bila je činje nica da je u svim ostalim šalicama naden šećer, koji Mademoiselle Cynthia ne stavlja u kavu. Pozornost mi je privukla Annina priča o malo »soli« na pladnju s kakaom koji ona svake večeri nosi gospođi Inglethorp u sobu. Uzeo sam stoga uzorak tog kakaa i poslao ga na analizu.

— Ali to je već bio učinio doktor Bauerstein - dobaci žustro Lawrence.

— To je drugo. On je od laboratorija tražio da analizom utvrdi sadrži li ili ne strihnin. Nije, za razliku od mene, tražio narkotik.

— Narkotik?

— Da. Evo laboratorijskog nalaza. Gospođa Cavendish dala je i gospođi Inglethorp i Mademoiselle Cynthiji, neopasan ali djelotvoran narkotik. Poslije je vjerojatno imala mauvais quartd'heure³! Zamislite

kako se osjećala kad joj je svekrvi naglo pozlilo i kad je umrla, a odmah nakon toga čula se riječ »Otrov«! Ona je bila uvjerena da je sredstvo za spavanje što im ga je dala posve neopasno, no nedvojbeno se u jednom trenutku uplašila da smrt gospođe Inglethorp pada na njezinu dušu. Hvata je panika i ona u tom stanju juri u prizemlje i na brzinu baca šalicu i tanjurić Mademoiselle Cynthije u veliku mjedenu vazu, gdje će ih gospodin Lawrence kasnije pronaći.

Ostatke kakaa se nije usudila dirati. Odviše je ljudi bilo oko nje. Zamislite njezino olakšanje kad se počelo govoriti o strihninu i kad je shvatila da tragediju ipak nije skrivila ona.

Sada smo kadri objasniti zašto je simptomima trovanja strihninom trebalo toliko dugo da se pojave. Narkotik, uzme li se zajedno sa strihninom, uzrokuje višesatno kašnjenje reakcije.

— Gadnih pet minuta!

Poirot je zašutio. Mary ga je pogledala, a u lice joj se postupno počela vraćati boja.

— Monsieur Poirot, sve što ste rekli je točno. Bio je to najstrašniji sat u mom životu.

Neću ga nikada zaboraviti. Ali vi ste divni. Sada mi je jasno...

— Što sam mislio kad sam vam rekao da se možete bez straha povjeriti tati Poirotu, ha? Ali vi u mene niste imali povjerenja.

— Sada mi je sve jasno - reče Lawrence. - Drogirani kakao, nakon otrovane kave, potpuno objašnjava kašnjenje. - Točno. No je li kava bila otrovana ili nije? Tu smo naišli na malu poteškoću, budući da je gospođa Inglethorp uopće nije popila.

— Što? - iznenadeno povikasmu svi uglas.

— Nije. Sjećate se kad sam spomenuo mrlju na sagu u sobi gospođe Inglethorp? Ta je mrlja bila prilično zanimljiva. Bila je još uvijek vlažna, jako je mirisala na kavu, a u jednom naboru saga otkrio sam sićušne komadiće porculana. Odmah mi je bilo jasno što se dogodilo, jer sam samo malo prije toga bio stavio svoj kovčežić na stol kraj prozora a stol se nagnuo i kovčežić se u padu našao na posve istom mjestu. To se isto dogodilo i gospođi Inglethorp kad je večer prije toga ušla u sobu, odložila na njega svoju šalicu s kavom a izdajnički se stol našalio i s njom na isti način.

Ono što se poslije dogodilo mogu samo nagađati, ali rekao bih da je gospoda Inglethorp pokupila krhotine šalice i stavila ih na stolić kraj kreveta. Osjećajući potrebu za osvježenjem, podgrijala je kakao i odmah ga popila. Mi se suočavamo s novim problemom. Znamo da kakao nije sadržavao strihnin. Kav uopće nije popila. A ipak joj je netko te večeri, između sedam i devet sati, dao strihnin. Kakvo je još sredstvo bilo na raspolaganju - sredstvo tako prikladno kojim se izvrsno može prikriti okus strihnina te je pravo čudo kako ga se još nitko nije sjetio? - Poirot se ogledao po sobi i sam, dramatično naglašavajući riječi, odgovorio na svoje pitanje. - Njezin lijek!

— Hoćete reći da je ubojica stavio strihnin u njezino sredstvo za jačanje? - povikah.

— Nije ga bilo potrebno stavljati unutra. Već je bio u toj smjesi. Strihnin koji je usmrtio gospodu Inglethorp isti je strihnin što joj ga je prepisao doktor Wilkins.

Kako bih vam to što bolje pojasnio, pročitat ću vam izvadak iz knjige o pripremanju recepata što sam ga našao u ljekarni bolnice Crvenog križa u Tadminsteru:

— Sljedeći recept postao je poznat u udžbenicima: Strychninae Sulph gr. 1 Potass Bromid 3 VI. Aqua ad 3 VIII. Fiat Mistura Iz ove otopine nakon nekoliko sati izlučit će se veći dio soli strihnina u obliku taloga prozirnih kristala netopivog bromida. Jedna je žena u Engleskoj umrla nakon što je uzela sličnu mješavinu: izlučeni strihnin

nataložio se na dnu i s posljednjom dozom lijeka popila je gotovo sav strihnin odjednom!

— Naravno, u receptu doktora Wilkinsa nije bilo bromida, ali sjetit ćete se da sam spomenuo praznu kutiju od bromidnih prašaka. Jedan-dva takva praška ubačena u punu bocu lijeka izazvala bi taloženje strihnina u otopini, kao što piše u knjizi, i stoga bi njegova koncentracija u posljednjoj dozi bila smrtonosna. Čut ćete kasnije kako je osoba koja je obično gospođi Inglethorp davala lijek uvijek pomno pazila da ne promućka bočicu, kako bi talog na dnu ostao netaknut.

Cijelo vrijeme nailazimo na dokaze koji ukazuju na to da se tragedija trebala dogoditi u ponedjeljak navečer. Toga je dana uzica zvonca gospođe Inglethorp uredno prerezana, toga ponedjeljka Mademoiselle Cynthia bila je pozvana da noć provede kod prijatelja, te je gospoda Inglethorp trebala ostati posve sama u desnom krilu zgrade, daleko od svake pomoći, i vjerojatno bi bila umrla prije no što bi se mogla pozvati liječnička pomoć. No u žurbi da na vrijeme stigne na seosku zabavu, gospoda Inglethorp je zaboravila uzeti lijek, a sljedećeg dana je objedovala vani, pa je posljednju, fatalnu dozu uzela praktički dvadeset četiri sata kasnije no što je ubojica prevideo; i možemo zahvaliti upravo tom zakašnjenju što posljednji dokaz - posljednju kariku u lancu - imam sada u svojim rukama.

Dok je svima dah zastao od uzbuđenja, on izvuče iz džepa tri tanka lista papira.

— Pismo napisano ubojičinom rukom, mes amis! Da je bilo samo malo jasnije sročeno, možda bi se gospoda Inglethorp, na vrijeme upozorena, uspjela spasiti. A ovako, ona je shvatila da joj prijeti opasnost, ali nije znala odakle.

U mrtvoj tišini Poirot složi po redu listove papira i, nakašljavši se, poče čitati:

NAJDRAŽA EVEGYN,

vjerojatno si zabrinuta što se ne javljam. Sve je u redu - jedino što će se, umjesto sinoć, dogoditi večeras. Shvaćáš. Kad stare više ne bude, doći će i nama bolja vremena. Mene nitko ne može optužiti za zločin. Ona tvoja zamisao s bromidnim prašcima je genijalna! Ali moramo biti veoma oprezni. Jedan pogrešan korak...

— Ovdje, dragi prijatelji, pismo završava. Pisca je očigledno netko prekinuo; ali uopće nema dvojbe o njegovu identitetu. Svi poznajemo njegov rukopis i...

Urlik koji je nalikovao vrisku prekide tišinu. - Sotono! Kako si se toga dokopao?

Jedan se stolac prevrnuo. Poirot spretno koraknu u stranu. Jedan njegov brz pokret, i njegov je napadač pao s treskom na pod.

— Messieurs, mesdames - najavi Poirot teatralno - dopustite mi da vam predstavim ubojicu: gospodin Alfred Inglethorp!

11. Poirot objašnjava

— Poirot, vraže jedan - rekoh - najradije bih vas za davio! Što vam bi te ste me ovako prevarili?

Sjedili smo u biblioteci. Za nama je bilo nekoliko užasno uzbudljivih dana. U sobi ispod nas Mary i John su ponovno bili zajedno, dok su Alfred Inglethorp i gđica Howard bili u pritvoru. Konačno sam Poirotu imao samo za sebe i mogao utažiti svoju još uvijek žednu znatiželju.

Poirot mi nije odmah odgovorio, no naposljetku reče: - Nisam vas ja prevario, mon ami. U najgorem slučaju sam vam dopustio da varate sami sebe.

— Da, ali zašto?

— Pa, to je teško objasniti. Vidite, dragi prijatelju, vi ste po prirodi tako iskreni, na vašem se licu sve vidi, te... enfin', niste kadri sakriti svoje osjećaje. Da sam vam otkrio svoje teorije, čim biste prvi put susreli gospodina Alfreda Inglethorpa, taj bi veoma lukavi gospodin - kako vi to lijepo kažete - »nanjušio opasnost«! A tada, bon jour naše šanse da ga uhvatimo!

— Mislim da sam ipak malo bolji diplomat no što se vama čini.

— Konačno.

— Dragi prijatelju - usrdno me zamoli Poirot - preklinjem vas, nemojte se srditi! Vaša mi je pomoć bila neprocjenjiva. Jedino što sam se zbog vaše divne naravi bio prinuđen suzdržati.

— No - progundao sam - ipak mislim da ste mi trebali barem nešto natuknuti.

— Ali, dragi prijatelju, ja sam to učinio. U nekoliko navrata. Niste to htjeli prihvatiti.

Promislite malo, jesam li vam ikada rekao da vjerujem u krivnju Johna Cavendisha?

Nisam li vam, naprotiv, rekao da će gotovo sigurno biti oslobođen?

— Jeste, ali...

— I nisam li neposredno nakon toga govorio kako će biti teško ubojicu dovesti pred lice pravde? Zar vam nije bilo jasno da govorim o dvije različite osobe?

— Ne - rekoh - nije mi bilo jasno!

— Osim toga - nastavi Poirot - nisam li vam na samom početku u nekoliko navrata ponovio kako ne želim da gospodin Inglethorp bude u tom trenutku uhićen? To vam je trebalo nešto govoriti.

— Hoćete reći da ste već tada u njega sumnjali?

— Da. Najprije, tko god da je mogao imati koristi od smrti gospode Inglethorp, njezin suprug imao bi najviše. To se nipošto nije smjelo smetnuti s uma. Kad sam onog prvog dana došao s vama u Styles nisam imao pojma kako je zločin počinjen, ali po onome što sam znao o gospodinu Inglethorpu, odmah sam pomislio kako će biti teško naći išta što bi ga povezalo sa zločinom. Kad sam stigao u chateau, odmah sam shvatio da je oporuku spalila gospođa Inglethorp; tu se uzgred rečeno, dragi prijatelju, ne možete na mene potužiti, budući da sam se silno trudio da vas natjeram da shvatite značenje one vatre u spavaćoj sobi usred ljeta.

— Dobro, dobro - rekoh nestrpljivo. - Nastavite.

— Dakle, kao što rekoh, dragi prijatelju, moje uvjerenje u krivnju gospodina Inglethorpa bilo je uvelike poljuljano. Zapravo, protiv njega je bilo toliko dokaza te sam bio sklon povjerovati kako on to nije učinio.

— Kada ste promijenili mišljenje?

— Kad sam otkrio da se on, što se ja više trudim da ga oslobodim krivnje, sve više trudi da bude uhićen. A kad sam otkrio da Inglethorp nema nikakve veze s gospođom Raikes i da se za nju zapravo zanima John, bio sam potpuno siguran.

— Ali zašto?

— Vrlo jednostavno. Da je Inglethorp bio taj koji je održavao vezu s gospođom Raikes, njegova bi šutnja bila posve razumljiva. Ali kad sam otkrio da cijelo selo zna da je lijepa farmerova žena svojim čarima privukla Johna, njegova se šutnja mogla posve drukčije tumačiti. Bilo je nelogično da se on pretvara kako se boji skandala, kad u nikakav skandal nije bio upetljan. Takvo njegovo ponašanje dalo mi je ozbiljno misliti, te sam malo-pomalo bio prinuden zaključiti kako Alfred Inglethorp želi da bude uhićen. Eh bien! od toga sam trenutka ja čvrsto odlučio da neću dopustiti da bude uhićen.

— Čekajte časak. Nije mi jasno zašto je htio da bude uhićen?

— Zbog toga, mon ami, što prema zakonima vaše zemlje osobi jednom oslobođenoj krivnje ne može za isti zločin biti ponovno sudeno. Aha! lukava je bila... ta njegova zamisao! On je nedvojbeno, metodičan čovjek. Vidite, on je znao da će s obzirom na svoj položaj, vjerojatno biti sumnjiv; odlučio je stoga veoma lukavo pripremiti mnoštvo izmišljenih dokaza protiv sebe. On je želio da postane sumnjiv. Želio je da bude uhićen. Tada je namjeravao predočiti svoj apsolutno neupitan alibi.. i, što si rekao britva, on je doživotno miran!

— Ali još uvijek mi nije jasno kako je mogao dokazati svoj alibi i naći se istodobno u ljekarni?

Poirot se iznenadeno zagleda u mene.

— Je li moguće? Jadni moj prijatelju! Još niste shvatili da je u ljekarnu otišla gospođica Howard?

— Gospođica Howard?

— Ali, naravno. Tko drugi? Njoj to uopće nije bilo teško. Ona je dovoljno visoka, glas joj je dubok i muževan; osim toga, sjetite se da je ona s Inglethorpom u rodu i da među njima postoji velika sličnost, osobito u hodu i držanju. Bila je to najjednostavnija stvar na svijetu. Inteligentan su par njih dvoje!

— Još uvijek mi je pomalo mutna ona stvar s bromidom - primijetih.

— Bon! Pokušat ću vam to rekonstruirati koliko budem mogao. Sklon sam mišljenju da je gospodica Howard bila mozak ovog pothvata. Sjećate se da je jedanput spomenula kako joj je otac bio liječnik? Možda mu je ona pripravljala recepte, ili je ideju preuzela iz neke od mnogih knjiga što su se vukle uokolo kad je Mademoiselle Cynthia učila za svoj ispit. Ovako ili onako, njoj je bilo poznato da dodatak bromida u otopini u kojoj ima strihnina uzrokuje taloženje ovog potonjeg. Vjerojatno joj je ta zamisao pala na pamet iznenada. Gospoda Inglethorp je imala kutiju bromidnih prašaka koje je povremeno uzimala prije spavanja. Što je lakše negoli potajno usuti jedan ili više tih prašaka u veliku bocu s lijekom gospođe Inglethorp kad ova stigne od »Coota«? Rizika praktički nema. Proći će gotovo dva tjedna prije no što se dogodi tragedija. Da netko i vidi jedno od njih s bocom lijeka u ruci, do tada će to zaboraviti. Gospodica Howard inscenirala je poznatu svađu i otišla iz kuće.

Vremenski razmak i njezina odsutnost odvratio će od nje sumnju. Da, bilo je to veoma inteligentno smišljeno! Da su pustili da sve ide svojim tijekom, možda im se nikada zločin ne bi uspio dokazati. Ali oni nisu imali mira. Htjeli su biti prepametni... i to je bila njihova propast.

Očiju uprtih u strop, Poirot je snažno odbijao dimove svoje fine tanke cigarete.

— Skovali su plan da sumnju prebace na Johna Cavendisha time što će, kupivši strihnin u mjesnoj ljekarni, potpisati registarsku knjigu imitirajući njegov rukopis.

— U ponedjeljak će gospođa Inglethorp uzeti posljednju dozu svog lijeka. U ponedjeljak će se, dakle, Alfred Inglethorp pobrinuti da ga stanovit broj osoba vidi na nekom mjestu što dalje od sela. Gospodica Howard unaprijed je pripremila izmišljenu priču o njemu i gospodi Raikes kako bi time mogao opravdati svoju šutnju.

U šest sati, gospodica Howard prerušena u Alfreda Inglethorpa ulazi u ljekarnu sa svojom pričom o psu, kupuje strihnin i potpisuje se kao Alfred Inglethorp, imitirajući Johnov rukopis, koji je prije toga dobro proučila...

No budući da im stvar neće uspjeti ako John može dokazati svoj alibi, ona mu piše anonimno pismo - još uvijek imitirajući njegov rukopis - koje će ga odvući na osamljeno mjesto gdje je malo vjerojatno da će ga netko vidjeti.

— Do sada je sve kako treba. Gospođica Howard se vraća u Middlingham. Alfred Inglethorp se vraća u Styles. Ništa ga ni na koji način ne može kompromitirati, budući da je strihnin kod gospodice Howard, a on im je ionako potreban samo kao varka kojom će prebaciti krivnju na Johna Cavendisha.

Ali onda dolazi do zastoja. Gospođa Inglethorp te večeri nije uzela lijek. Prerezana uzica zvonca, Cynthijina odsutnost - za koju se, preko svoje supruge, pobrinuo Inglethorp - sve je to bilo uzaludno. A tada - on čini prvu pogrešku.

Gospođa Inglethorp nije kod kuće i on sjedne da napiše pismo svojoj partnerici koju bi mogla uhvatiti panika zbog neuspjeha njihova plana. Najvjerojatnije se gospođa Inglethorp vratila prije no što je on očekivao. Uhvaćen na djelu i ponešto uzrujan, on u žurbi zatvara i zaključava svoj pisaći stol. Strah ga je da će, ostane li u sobi, morati ponovno otvoriti pisaći stol i da će gospođa Inglethorp opaziti pismo prije no što ga on uspije zgrabiti. Zato on izlazi iz kuće i šeta po šumi, ni ne sanjajući da će gospođa Inglethorp otvoriti njegov pisaći stol i otkriti taj dokument koji će ga teško optužiti.

Ali upravo se to, koliko znamo, dogodilo. Gospoda Inglethorp pročita pismo i postaje svjesna izdaje svoga supruga i Evelyn Howard, iako, nažalost, rečenica u kojoj se spominje bromid njoj ne znači upozorenje. Ona zna da je u opasnosti - ali ne zna odakle joj ta opasnost prijeti.

Odlučuje ništa ne reći suprugu; umjesto toga piše svom odvjetniku, pozivajući ga da dode sutradan, i istodobno odlučuje uništiti oporuku koju je upravo načinila. Sprema sudbonosno pismo.

— Znači, njezin je suprug nasilno otvorio onu kutiju za pisma kako bi pronašao to pismo?

— Da, a prema strahovitoj opasnosti kojoj se time izložio, vidimo koliko je ono značajno. Njega apsolutno ništa, osim toga pisma, nije povezivalo sa zločinom.

— Ipak nešto ne razumijem: zašto ga nije uništio odmah kad ga se dočepao?

— Zato što se nije usudio izložiti najvećoj od svih opasnosti, a to je da ga drži kod sebe.

— Ne razumijem.

— Pogledajte to s njegova stajališta. Otkrio sam da je imao na raspolaganju svega pet kratkih minuta, u koje vrijeme ga je mogao uzeti - onih pet minuta neposredno prije našeg dolaska na scenu, jer prije toga je Annie čistila stube i bila bi vidjela svakoga tko se uputi u desno krilo zgrade. Zamislite tu scenu! On ulazi u sobu, otključavši vrata ključem neke druge sobe - svi su međusobno jako slični. Žuri do kutije za pisma - ona je zaključana, a ključeva nigdje nema. To je za njega težak udarac, jer znači da se njegov posjet sobi neće moći sakriti kao što se nadao. Ali savršeno mu je jasno da zbog tog optužujućeg komadića papira mora preuzeti i najgori rizik. On džepnim nožićem žustro otvara bravu i prevrće sve papire dok ne nade ono što traži.

Ali sada se pojavljuje nova dvojba: ne usuduje se taj komadić papira držati kod sebe. Može ga netko vidjeti kako izlazi iz sobe - može mu se dogoditi da ga pretraže. Ako kod njega nadu to pismo izgubljen je. Vjerojatno u tom istom času čuje kako gospodin Wells i John izlaze iz budoara u prizemlju. Mora djelovati brzo.

Kamo može sakriti taj opasni komadić papira? Sadržaj koša za papir se čuva, a ionako će ga zacijelo pregledati. Nema načina da ga se uništi; a on ga se ne usudi zadržati kod sebe. Ogleda se po sobi i ugleda - što mislite što, mon ami?

Odmahnuh glavom.

— Učas je poderao pismo u uske trake i, načinivši od njih smotke, žurno ih je pomiješao s ostalim papirićima za paljenje svijeća što stoje u jednoj posudi na ogradi kamina.

Uskliknuo sam iznenađeno.

— Nitko se neće sjetiti da tamo pogleda - nastavi Poirot. - I on će moći u miru doći kasnije i uništiti taj jedini dokaz svoje krivnje.

— Znači, cijelo se vrijeme nalazio u posudi s papirićima za paljenje svijeća u spavaćoj sobi gospode Inglethorp? povikah.

— Tako je, dragi prijatelju. Tamo sam ja otkrio svoju »posljednju kariku« a to sudbonosno otkriće dugujem vama. - Meni?

— Da. Sjećate li se kad ste mi rekli da mi se ruka tresla dok sam pravio reda među ukrasnim predmetima na ogradi kamina?

— Sjećam se, ali ne shvaćam...

— E, ali ja sam shvatio. Znaite, dragi prijatelju, sjetio sam se da sam, ranije tog jutra kad smo zajedno bili ondje, stavio svaki predmet na ogradi kamina na svoje mjesto.

I ako su već bili svaki na svome mjestu, ne bi bilo potrebno ponovno ih poravnavati, osim ako ih netko nije dirao u međuvremenu.

— Majko Božja - promrmljah - to, znači, objašnjava vaše onako neobično ponašanje.

Odjurili ste u Styles i našli ga na istom mjestu?

— Jesam. A bila je to utrka s vremenom.

— Ali još uvijek ne shvaćam zašto je gospodin Inglethorp bio toliko glup i ostavio ga ondje, kad je imao dovoljno prigoda da ga uništi...

— A! nije on za to imao prigodu. Za to sam se ja pobrinuo.

— Vi?

— Da. Sjećate li se kako ste me ukorili što se u ovoj stvari povjeravam ukućanima?

— Sjećam.

— Naime, dragi prijatelju, shvatio sam da postoji samo jedna šansa. Tada još nisam bio siguran je li Inglethorp zločinac ili nije, ali ako jest, računao sam da on taj papir neće držati kod sebe, nego će ga nekamo sakriti, te da ću, uz usrdnu suradnju ukućana, uspjeti spriječiti da ga ne uništi. Već je bio pod sumnjom, stoga sam objavivši to javno, osigurao usluge desetak detektiva-amatera koji će ga neprestance držati na oku pa se on, svjestan njihove budnosti, neće više usuditi ništa poduzimati u tom smjeru. Bio je stoga prinuden otići iz kuće, a pismo ostaviti u posudi s papirićima za paljenje svijeća.

— Ali gospođica Howard imala je zacijelo nebrojeno načina da mu pomogne.

— Jest, ali gospođica Howard nije znala za postojanje tog pisma. U skladu s unaprijed dogovorenim planom, ona s Alfredom Inglethorpom nije progovorila ni riječi. Za njih se pretpostavljalo da su smrtni neprijatelji i dokle god John ne bude osuđen, nijedno od njih nije se htjelo izložiti opasnosti sastanka. Naravno, ja sam

gospodina Inglethorpa imao pod prismotrom, nadajući se da će me prije ili kasnije dovesti do svoga skrovišta. Ali on je odveć inteligentan a da bi bio išta stavio na kocku. Pismo je bilo na sigurnom; budući da se u prvih tjedan dana nitko nije sjetio onamo pogledati, bilo je malo vjerojatno da će to netko učiniti kasnije. Da nije bilo vaše sudbonosne primjedbe, možda ga nikada ne bismo uspjeli izvesti pred lice pravde.

— Sada mi je sve jasno, ali kada ste počeli sumnjati u gospodicu Howard?

— Kad sam otkrio da je na istrazi slagala o pismu što ga je dobila od gde Inglethorp.

— Zašto, o čemu je tu mogla slagati?

— Vi ste to pismo vidjeli. Možete li se prisjetiti kako je izgledalo?

— Pa... manje-više.

— Sjetit ćete se, dakle, da je gospoda Inglethorp imala posve osobit rukopis i da je između riječi ostavljala mnogo praznog prostora. Ali pogledate li nadnevak na vrhu pisma, vidjet ćete da je njezin » 17. srpnja« u tom pogledu izuzetak. Razumijete što želim reći?

— Ne - priznadoh - ne razumijem.

— Ne shvaćate da pismo nije napisano sedamnaestoga nego sedmoga - dan nakon odlaska gospodice Howard? Onaj » 1 « upisan je ispred » 7 « kako bi se dobilo »17«

— Ali zašto?

— Upravo to sam se i ja pitao. Zašto gospođica Howard skriva pismo napisano 17. i umjesto njega pokazuje ovu krivotvorinu? Zato što pismo od 17. srpnja nije željela pokazati. Ponovno, zašto? I odjednom se u mojoj glavi rodila sumnja. Sjetit ćete se da sam rekao kako se valja čuvati ljudi koji ne govore istinu.

— A ipak ste mi - povikah uvrijeđeno - nakon toga iznijeli dva razloga zašto gospodica Howard ne može biti ubojica!

— I to dva izvrsna razloga - odvrati Poirot. - Dugo su oni za mene bili kamen spoticanja sve dok se nisam sjetio jedne veoma važne činjenice: da su ona i Alfred Inglethorp rodaci. Ona nije mogla zločin počiniti sama, ali razlozi zbog kojih to nije mogla nisu je spriječili da ne postane suučesnicom. A tu je i ta njezina divlja mržnja! Iza nje se skrivao drugi, posve suprotan osjećaj. Među njima je nedvojbeno postojala neka strastvena veza davno prije no što je on došao u Styles. Oni su već bili skovali svoj podmukli plan da će se on oženiti ovom bogatom, ali prilično glupom starom damom, navesti je da načini oporuku kojom svoj novac ostavlja njemu i potom lukavo smišljenim zločinom ostvariti svoj cilj. Da je sve išlo po planu, oni bi vjerojatno napustili Englesku i negdje zajedno živjeli od novca svoje jadne žrtve.

Njih dvoje su veoma lukav i beskrupulozan par. Istodobno dok je on radio na tome da sumnja padne na njega, ona je trebala izvršiti tajne pripreme za čisto drugi denouement.^[13] Ona stiže iz Middlinghama opskrbljena svim kompromitantnim materijalom. Na nju nitko ne sumnja. Nitko ne obraća pozornost na njezino kretanje po kući. Ona skriva strihnin i naočale u Johnovoj sobi. Ona stavlja bradu na tavan.

Ona će se pobrinuti da to prije ili kasnije bude otkriveno.

— Nije mi posve jasno zašto su pokušali svaliti krivnju na Johna - primijetih. - Bilo bi im mnogo lakše da su za to izabrali Lawrencea.

— Da. Ali to se dogodilo posve slučajno. Svi dokazi protiv njega pojavili su se posve slučajno. Našim spletkarima je to zacijelo j ako pomrsilo konce.

— Za njega je bilo kobno njegovo držanje - primijetih zamišljeno.

— Da. Razlog tome vam je, naravno, poznat? - Nije.

— Niste, znači, shvatili da je on bio uvjeren u krivnju Mademoiselle Cynthije?

— Ne - zaprepašteno kriknuh. - Nemoguće!

— Naprotiv. I samome mi je ta pomisao pala na um. Na to sam mislio kad sam gospodina Wellsa pitao o oporuci. Osim toga tu su i ti bromidni prašci koje je ona pripremila, pa njezino neobično uspješno prerašavanje u muškarce, o čemu nam je Dorcas ispričala. Protiv nje je zapravo bilo više dokaza negoli protiv ostalih. - Šalite se, Poirot!

— Ne šalim. Hoćete li da vam kažem zašto je gospodin Lawrence onako prošlijeo kad je ušao u majčinu spavaću sobu one kobne noći? Bilo je to stoga što je, dok mu je majka ležala u postelji očigledno otrovana, on preko ramena vidio da vrata što vode u sobu Mademoiselle Cynthije nisu zasunjena.

— Ali izjavio je da je vidio da su zasunjena! - povikah.

— Točno - potvrdi suho Poirot. - I upravo to je potkrijepilo moju slutnju da nisu bila.

On je štitio Mademoiselle Cynthij u.

— Ali zašto bi je štitio?

— Zato što je u nju zaljubljen. Nasmijah se.

— Hajdete, Poirot, tu imate potpuno krivo! Ja slučajno znam da je on daleko od toga da u nju bude zaljubljen: on nju praktički ne podnosi.

— Tko vam je to rekao, mon amt? - Cynthia osobno.

— La pauvre petite!^[14] Je li zbog toga bila nesretna? - Rekla je da joj je to posve svejedno.

— Znači da joj nije uopće svejedno - zaključio Poirot. Takve su vam one... les femmes!^[15]

— To što kažete o Lawrenceu za mene je veliko iznenađenje - rekoh.

— Ali zašto? Bilo je posve očigledno. Nije li se Monsieur Lawrence mrštio svaki put kad bi Mademoiselle Cynthia razgovarala ili se smijala s njegovim bratom? On si je bio zabio u onu svoju izduženu glavu da je Mademoiselle Cynthia zaljubljena u Monsieur Johna. Kad je ušao u majčinu sobu i vidio da je majka očigledno otrovana, naprečac je zaključio da Mademoiselle Cynthia o tome nešto zna. Bio je na rubu očajanja. Prvo je stao na šalicu od kave i smrvio je, sjetivši se da je ona prethodne večeri odnijela majci kavu i odlučivši na taj način spriječiti mogućnost analize njezina sadržaja. Otada je uporno i posve uzaludno podržavao teoriju o »prirodnoj smrti«.

— A što je s onom »nestalom šalicom od kave«?

— Bio sam gotovo posve siguran da ju je sakrila gospoda ~, Cavendish, ali morao sam to provjeriti. Monsieur Lawrence nije znao o čemu govorim; ali razmislivši, došao je do zaključka da će, nađe li nestalu šalicu od kave, njegova iza branica biti oslobođena krivnje. I bio je potpuno u pravu. - Još nešto. Što su značile posljednje riječi koje je gospoda Inglethorp izgovorila na samrti?

— Njima je, naravno, optužila svog supruga.

— Bože moj, Poirot - uzdahnuh - mislim da ste mi sada sve objasnili. Drago mi je da se sve sretno završilo. Čak su se i John i njegova supruga pomirili.

— Zahvaljujući meni.

— Kako to mislite - zahvaljujući vama?

— Dragi prijatelju, znate li da ih je samo i jedino sudenje uspjelo ponovno zbližiti?

Da je John Cavendish još uvijek zaljubljen u svoju ženu, u to sam bio siguran. Kao i u to da i ona ljubi njega. Ali bili su se jako udaljili jedno od drugoga. A svemu je kriv nesporazum. Ona se za njega udala

bez ljubavi. On je to znao. On je na svoj način osjetljiv čovjek i nije joj se želio nametati protiv njezine volje. A kad se povukao, u njoj se probudila ljubav. No oboje su neobično ponosni, i taj ih je njihov ponos neumoljivo razdvajao. Njega je to otjeralo u ljubavnu vezu s gospođom Raikes, a ona se namjerno počela družiti s doktorom Bauersteinom. Sjećate li se onoga dana kad je John Cavendish uhićen, kad ste me zatekli gdje pokušavam donijeti jednu važnu odluku?

— Sjećam, potpuno sam razumio vašu muku.

— Oprostite, mon ami, ali uopće je niste razumjeli. Pokušavao sam se odlučiti da li da odmah oslobodim Johna Cavendisha krivnje ili ne. Mogao sam ga osloboditi - premda nam je zbog toga mogla propasti šansa da dokažemo krivnju pravih zločinaca. Oni do posljednjeg trenutka nisu imali pojma što ja zapravo mislim - čemu dijelom mogu zahvaliti za svoj uspjeh.

— Želite reći da ste Johna Cavendisha mogli spasiti od sudskog procesa?

— Da, prijatelju. Ali sam se nakraju ipak odlučio za »sreću jedne žene«. Ništa osim te velike opasnosti kroz koju su prošli nije te dvije ponosne duše moglo vratiti jednu drugoj.

Gledao sam Poirota nijem od zaprepaštenja. Koliko li je drskosti u tog čovječuljka!

Tko bi se još osim Poirota sjetio da suđenje za ubojstvo iskoristi kao sredstvo za obnovu bračne sreće!

— Vidim što mislite, mon ami - sa smiješkom će Poirot. - Nitko osim Herculea Poirota ne bi se upustio u tako nešto! Ali griješite što to osudujete. Sreća jednog muškarca i jedne žene najvažnija je stvar na svijetu.

Njegove su mi riječi dozvale u sjećanje netom prošle događaje. Sjetih se kako je Mary blijeda i iscrpljena ležala na sofi, oslušujući,

oslušujući. Onda se začuo zvuk zvonca iz prizemlja. Ona je skočila. Poirot je otvorio vrata i susrevši njezin očajan pogled kimnuo blago glavom. - Da, madame - rekao je - doveo sam vam ga natrag.

Stao je u stranu, a ja sam izlazeći uhvatio Maryin pogled kad je John Cavendish stegnuo svoju suprugu u zagrljaj.

— Možda ste vi, Poirot, u pravu - rekoš blago. - Da, to je najvažnija stvar na svijetu.

Iznenada začusmo kucanj e na vratima i u sobu proviri Cynthia.

— Ja... ja... samo...

— Izvolite unutra - rekoš skočivši na noge. Ušla je, ali nije htjela sjesti.

— Htjela sam vam.. samo... nešto reći... - Da?

Cynthia se prvo poče igrati jednom malom resom, onda izneriada kliknu: - Vi ste dva srca! - poljubi prvo mene, pa Poirota i potom izjuri iz sobe.

— Što li ovo, zaboga, znači? - upitah u čudu.

Bilo je lijepo primiti od Cynthije poljubac, ali nazočnost publike ponešto mi je pokvarila užitak.

— To znači da je otkrila kako je Monsieur Lawrence ne mrzi onoliko koliko je ona mislila - odgovori mudro Poirot. - Ali...

— Evo i njega.

U taj čas hodnikom je prolazio Lawrence.

— E! Monsieur Lawrence! - pozove ga Poirot. - Mora mo vam čestitati, zar ne?

Lawrence porumeni i nelagodno se nasmiješi. Zaljubljeni muškarac pruža zbilja tužnu sliku. Cynthia je, međutim, izgledala ljupko.

Uzdahnuh. - Što je, mon ami?

— Ništa - rekoh tužno. - Dvije doista krasne žene!

— Nijedna nije za vas - dovrši Poirot moju misao. Ništa za to. Utješite se, dragi prijatelju. Možda ćemo još koji put zajedno u lov, tko zna. A onda...

Kraj

Napomene

[1] *I to je neki stol!*

[2] *No dobro, no dobro!*

[3] *Glavobolja*

[4] *Dođavola!*

[5] *Psst!*

[6] *Sto mu gromova!*

[7] *Evo ti ga na!*

[8] *Tamo*

[9] *Idemo!*

[10] *Samo jedan trenutak, molim vas!*

[11] *Skup*

[12] *Odriješene ruke.*

[13] *Rasplet*

[14] *Jadna mala!*

[15] *Žene!*